DE
DELAVSKA ENOTNOST

19. 3. 1977 - ŠT. 11 - L. XXXVI. - CENA 4 DIN

GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

SEJA PREDSEDSTVA SVETA ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Aktivnost večja od rezultatov

Podpora predlogu, naj bi tovarišu Titu tretjič podelili red narodnega heroja — Ni področja z družbenoekonomsko ali samoupravno vsebino, na katerem v času po VII. kongresu ZSJ ne bi dosegli rezultatov — Vlogo sindikata opredeliti tudi v samoupravnih aktih

Na seji predsedstva sveta ZSJ so minulo sredo v Beogradu razpravljali o izvajanju politike, stališč in sklepov sedmega kongresa ZSJ ter o delovnem programu sveta in njegovih organov za letos. Še pred začetkom seje pa je predsednik Mika Špiljak seznanil predsedstvo z enoglasno željo članov sindikata, izraženo na letnih konferencah osnovnih organizacij po vsej državi, da bi predsedniku Titu tretjič podelili red narodnega heroja. Predsedstvo je soglasno podprlo ta predlog.

Ob štiridesetletnici prihoda na čelo partije in 85-letnici tovariša Tita so člani predsedstva Sveta ZSJ sprejeli tudi predlog programa aktivnosti sindikatov pri proslavljanju tega, za naše narode in narodnosti tako pomembnega jubileja. V uvodni besedi je sekretar Sveta ZSJ Boro Petkovski poudaril, da bodo sindikati jubilej proslavili z intenzivno aktivnostjo pri uresničevanju svojih nalog. Predvsem gre za mobilizacijo delavcev pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu, za usposabljanje TOZD, da bi svoja razmerja urejale skladno z zakonom za razvoj, dogovarjanje in sporazumevanje, izboljševanje delovnih in življenjskih razmer delavcev, varstvo njihovih samoupravnih pravic, izobraževanje in usposabljanje za samoupravljanje. V uresničevanju Titove misli o bratstvu in enotnosti naših narodov bodo sindikati organizirali tudi delovna srečanja različne vsebine med TOZD in OZD iz vseh naših republik in pokrajin.

O uresničevanju kongresnih sklepov in stališč v dveletnem obdobju, ki je minilo od kongresa, so udeleženci seje predsedstva dolgo razpravljali. V razpravi so ugotovili, da pravzaprav ni področja z družbenoekonomsko ali samoupravno vsebino, na katerem ne bi dosegli rezultatov. Vseeno pa lahko rečemo, da se v več začetih akcijah še zdaleč nismo približali predvidenim rezultatom. Drugače povedano, na področju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov je še veliko nerešenih problemov.

Ko je govoril o tem, je podpredsednik sveta ZSJ Dušan Bogdanov-Senko poudaril, da je sedmi kongres v bistvu pomenil kongres akcije. Zato tudi so bili sindikati najbolj angažirani pri uresničevanju nalog, določenih z ustavo in sklepi X. kongresa ZKJ. Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela in njihovo organiziranje na ustavnih temeljih, uveljavljanje novih dohodkovnih odnosov, dogovarjanje in sporazumevanje ter interesno povezovanje družbenih dejavnosti so področja, na katerih so sindikati dosegli določene rezultate. Nadvse živahna je bila tudi aktivnost pri krepitvi materialnih osnov združenega dela, predvsem za povečevanje produktivnosti, varčevanje in racionalnejše gospodarjenje, vse večje razločevanje dela od nedela in uresničevanje dogovorjene politike delitve dohodka. Vse to je pomenilo tudi nekatere realne osnove za sprejem zakona o združenem delu.

Člani predsedstva so dobršen del razprave namenili nalogam, ki nas čakajo pri uresničevanju zakona o združenem delu, iskanju osnov in meril nagrajevanja po delu in uveljavljanju z zakonom o združenem delu opredeljene nove vloge sindikata. Novi položaj sindikata je seveda treba opredeliti tudi v pravilnikih osnovnih organizacij sindikata in samoupravnih aktih organizacij združenega dela, saj je to pogoj za uveljavitev novih odnosov in opredelitev obveznosti poslovodnih in samoupravnih organov do sindikalnih organizacij.

Z. B. — V.

Logaški Kombinat lesne industrije je že več desetletij znan proizvajalec kakovostnih izdelkov za domači in tuji trg. Poznamo ga po stavbnem pohištvu, po drobnem pohištvu in po razviti žagarski dejavnosti. Kombinatov razvoj smo do sedaj spremljali z zadovoljstvom. V zadnjem času pa so se v kolektivu nekoliko skalili medsebojni odnosi. Zdrave sile v kombinatu so s svojo akcijo dosegle, da so jih začeli urejati, da so se začeli resneje dogovarjati o razmejevanju odgovornosti, delovnih dolžnosti in predvsem o uveljavljanju novih samoupravnih odnosov. Več o tem na strani 8 in 9 današnje številke DE. Foto: A. Agnič

V OKVIRU

Dejanja — so in niso

Pravimo, da je od splošnih resnic in od splošno sprejetih »pravil vedenja« sorazmerno lahko najti pot do izbire primernega recepta za razreševanje konkretnih vprašanj. Ali konfliktov. Večkrat pa slišimo, kako je ob takem pretoku zamisli »od zgoraj navzdol«, torej od teorije do prakse, vse na moč jasno in lahko izvedljivo, v poskusu gibanja krvi v nasprotni smeri pa lahko naštejemo celo vrsto zamaškov.

Dajmo pod povečevalno steklo konkretnejši primer. Delavci delajo na dveh tekočih trakovih. Delajo drug ob drugem, si gledajo pod prste, ne spodrsljaji ne lenarjenje ne more uiti pozornim očem... Potem pravimo, da imamo delitev osebnih dohodkov po delu... Vendar se v to delitev lahko vpletejo tudi »nemerljivi« dejavniki. V našem primeru se je tako primerilo, da je bil prvi mojster »dober«, tisti na sosednjem tekočem traku pa je poravnaval s svojimi delavci neke račune, ki niso bili strogo vezani na uspeh pri delu. Rezultat, če ga prikažemo v denarju je bil tak, da je prišlo do eksplozije. Čeprav je bil učinek enomesečnega dela na obeh trakovih približno enak, so bile razlike v kuvertah delavcev čelo večje od novega tisočaka.

Prekinitev dela! Kri je zavrela v glavah, vsi tisti, ki bi lahko eksplozijo nezadovoljstva »predvideli« že prej — v tem primeru bi lahko tudi pravočasno odstranili »zamašek« so — o tem ne sme in ne more biti nobenega dvoma — zatajili.

Dobro, kar je bilo — je šlo mimo. Za tak zaključek bi se lahko ogreli posebej še tisti, ki ne sodijo med pretirano tenkovestne, ki se ne »ozirajo nazaj«, temveč se z vsem zagonom »usmerijo v prihodnje naloge«.

Roko na srce, ob takem — morebitnem — vedenju si pa le moramo priznati, da spomin delavcev ni enak geslom s kredo na šolski tabli. Spomina pač ne moremo izbrisati z nekaj zamahi z mokro krpo...

Če poskušamo razčleniti dogajanje na posamezne stopničke, ne more uiti pozornosti spoznanje, da »sindikata nikjer ni bilo«. Čeprav se vsi natančno zavedamo — delavci za stroji in sindikalni delavci — da se kaj takega ne bi smelo primeriti. Preprosto, se »ne spodobi«...

Potegnimo črto: sindikat v TOZD je zaspal. In sindikalna konferenca v OZD tudi. Opaznejša reakcija se je pravzaprav začela šele na občinski ravni, ko so na seji »sprejeli sklepe in stališča«. In so jih — lepo zapisane in pravopisno v redu — odposlali v OZD in TOZD. In še prepričani niso bili, če delajo prav. Morda presegajo svoja pooblastila...

Je pač tako, da realnost ne prenese friziranja: do konflikta je prišlo zaradi odnosov, ki sodijo med življenjske interese delavcev. Sindikat »živi in pade« s temi interesi, torej je odveč vpraševanje, ali bi moral sodelovati pri razreševanju ali ne.

Seveda bi moral! Pet minut pred dvanajsto če se ne bi prej zbudil ali pet minut po dvanajsti, vendar moral bi udariti z roko po mizi. Zgolj »sprejemanje sklepov in stališč« vsekakor ne moremo uvrstiti med učinkovito in kreativno poseganje v dogodke...

TIG

Dvomesečni politični tečaji za usposabljanje sindikalnih delavcev in mladinskih aktivistov so se v Sloveniji izkazali kot koristni in uspešni ter pomenijo zgled, ki ga posnemajo tudi v drugih republikah — za zdaj v Sarajevu, Beogradu in Zagrebu. V Dolenjskih Toplicah pa se je v ponedeljek, v organizaciji centra za družbeno izobraževanje pri RS ZSS in RK ZSMS, začel že dvanajsti tovrstni tečaj. Več kot 40 udeležencev, med katerimi je skoraj polovica žensk, si bo v dveh mesecih intenzivnega usposabljanja pridobilo in utrdilo teoretične osnove za delovanje v praksi. Tečajniki bodo obiskali tudi več delovnih organizacij na Dolenjskem in se seznanili z njenimi kulturno zgodovinskimi posebnostmi, še zlasti pa s tradicijami NOB na tem območju. Ob začetku tečaja sta udeležence nagovorila in jim zaželela plodno delo IVAN GODEC, sekretar sekretariata predsedstva RS ZSS in VITO HABJAN, sekretar RK ZSMS (na sliki zgoraj)

TOKOVI PREOBRAZBE ODNOSOV NA VASI

Po poteh sodelovanja in povezovanja

STRAN: 4

KAJ SMO STORILI...

NEDOKONČANA BITKA

V začetku februarja je uredništvo Delavske enotnosti poprosilo predsednike vseh šestdesetih občinskih svetov zveze sindikatov na Slovenskem, naj pismeno sporočijo, o čem vse so delavci razpravljali na letnih konferencah, kako so ocenili svoje minulo delo in kaj so sklepali o delu v prihodnje.

Uredništvo je, žal, dobilo le osem odgovorov.

Vendar je tudi iz pripovedovanja teh osmih predsednikov ali sekretarjev možno razbrati, da so bile letošnje letne skupščine bolje pripravljene kot nekaj let poprej.

»Predvsem lahko poudarimo, da so bili ti delovni dogovori v vsebinsko, organizacijsko in kadrovsko izredno uspešni.« (Jesenice).

Povsod so bolj ali manj podrobno ocenili svojo dejavnost v minulem letu, predvsem na področju uveljavljanja zakona o združenem delu, govorili so o gospodarski stabilizaciji, delovni storilnosti, štipendiranju in kadrovski politiki, izobraževanju, skrbi za urejanje stanovanjskih in rekreacijskih problemov delavcev, ocenili so delovanje delegatov in delegacij, sindikalnih skupin, izvršnih odborov in drugih organov osnovnih organizacij.

»Ugotovili so, da je v delu OOS prišlo do bistvenega napredka in da se težišče dela sindikata že prenaša od drobnih opravil v angažirano politično akcijo, ki je vedno bolj zaznavna v samoupravnem delovanju.« (Grosuplje).

Nekateri predsedniki so samo napisali, o čem so na občnih zborih oziroma letnih skupščinah govorili in dodali, da so ti »delovni shodi dobro uspeli«. Drugi pa so bili bolj konkretni in še zlasti kritični.

Nova Gorica: »Letne konference so potekale v delovnem vzdušju in so odsevale splošna družbena prizadevanja in dejanske razmere v organizacijah združenega dela. Zlasti so poudarjali stabilizacijske težnje ter prepričanje, da je delitev odvisna le od ustvarjenega dohodka.«

Novo mesto: »V vseh osnovnih organizacijah se zavedajo, da sindikat ni samo servis, ki skrbi za proslave, izlete, piknike, ozimnico in socialno pomoč ter obiskuje bolnike, pač pa je politična organizacija, ki mora imeti odločilen vpliv pri sprejemanju samoupravnih splošnih aktov, družbenih dogovorov, pri planiranju, stabilizacijski politiki, pri solidarnostnih akcijah in podrobno. Opozorili so tudi, da organiziranost sindikata še ni vsebinsko taka, kot bi morala biti, da ni dovolj čutiti delovanja sindikalnih skupin in da mnoge skupine obstajajo zgolj na papirju... Delegati premalo obiskujejo z bazo, ki je preslabo organizirana, so zgolj informatorji delavcev, ki so jih izvolili, na sejah pa nastopajo s svojimi mnenji, ki se pogosto razlikujejo od mnenj delavcev.«

Povsod so potrdili nedavno ugotovitev predsedstva republiškega sindikalnega sveta, da je težišče aktivnosti, kljub težavam vendar le prešlo na osnovne organizacije.

Ajdovščina: »Vedno bolj se uveljavljajo zahteve, da so sindikalne organizacije prisotne v vseh pomembnih dogajanjih v združenem delu, hkrati pa bi moral sindikat več storiti za boljšo delovno disciplino višjo delovno storilnost in boljšo kvaliteto izdelkov pa tudi za izobraževanje ob delu.«

Trebnje: »V razpravah so delavci iskali in predlagali možnosti za učinkovito samoupravo. Marsikomu je veljala kritika in napotilo za boljše delo. Delavci so na svojih letnih obračunih govorili razen o zakonu o združenem delu tudi o pomoči Kanižarici in Posočju, o posojilu za ceste in o dejavnosti samoupravnih interesnih skupnosti.«

Pripombe članov sindikata na skupščinah dokazujejo, da še prihaja v delovnih organizacijah do nezdravih odnosov, samovolje posameznikov in kršenje delovne discipline.

Tržič: »Pri nas smo s pravočasno politično akcijo uspeli v dveh delovnih organizacijah preprečiti prekinitev dela. Delavci niso bili seznanjeni z razmerami gospodarjenja in poslovanja in veliko je bilo samovolje. V manjših podjetjih je bilo na področju obveščanja storjenega zelo malo.«

Letne skupščine osnovnih organizacij sindikata so torej zaključek živahnega obdobja lanskoletnega dela v sindikatih, ko je široka razprava o osnutku zakona o združenem delu odprla marsikatera dotlej zaprta vrata zlasti na področju samoupravljanja. Na teh skupščinah so mnogi ljudje pogumno govorili, grajali slabosti in predlagali spremembe, in so tako prispevali precejšen delež v naši bitki za delavsko veljavo.

JANEZ VOLJČ

RO SINDIKATA DELAVCEV KMETIJSTVA, ŽIVILSKE IN TOBAČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE OCENIL JAVNO RAZPRAVO O KMETIJSTVU V SREDNJEROČNEM OBDOBJU

Zasnova dobra, izvedba pa?

Republiški odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije Slovenije je na plenarni seji ocenil javno razpravo o kmetijstvu v srednjeročnem obdobju 1976—1980, ki se v teh dneh izteka. RK SZDL Slovenije za to razpravo pripravila obsežno gradivo pod naslovom »Zagotavljanje pogojev za hitrejši razvoj kmetijstva, uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov in preobrazbe vasi v srednjeročnem obdobju 1976—1980.«

Delegati so na seji ugotovili, da se je razprava o tem gradivu dodobra razmahnila tako v krajevnih skupnostih kot v TOZD agroživilstva ter da so razpravljavci v veliki večini tudi podprli predloženi dokument, in le tu in tam je bilo potrebno premagovati odpore in nezaupanje nekaterih kooperantov, ki se spominjajo slabih izkušenj v razvoju zadružništva, katerih posledice so tako ali drugače občutili tudi sami.

Upoštevaje splošno podporo vsebine omenjenega dokumenta, se bo RO Sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije Slovenije še toliko bolj odločno zavzemal za kar najbolj odprte oblike nedvomno perspektivnega združevanja dela in sredstev kmetov in delavcev na vseh področjih agroživilstva. Kako to hotenje pospešeno tudi uresničevati bodo že v naslednjih dneh pokazale problemske konference SZDL, ki se bodo zvrstile po vseh občinah. Na njih bodo delegati osnovnih organizacij sindikata agroživilskih organizacij med drugim razgrnili konkretne zamisli o načinih uresničevanja določil zakona o združenem delu. Zamisli o preosnovi sedanjih obratov za kooperacijo v kmetijske zadruge bodo nedvomno pritegnile veliko zanimanje tako kmetov kot delavcev, saj bodo med drugim tudi nakazovale vsebino novih dohodkovnih odnosov in sploh združevanja dela in sredstev na podlagi »male ustave«.

Javna razprava o kmetijstvu v srednjeročnem obdobju je seveda poleg drugega pomenila tudi priložnost, da so delavci in kmetje lahko ocenjevali razvoj družbenoekonomskih odnosov v TOZD in v kmetijskih zadrugah, vštevši položaj kooperantov. Eno izmed osrednjih vprašanj v tej razpravi je bilo naslednje: v čem bo združeni kmet na boljšem od kmeta, ki ne bo združeval dela in sredstev z delavcem? Odgovor na to vprašanje je preprost, vendar večstranski. Prav gotovo bo imel združeni kmet neprimerno boljše možnosti, da bi umneje gospodaril, imel v sodelovanju z združenim delom bolje organizirano preskrbo z reprodukcijskimi materiali, bolje organizirano prodajo, na več ramen razdeljena poslovna tveganja in prav gotovo še marsikatero drugo prednost, ki je ne bi mogel uveljavljati, če bi delal in živel po starem — sam zase. Toda, če je to jasno ali naj bi vsaj bilo, tovrstna vprašanja vendarle razkrivajo, da kmetom — ne le kooperantom ampak vsem zasebnim kmetijskim proizvajalcem — še nismo uspeli dovolj jasno in prepričljivo pojasniti vsebine zakona o združenem delu, predvsem pa ne združevanja dela in sredstev in iz tega izvirajočih dohodkovnih odnosov. Prav zato bo v mnogih kmečkih okoljih potrebna še možna »pojasnjevalna akcija«, ki naj prispeva k večji osveščenosti in zato tudi k zavestnemu odločanju za pota bodočega sodelovanja med združenim delom agroživilstva kot celote in med zasebnimi kmetijskimi proizvajalci.

M. G.

PRAVKAR IZŠLO

EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE

Knjiga zajema problem varnosti in sodelovanja v Evropi, potek priprav na konferenco o evropski varnosti in sodelovanju (Helsinki 1975), stališča skupin držav (vzhodnih in zahodnih) o posameznih vprašanjih, o katerih so razpravljali ter zaključni akt helsinške konference in popolne podatke o oborožitvi na svetu.

Knjiga je zlasti bogat pripomoček pri ugotavljanju izvajanja sklepov helsinške konference, ki bo tudi temeljna tema razgovorov na II. konferenci o varnosti in sodelovanju junija letos v Beogradu. Skratka, gre za knjigo, ki po aktualnosti zadeva vse nas, borce za mir, neuvrščenost in aktivno sožitje med narodi.

Cena 200.— din.

Knjigo lahko naročite pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali kupite v naši trgovini na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

odreži

NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ... izvodov knjige **EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE.**

Knjigo mi pošljite na naslov: .....

.....

Poštna številka, kraj: .....

Datum: .....

Čitljiv podpis naročnika:
(z žigom)

.....

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig.

S SEJE REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV KULTURE SLOVENIJE

URESNIČITI SKLEPE!

Na štirinajsti seji republiškega odbora Sindikata delavcev kulture Slovenije so med drugim razpravljali tudi o uresničevanju sklepov razširjene seje RS ZSS o kulturi, ki je bila lani.

Na seji so osvetlili sklepe republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o kulturi, po katerih si bodo organizacije sindikata na vseh ravneh prizadevale uveljaviti nove družbenoekonomske odnose v kulturi in razvijati kulturno življenje delavcev. Po teh sklepih se bodo organizacije sindikata zavzemale za to, da bodo v vsaki organizciji združenega dela sprejeli programe kulturnega razvoja, ki naj bi postali enakovredna sestavina razvojnih načrtov in dejavnosti delovne organizacije. Osnovne organizacije sindikata bodo spodbujale delavce, da bi si prizadevali pridobiti višjo splošno, strokovno in družbeno izobrazbo, da bi razvijali svoja kulturno estetska merila ter se vključevali v kulturnoumetniška dogajanja v svojem delovnem in krajevnem okolju. Tu naj bi delavci vse bolj zadovoljevali svoje kulturne potrebe. Za to bo med drugim potrebno okrepiti vlogo krajevnih skupnosti, da bi ustvarili čim boljše materialne in kadrovske pogoje za kulturno življenje občanov.

Da bi zagotovili načrtno in sistematično vodenje kulturne politike pa naj bi sindikati na vseh ravneh svojega delovanja izpolnjevali tudi svojo sindikalno organiziranost. To pa naj bi dosegli s tem, da bi vse večje osnovne organizacije sindikata ustanovile komisije za kulturno delovanje, manjše organizacije pa naj bi izvolile poverjenike. Prav tako bodo morali poskrbeti za organizacijo seminarjev in drugih oblik izobraževanja organizatorjev kulturnega življenja in delegatov v kulturni skupnosti.

Sindikat delavcev kulture Slovenije pa se bo moral zavzeti za trajnejšo kulturno akcijo, v katero bo nujno vključiti tudi kulturne delavce. Pospeševal bo procese dograjevanja samoupravnih interesnih skupnosti za kulturo in nadaljeval prizadevanja za ustrezno samoupravno organiziranost OZD na področju kulture. Spodbujal bo prizadevanja za izdelavo takšnih meril, ki bodo omogočila, da bodo OZD s področja kulture dosledno pridobivale in delile dohodek in osebne dohodke na osnovi dogovorjenih programov in opravljenega dela.

Osnovne organizacije sindikata bodo v OZD in KS ustvarjale tudi pogoje za množično intelektualno, umetniško, kulturno in tehniško amatersko dejavnost delavcev.

K uresničevanju teh sklepov smo zaenkrat največ prispevali z akcijo »Človek, delo, kultura«, bistvenih kvalitetnih premikov pa še nismo dosegli. Še vedno je aktualno vprašanje, kako kulturno področje samoupravno organizirati.

KATJUŠA ROJAC

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE

Odgovorno o delitvi

Potrebnih bo nekaj sprememb samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov v trgovini. — Sindikat se je zavzel za stalno spremljanje gibanj pri delitvi osebnih dohodkov, ki morajo biti rezultat vloženega dela.

Takrat, ko se delavci, ki so zaposleni v trgovini, pogovarjajo o uresničevanju samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov in še posebej o merjenju vloženega delovnega prispevka, so po navadi sestanki živahni. Po svoje je seveda to tudi razumljivo, saj akumulativna sposobnost trgovine iz leta v leto pada, kadri odhajajo in se zaposlujejo v drugih bolj »pridobitnih« dejavnostih, merila za delitev sredstev po določilih samoupravnega sporazuma, kjer sta v bistvu najpomembnejša poslovni uspeh in produktivnost, pa so ostra.

Na zadnji seji izvršnega odbora republiškega odbora sindikata delavcev trgovine Slovenije so spregovorili o uresničevanju določil samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov za letos. Opozorili so, da bo treba mnogo pozornosti posvetiti tistim določilom, ki govore o sankcijah, če se podpisniki ne držijo določil sporazuma. Ne zato, ker bi jih kdo želel kršiti, temveč predvsem zaradi položaja, v katerem je trgovina, in tudi zavoljo znanih problemov s kadri v tej panogi gospodarstva.

Še posebej pa so se delegati v izvršnem odboru ustavili pri oblikovanju izhodiščnih osebnih dohodkov, saj dobivajo delavci v tej panogi zaradi različne startne osnove različne osebne dohodke. Gre za to, da imajo delavci v tistih primerih, kjer so imeli nizek start za oblikovanje izhodiščnih osebnih dohodkov — gre za nizke dogovorjene osebne dohodke lani — manjše možnosti za porast osebnih dohodkov. Produktivnost, poslovni uspeh in dobra organizacija dela v takih primerih prizadetim ne omogočajo uskladitve s tistimi delavci v trgovinskih delovnih organizacijah, kjer so se dogovorili za sorazmerno visoke osebne dohodke.

Očitno je torej, da bodo morali delavci v trgovini ponovno temeljito ovrednotiti določila samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Uskladiti jih bo potrebno z dosedanjimi spoznanji in tudi z zakonom o združenem delu. Sindikat ima pri teh nalogah pomembno vlogo; zato bodo morale sindikalne organizacije trgovskih delavcev v bodoče sproti spremljati gibanje osebnih dohodkov v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in tudi stalno izpopolnjevati merila za delitev osebnih dohodkov.

M. HORVAT

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

NOVO MESTO:

Občinski svet Zveze sindikatov je ugodno ocenil delovanje sindikatov v minulem letu. Opravili so večino nalog iz letnega delovnega načrta. Delo organizacij so organizacijsko in vsebinsko okrepili. Tako se je povečalo število osnovnih organizacij, ustanovili so sindikalne konference na ravni delovnih organizacij in dva koordinacijska odbora v SOZD. V občini deluje 14 odborov sindikatov, v osnovnih organizacijah pa so ustanovili še številne sindikalne skupine. Vse to je pripomoglo k večjemu vključevanju delavcev v sindikalno delo in usmerjanju dejavnosti sindikatov v nekatera pomembnejša vprašanja gospodarjenja, samoupravljanja, kadrovanja, socialne politike, vzgoje in izobraževanja ter ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Ob doseženih uspehih pa ugotavljajo, da so bili posamezni sindikalni delavci še premalo zavzeti za uresničevanje sprejetih sklepov. To pripisujejo predvsem slabi usposobljenosti nekaterih sindikalnih delavcev, ponekod pa tudi nerazumevanju nove vloge sindikata. Zato bodo letos kritično obravnavali vse slabosti in skušali odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti. Posameznim sindikalnim organizacijam in skupinam bo bolj pomagal tudi občinski svet. Sicer pa ima v letošnjem delovnem načrtu novomeških sindikatov pomembno mesto prav krepitev politične in organizacijske sposobnosti ter učinkovitosti osnovnih organizacij sindikata v občini.

Največjo skrb so novomeški sindikati letos namenili uresničevanju zakona o združenem delu. Pri tem gre tako za uveljavljanje in oblikovanje temeljnih organizacij združenega dela, kot za uveljavljanje delitve po delu, za urejanje notranjih odnosov v združenem delu, za krepitev delegatskih in dohodkovnih odnosov, za uveljavljanje samoupravne delavske kontrole in za podobna vprašanja. Večji poudarek dajejo tudi načrtovanju družbenega razvoja, samoupravnemu sporazumevanju ter delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Kar zadeva življenjske in delovne razmere delavcev, bodo sindikati predvsem vztrajali pri uresničevanju posebnega samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih za življenjske stroške in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev na območju novomeške, črnomeljske, metliške in trebenjske občine, ki so ga že sprejeli na zadnji seji občinskega sveta.

Mimo tega dajejo novomeški sindikati v letošnjem delovnem načrtu velik poudarek še usmerjenemu in družbenopolitičnemu izobraževanju, širjenju kulturnih dejavnosti med delavci, uresničevanju družbenega dogovora o kadrovski politiki, obveščanju delavcev ter krepitvi ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Program dejavnosti je torej obsežen, zato čaka novomeške sindikalne delavce veliko dela. Dodati pa velja, da so naloge opredeljene v podrobnostih, saj pri vsaki točki delovnega načrta določajo tudi način uresničitve ter nosilce nalog in roke, do katerih morajo biti posamezne naloge uresničene.

R. Š.

PRED ODLOČNO BITKO ZA BOLJ URAVNOVEŠENO GOSPODARSKO RAST

Bilanca posedanja na delovnih mestih

Minulo poslovno leto smo sklenili v gospodarstvu z ostankom dohodka, ki je bil 40% manjši kot leto poprej — Kakih 350.000 zaposlenih naj bi začelo prejemati le z zakonom zagotovljene OD — Izgub se ne bomo rešili, če bomo bremena prelagali na tuja pleča

Iz vseh krajev prihajajo poročila o predlogih in pritiskih za povečanje cen, skoraj vsak dan zvemo za nove podražitve. Življenjski stroški so se že v zadnjih dveh mesecih minulega leta povečali bolj kot vse minulo leto skupaj — samo hrana se je novembra in decembra podražila za 13,7 odstotkov — kljub temu pa je novo leto prineslo povečani prometni davek, dražjo elektriko in mleko, napoved o povečanih stanovanjskih najemninah in še kaj. Tako smo v dvanajstih dneh letošnjega leta izkoristili tretjino predvidenega povečanja cen za letos, torej že veliko prej, kot smo zvedeli za podražitev bencina in naftnih derivatov, ki bo zanesljivo sprožila nov plaz povečanja cen v prometu blaga in storitev itd. Skratka: letošnje gospodarsko leto nam ne obeta nič dobrega, če se ne bomo pravi čas zresnili, streznili in pljunili v roke. Še zlasti smo lahko zaskrbljeni v naši republiki, kjer so ene od decembra do marca poskočile za 3,5 odstotka življenjski stroški pa za 6,4 odstotka, medtem ko je v Jugoslaviji stopnja rasti cen in stroškov nekoliko nižja.

Nastala je resna nevarnost, da se bodo cene če bodo šle s takšno ihto navzgor, kot so šle doslej že marca, najpozneje pa v aprilu povzpele na raven, na kateri bi morale biti šele ob koncu letošnjega leta.

ZAKAJ TOLIKŠNA PLIMA CEN

Ob teh podatkih se logično zastavlja vprašanje, kaj vse je sprožilo plaz zviševanja cen. V prvi vrsti dejstvo, da priporočila ZIS, naj bi cen ne povečevali, dokler ne bi sprejeli novega dogovora o politiki cen v letu 1977, letu, niso spoštovali nikjer razen v Vojvodini in Bosni in Hercegovini. Zato tudi tako neugoden start na »fronti cen« v letošnjem januarju.

Odstopanje od predvidene politike cen se je začelo že novembra in decembra lani s podražitvijo moke, olja, kruha itd., zaradi česar so se življenjski stroški povečali za 13,7 %, medtem ko je povečanje življenjskih stroškov v 9 mesecih lani znašalo samo 4 %.

ZIS je odločno zahteval, da ne sme priti do povečanja cen brez dogovora. To pa praktično pomeni, da bi morali vsi, ki odobravajo cene — to pa so občine, republike, federacija, delovati usklajeno. Vendar je v začetku letošnjega leta prišlo med njimi do kratkega stika.

Nekatere republike so nenadoma povečale prometni davek, druge pa ne. Potrošniki so še posebej nezadovoljni ker morajo ponekod odštevati več denarja, drugod pa manj — za enake izdelke.

Po tem spodrsljaju so v ZIS še bolj vztrajni — nikakršnega povečanja cen brez dogovora! To velja tudi za občine in mesta, ki imajo že izdelane elaborate o podražitvi stanarin, mestnega prevoza, različnih drugih storitev. Tudi o teh podražitvah se bo treba najprej dogovoriti.

Nekateri zdaj sodijo, da je v bitki s cenami najteže zveznemu izvršnemu svetu. Vendar so republiški in pokrajinski izvršni sveti v še težjem položaju. Pritisk OZD nanje je še večji kot na ZIS. So tudi takšne OZD, ki zahtevajo brezpogojno povečanje cen denimo proizvajalci avtomobilov. Mnogim dejavnostim so zato zvezni organi ponudili sprostitev cen, njihovo svobodno oblikovanje pod pogojem, da sprostimo tudi uvoz, ki naj bi imel maksimalno carinsko zaščito. Na to pa proizvajalci ne pristanejo, temveč zahtevajo odobritev povečanja cen in nadaljnje družbeno varstvo svoje proizvodnje.

Nedvomno je prav nizka proizvodnost dela glavni krivec za visoke cene in za slabe rezultate gospodarjenja. In visoke obremenitve gospodarstva! Tako je lani moralo gospodarstvo za obresti in premije nameniti 32 odstotkov več sredstev kot leto poprej. Davki in prispevki pa so se povečali kar za blizu 23 odstotkov. Nič čudnega torej, če je naše gospodarstvo končalo leto 1976 z ostankom dohodka, ki je bil za 40 odstotkov manjši kot leto poprej, in da 70 odstotkov anketiranih gospodarstvenikov meni, da cene izdelkov in storitev OZD, kjer so zaposleni, niso primerne, četrtina pa jih načrtuje, da bodo v prihodnjih mesecih povečali cene svojih proizvodov.

KAKO PORAVNATI IZGUBE?

Veliko govorimo tudi o izgubah v gospodarstvu, čeprav ne vemo natanko, koliko jih je. Kolikor virov, toliko različnih seštevkov. Po ocenah zveznega sekretariata za finance naj bi lanske izgube znašale kakih 22 milijard dinarjev, od tega blizu 18 milijard v gospodarstvu. V gospodarstvu nastaja največ izgub v železniškotransportnih podjetjih in v elektrogospodarstvu, v družbenih dejavnostih pa v zdravstvu, v izobraževanju ter v pokojninsko-invalidskem zavarovanju. Po prvih ocenah bo možno poravnati blizu 8,5 milijarde dinarjev izgub, za nekaj več kot polovico lanskih izgub pa ni kje vzeti denarja. Tako naj bi 350.000 ljudi, zaposlenih v organizacijah združenega dela, ki so v izgubi, začelo prejemati le z zakonom zagotovljene osebne dohodke.

V državi je lani kar 6.798 TOZD poslovalo z izgubo. Izplačani osebni dohodki brez prispevkov pa so se v teh organizacijah združenega dela kljub izgubam povečali za 16 odstotkov v primerjavi z letom 1975, če bi se osebni dohodki povečali le za 10 odstotkov manj, kot so se dejansko, potem blizu 4.500 TOZD sploh ne bi imelo izgub.

Vendar bi bilo napak misliti, da je dovolj samo nekoliko zmanjšati rast osebnih dohodkov, pa bo veliko organizacij, ki poslujejo z izgubami, stopilo na trdne noge. Napak je tudi računati, da se je možno znebiti izgub le z zviševanjem cen, kot sodijo na železnici. Kot je znano, so namreč jugoslovanske železnice od pristojnih zveznih organov zahtevale podražitev prevoza blaga v poprečju za 12,4 %. Podobne zahteve bodo prejeli tudi republiški izvršni sveti. Ta zahteva je resnično presenečenje, ker so na železnici še pred tedni govorili, da s povečanjem tarif ne morejo in ne smejo iskati rešitve za izhod iz svojih ekonomskih težav.

Kako je ekonomsko sploh možno povečati tarife za 12,4 %, ko pa vemo, da so stroški transporta pri nas že tako visoki, da smo v vrhu evropske lestvice! Eden najpomembnejših razlogov za takšen predlog je lahko le v dejstvu, da pristojni zvezni in republiški organi še niso našli rešitve za ekonomski položaj železnice, ki ima še vedno prednost v prevozu blaga, saj ga polovico prepeljemo po progah.

ZAKAJ NASTAJAJO IZGUBE?

Zanimivo je, da izgube že leta nastajajo v istih kolektivih. V večini primerov nastajajo zaradi slabe organizacije dela, nekonkurenčnosti izdelkov na trgu, prevelikih proizvodnih stroškov, nizke proizvodnosti dela in zaradi mnogih drugih vzrokov. Ko razpravljamo o izgubah in sanacijskih programih, seveda pogosto spregovorimo tudi o solidarnosti. Po navadi govorimo o delavski ali socialistični solidarnosti. Pri tem pa solidarnost vse prepogosto pojmujemo po starem, češ, naj nekdo poskrbi za 50 ali 100 milijonov din, da bi prebrodili trenutne težave. Tako pojmovana solidarnost je povezana še z usmiljenjem, da bi pomagali sosedu v težavah. Vendar pa tako pojmovana solidarnost ne obrodi nič drugega, kot da se kolektiv, ki ima izgube, po letu dni spet znajde v enakih težavah. Solidarnost mora biti le sestavina družbenoekonomskih, predvsem pa sanacijskih programov, ne pa edini izhod iz težav. Gre za to, da bi izgube obravnavali v skladu z določbami zakona o združenem delu, po katerem nihče ne more razpolagati z dohodkom, ki ga ni ustvaril. Stari praksi, da nekateri ustvarjajo izgube, drugi pa jih pokrivajo, se moramo enkrat za vselej postaviti po robu.

Organizacije združenega dela se torej iz izgub ne bodo izkopale s prelaganjem svojih bremen na tuja pleča, marveč predvsem z boljšim delom oziroma z vključitvijo v organizacije združenega dela, ki jim gre bolje, razumljivo, na osnovi združevanja dela in sredstev to je v duhu zakona o združenem delu.

IN IZHOD?

Recept, kako ukrotiti cene in kako iz izgub, je že dolgo znan; tudi zdravila smo si že oskrbeli, vendar jih uživamo po kapljicah namesto z veliko žlico. Če bomo še naprej gospodarili tako kot doslej, ne bomo prišli daleč in tudi življenjske ravni si ne bomo kaj prida izboljšali.

Po analizah zagrebškega ekonomskega inštituta rastejo namreč poprečni osebni dohodki že od 1972. leta samo nominalno, ne pa tudi stvarno. Gre za nedvomni dokaz, da naši zaslužki že dlje ne dohitevajo cen. Ekonomisti so prišli do sklepa, da do leta 1980 ne moremo pričakovati nikakršnega stvarnega povečanja osebnih dohodkov — če bomo gospodarili po starem.

Če so stvarni zaslužki trdno zakovani z življenjskimi stroški in če ni izgledov, da bi se razmerje med osebnimi dohodki in cenami spremenilo pred 1980 letom v korist potrošnikov, se zastavlja resno vprašanje, ali je izhod za razširjeno reprodukcijo zares v zmanjšanju osebnih dohodkov. Težko si je namreč misliti, da bi razširjeno reprodukcijo lahko finansirali z zmanjševanjem dosežene življenjske ravni delovnih ljudi. Tudi brez tega bremena so socialne razmere v tistih kolektivih, kjer jim gre slabo, že dovolj težavne. Rešitev moramo iskati na drugi strani. Osebne porabe bi ne smeli zmanjševati tako, da bi na njen račun poravnavali dolgove neučinkovitega dela gospodarstva, ki v bistvu povzroča upadanje akumulativnosti. Trenutno povzročajo največji glavobol že nastale izgube. V prejšnjem sistemu smo jih še lahko prikrivali pod pretvezo nelikvidnosti, z novim obračunskim sistemom pa smo jih odkrili — skupaj z vzroki. Zdaj gre za to, da jih tudi iztrebimo hkrati z vzroki.

In kje so vzroki slabega gospodarjenja in tudi — izgub?

Govoriti o nizkih cenah kot o glavnem povzročitelju izgub ni sprejemljivo, ker se izgube pojavljajo prav v tistih dejavnostih, v katerih cene najhitreje rastejo. Treba se je odločno upreti mnenju, da smo plačali omejevanje inflacije s povečanimi izgubami, saj to ni nič drugega kot pritisk za splošno povečanje cen. Zato pa se moramo toliko bolj zamisliti nad učinkovitostjo našega dela, saj delovni čas izrabljamo komaj nekaj več kot 50-odstotno ali le 4 do 5 ur dnevno. Četrtina proizvodnih zmogljivosti ostaja neizkoriščena, čeprav gre za moderne stroje. O tem ni treba še posebej poudariti, kolikšno izgubo nacionalnega dohodka predstavlja takšno ravnanje. Dobro bi radi živeli in malo delali, to dvoje pa ne gre skupaj. Za delo ali posedanje na delovnem mestu prejemamo skoraj enake dohodke. Organizatorji proizvodnje so še vedno v mezdnem odnosu — prejemajo plačo, če delajo ali ne — čeprav je od njihovega dela odvisno tudi delo drugih in vsa organizacija dela, ki je naša največja neizkoriščena rezerva.

V nagrajevanju po delu ne sme biti prostora za socialo! Če so potrebni popravki osebnih dohodkov v primeru, da kdo iz socialnih vzrokov ne more ustvarjati več, je treba dati nadomestilo iz drugih virov. Odnos med socialno politiko in materialno spodbudo za delo mora biti čist.

Delovni ljudje imamo torej sami v rokah možnost, da si izboljšamo razmere, v katerih živimo, še posebej, odkar velja zakon o združenem delu. Naša dolžnost in tudi pravica pa je, da to možnost izkoristimo. Če si hočemo izboljšati življenje, če si želimo dobro!

VINKO BLATNIK

— Ideja

Karikatura: M. Alašević

TRDA ŽIVLJENJSKA ŠOLA

iz albuma sindikalnih delavcev

»Vojna leta zlepa ne morejo v pozabo... Če se samo spomnim, kako sva se z očetom prebijala do Menine? Snega do pasu... Le nekaj ur predtem so ga Nemci iskali doma. Bržčas je slutil, da je še možna rešitev, le malo pred prihodom nemške izvidnice, preden se je »zakopal« v seno, je dal mami steklenico žganja. Daj jo v kuhinjo na stol, ji je dejal, morda jih bo premotila... Ko so preiskali hišo, je eden med njimi zadel ob stol in steklenica je padla na tla. Na srečo se ni razbila... To je bila rešitev za vso družino. Potem ko je morala žganje najprej poskusiti mama, je steklenica romala od ust do ust... Zadovoljni, da so dobili vsaj nekaj, so odšli, oče pa se je srečno rešil pred nevarnostjo, ki je pretila, da nas bo vse uničila. Pomislite, bilo nas je petnajst otrok...!«

Tako danes pripoveduje o svojih otroških letih Tone Jeglič, vodja strojnega oddelka TOZD tovarna ploskovnega pohištva in predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Industrije pohištva Stol v Duplici. Iz rojstnih Češnjic v Tuhinjski dolini je na križpotju prvih mladostnih preizkušenj prišel tri leta po osvoboditvi v Duplico in tu ostal do danes. Zaposlil se je v Stolu, si spletel družinsko gnezdo in se vključil v sindikalno in družbenopolitično življenje v kamniški občini.

Tako kot mnogi pred njim je tudi sam začel tako rekoč iz nič. Tega se je vedno zavedal. Tak je bil včeraj, tak je ostal tudi danes. Zato je Tone Jeglič eden tistih prizadevnih in dolgoletnih sindikalnih delavcev v Kamniku, ki zna prisluhniti in ostati strpen, ko opazi, da je človek dojemljiv za njegova razmišljanja.

Tak, morda le za spoznanje manj strpen je na sejah kadrovske komisije pri vodstvu kamniških sindikatov, zbora združenega dela občinske skupščine, medpanožnega odbora lesne industrije in gozdarstva zveznega odbora Sindikata lesnih in gozdnih delavcev Jugoslavije... Skratka, povsod tam, kjer že dolgo aktivno dela.

Ljudje, ki ga poznajo pravijo, da je nadvse delaven, natančen, predvsem pa odkrit. Ni dvoma, da lahko iščemo razloge za te Jegličeve značajske poteze v njegovi trdi življenjski šoli. Skozi življenje se je prebijal namreč tako kot mnogi njegovi vrstniki po vojni. Najprej se je v Stolu izučil za mizarja, potem je končal delovodsko šolo in se vrnil v matično delovno organizacijo. Želel je študirati, toda misel na študij je moral ščasoma opustiti, saj je prišla vmes družina in druge obveznosti. Kar ni uspelo očetu, skušajo zdaj nadomestiti otroci.

»Sicer pa segajo začetki mojega sindikalnega dela v 1964. leto. Sprva sem bil predsednik izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije v Stolu, zadnji dve leti pa opravljam odgovorno funkcijo predsednika sindikalne konference. Počasi bi želel odložiti delo... Pa ne zato, ker mi ne bi bilo do sindikata. Daleč od tega... Delo v tovarni, družina, nekaj let me je krepko pestila bolezen... Vse to in marsikaj drugega je z leti utrdilo spoznanje, da moram prepustiti mesto mlajšim. Toda, to še zdaleč ne pomeni, da se nameravam posloviti od sindikalnega in družbenopolitičnega življenja v občini...«

Potem z očitnim zadovoljstvom pripoveduje o nekaterih uspehih, ki jih je po 8. kongresu ZSS v Celju dosegel sindikat v Stolu:

»Podobno kot drugod tudi v naši delovni skupnosti, v kateri je zaposlenih 1600 delavcev, ugotavljamo, da smo se otresli forumskega načina delovanja ter da se osnovne organizacije čedalje bolj krepijo, pri tem pa utrjujejo delegatske odnose. Predvsem smo veseli, da kažejo osnovne organizacije veliko akcijsko sposobnost, kar je najbolj očitno takrat, ko gre za pomembne samoupravne odločitve v temeljnih organizacijah združenega dela. Sindikalno članstvo v Stolu tako danes odloča o vseh pomembnejših družbenih zadevah in problemih v največji meri pa v primerih, ko gre za sprotno reševanje delovnih in življenjskih problemov zaposlenih. Na teh področjih pa smo doslej tudi največ storili.«

I. VIRNIK

TONE JEGLIČ, predsednik sindikalne konference Industrije pohištva Stol Duplica

TOKOVI PREOBRAZBE ODNOSOV NA VASI

Po poteh sodelovanja in povezovanja

Piše: NADA MIKIČ-BULC

Razvoj kmetijstva narekuje takšno politiko, ki bo ob širjenju ter krepitvi proizvodnih zmogljivosti in učinkovitosti samoupravno organiziranega družbenega sektorja spodbujala nove, kvalitetnejše procese v zasebnem sektorju kmetijstva. Temeljni cilj te politike je zagotoviti pogoje, ki bodo omogočali doseganje večje produktivnosti dela in proizvodnjo zadostnih količin hrane. Ta cilj je možno doseči le z razvijanjem samoupravnih dohodkovnih odnosov po poti dejanskega vključevanja zasebnih kmetijskih proizvajalcev v združeno delo, po poti združevanja njihovega dela, sredstev in zemlje. To terja tako samoupravno organiziranost, ki bo ob povečani individualni in družbeni produktivnosti, ob smotrnejši izrabi zemlje in mehanizacije zagotovila kmetu večji dohodek, več prostega časa in večjo socialno varnost. To pomeni obenem zagotovitev takšnih pogojev, ki bodo omogočili postopno izenačevanje družbenoekonomskega in socialnega položaja kmetijskih proizvajalcev s položajem, ki ga imajo drugi delavci v združenem delu.

V nadaljevanju bomo posredovali izvlečke iz empirične raziskave, v kateri smo objektivne podatke, zbrane iz sekundarnih virov, dopolnili z nekaterimi mnenjskimi podatki. Vsekakor so stališča in ocene, zbrane na reprezentativnem vzorcu kmetov-kooperantov v Sloveniji lahko zanimiv prispevek k razpravam, ki pravkar tečejo o dokumentih bodočega razvoja in preobrazbe odnosov na vasi.

Analiza je pokazala, da je bila v minulem obdobju očitna težnja po krepitvi najmanj razvitih oblik sodelovanja med družbenim in zasebnim sektorjem ob hkratnem upadanju obsega bolj razvitih oblik, ki so se uveljavile že zdavnaj poprej.

Deloma gre za prehajanje na lastno mehanizacijo. Vendar pa lahko trdimo, da tudi kmetijske organizacije marsikje niso znale animirati kmetovalcev in se jim približati glede na njihove interese in želje.

Normalno bi bilo, da bi si vsaka kmetijska organizacija prizadevala uveljaviti s kmetijskimi proizvajalci na svojem območju čimbolj razvite oblike sodelovanja in da bi na tej podlagi zajela tudi čimveč tržnih presežkov. Vendar je analiza pokazala, da iz najrazličnejših razlogov niti polovica kmetov-kooperantov ne proda tržnih presežkov v celoti prek zadruge oziroma obratov za kooperacijo. Poskusili smo osvetliti vzroke, zakaj razvoj ni potekal v zaželeni in začrtani smeri.

NAJBOLJ RAZŠIRJENE SO BILE NAJMANJ RAZVITE OBLIKE SODELOVANJA

Velikost gospodarstva	Proizvodnosodelovanje: Prosta nabava in in prodaja %	Odkup po stalni ceni %	Odkup po odprt račun %	Skupna proizvod. Pogodbena skupnost kmetov %
— do 1 ha	46,1	46,1	15,3	7,6
— 1,01 do 3,00 ha	45,6	41,7	19,0	7,3
— 3,01 do 5,00 ha	48,0	47,0	6,0	2,0
— 5,01 do 8,00 ha	58,5	46,3	6,7	3,0
— 8,01 do 10,00 ha	53,9	43,6	3,9	—
— nad 10,01 ha	40,9	50,2	11,0	6,2
Skupaj	49,7	46,4	8,9	2,4

Glede na to, da posamezniki sodelujejo v več oblikah kooperacije, je bilo možnih več odgovorov in zato seštevek v vodoravni vrsti presega 100 %.

V letu 1976, to je v času, ko je bila izvedena raziskava, sta bili temeljni obliki, na katerih je bilo skoraj v celoti zasnovano kooperacijsko sodelovanje, prosta nabava in prodaja občasnih tržnih presežkov in pogodbeno sodelovanje, ki je zagotovljalo odkup pridelkov po stalnih, vnaprej določenih cenah. Kot vidimo, prevladuje delež najmanj razvitih oblik.

Višje oblike kooperacije, to je dolgoročnejše proizvodno-strokovno-tehnično sodelovanje ob odkupu pogodbenih količin na odprt račun, kar bi zagotavljalo kasnejša doplačila, so bile razširjene le v manjšem obsegu. Zlasti pa je bilo malo sodelovanja, ki bi temeljilo na skupnih proizvodnih programih in pri katerem bi šlo za skupno proizvodnjo, denimo na zaokroženih kmetijskih površinah, v skupnih hlevih, s skupnimi proizvodnimi sredstvi ipd. To še zlasti velja za najbolj razvite oblike kooperacijskih odnosov, ki bi temeljili na skupnih vlaganjih. Teh praktično ni bilo oziroma so bile s izjemne.

Razliko v odgovorih med najmanjšimi (do 5 ha) in največjimi gospodarstvi (več kot 10 ha) niso posebno velike. Pri prvih in drugih so razvitejše oblike kooperacije zastopane približno enako, pač pa kažejo neko posebnost gospodarstva, ki imajo 5 do 10 ha zemlje in ki so tudi najbolj številna. Med njimi je — precej bolj kot pri drugih — razširjena manj razvita oblika kooperacije, to je prosta nabava reprodukcijskega materiala ob občasni prodaji tržnih presežkov prek zadruge oziroma obrata za kooperacijo. Lahko bi rekli, da je za največja gospodarstva sodelovanje v bolj razvitih oblikah kooperacije ekonomska usmeritev, za manjša pa ekonomska nuja. »Srednji kmetje« pa so tisti pri katerih je bilo potrebno najbolj intenzivno spreminjati miselnost, da je dobro vsako sodelovanje. Ta miselnost pa je še kako očitna in je tudi ena od temeljnih ovir napredka.

Med čistimi kmečkimi gospodarstvi in mešanimi ni razlik pri oblikah sodelovanja. Domneva, da bi čista gospodarstva v večji meri sodelovala oziroma da bi imela več možnosti za sodelovanje v bolj razvitih oblikah kot mešana, se v raziskavi ni potrdila. Prav tako ni bila ugotovljena zveza med razvitostjo kooperacijskih oblik in starostjo ter izobrazbo anketiranih. Pač pa obstaja dokaj močna korelacija med razvitostjo oblik kooperacije in članstvom. Medtem ko je med kmeti, ki niso formalni člani obratov za kooperacijo, kar 72 % takih, ki se prek kmetijske organizacije, s katero kooperirajo, oskrbujejo s krediti, gnojilom, semenom itd. in ki jim obrat za kooperacijo oziroma zadruga priložnostno odkupuje presežke pridelkov, pa je med člani takih »priložnostnih« kooperantov le 45 %. Razlika gre na račun bolj razvitih, ne pa tudi najbolj razvitih oblik kooperacije.

To pomeni, da je članstvo vendarle pomembna prvina, ko gre za razvitost kooperacijskega sodelovanja, oziroma da so se uveljavile bolj razvite oblike v odnosih član—zadruga, obrat za kooperacijo kot v odnosih nečlan—zadruga, obrat za kooperacijo, ne glede na to, da je bilo slišati tudi nasprotno mnenje.

Da bi ugotovili, ali se kmetijski proizvajalci s sedanjimi kooperacijskimi odnosi strinjajo, smo jim zastavili vprašanje, v kateri od sedanjih oblik bi v prihodnje želeli predvsem sodelovati. Na vprašanje smo dobili odgovore, ki demantirajo mnenje, da so kmetje z obstoječim stanjem zadovoljni, da se boje sprememb, skratka, da je njihova miselnost poglavitna ovira napredka.

ŽELELI BI SODELOVATI V BOLJ RAZVITIH OBLIKAH KOOPERACIJE

Velikost gospodarstva	proizvodno sodelovanje: Prosta in nabava prodaja %	odkup po stalni ceni %	odkup na odprt račun %	Skupna proizvodnja oz. pogodbena skupnost kmetov %
— do 1 ha	38,5	46,1	7,7	—
— 1,01 do 3,00 ha	23,5	42,6	16,5	4,4
— 3,01 do 5,00 ha	25,0	45,0	18,0	8,0
— 5,01 do 8,00 ha	17,8	46,2	21,5	6,9
— 8,01 do 10,00 ha	13,1	52,1	25,0	1,3
— nad 10,01 ha	10,9	42,7	32,7	5,5
— brez odgovora				
Skupaj	18,2	45,7	23,8	5,4

Pri vprašanju je bil poudarek na »predvsem«. Nekateri anketiranci se vprašanju niso izrekli; razlika do 100 % v vsaki vodoravni vrsti pomeni odstotek neopredeljenih oziroma vprašanja brez odgovorov.

Primerjava s pregledom, ki kaže sedanje oblike kooperacije in razpredelnico, ki prikazuje hotenja kmetov-kooperantov glede bodočih oblik sodelovanja, je pokazala:

— da med sedanjim in zaželenim stanjem ni koleracije;

— da želijo vse kategorije sodelovati v bolj razvitih oblikah, kot so sedanje;

— da z večanjem gospodarstva upada interes za najmanj razvito obliko kooperacije in narašča interes za druge, bolj razvite oblike!

Sedanje stanje, to je razširjenost najmanj kvalitetnih oblik kooperacije, torej ni izraz želja in interesa kmetijskih proizvajalcev. Ti težijo, kot vidimo, k spreminjanju razmer. Tudi za sodelovanje v najbolj razvitih oblikah niso kdove kako pripravljeni, njihova pričakovanja pa vendarle znatno presegajo sedanje možnosti. Potrjuje se domneva, da so želje kot odsev možnosti in interesov pri velikih gospodarstvih bistveno drugačne oziroma naprednejše kot pri majhnih. Interes za bolj razvite oblike sodelovanja narašča z velikostjo gospodarstva. Medtem ko med čistimi in mešanimi gospodarstvi v odgovorih skorajda ni razlik, pa so občutne razlike glede želja o bodočem sodelovanju med člani in nečlani:

Želel bi sodelovati v tehle oblikah kooperacije	Skupaj	Najmanj razvite oblike 1	Bolj razvite oblike 2	Razvite oblike 3	Najbolj razvite oblike 4	Brez govora 5
Člani	100 %	14,5 %	24,2 %	47,3 %	6,4 %	7,6 %
Nečlani	100 %	36,8 %	38,0 %	21,0 %	1,4 %	2,8 %

Kot vidimo, tudi članstvo ni nepomemben element, ko gre za to, kako posamezniki ocenjujejo perspektivo svojega bodočega ekonomskega sodelovanja. Čeprav je med člani neopredeljenost nekoliko večja, so njihove predstave o oblikah prihodnjega sodelovanja veliko bolj zrele pa tudi bolj v skladu z realnimi potrebami družbenega razvoja. To pomeni, da se člani v znatno večji meri kot nečlani zavedajo, da bodo svoj gmotni in socialni položaj lahko izboljšali samo, če se bodo od sedanjih kupoprodajnih odnosov preusmerili v trajnejše in kvalitetnejše oblike sodelovanja. Te naj bi zagotavljale pridobivanje, ugotavljanje in delitev ter udeležbo pri dohodku na podlagi vloženega dela, zemlje in drugih proizvajalnih sredstev na resnično enakopravni podlagi obeh partnerjev v kooperacijskem sodelovanju.

POGODBENE OBVEZNOSTI SE ČESTO IN OBOJESTRANSKO KRŠIJO

Pogosto slišimo, da kmetje-kooperanti kršijo pogodbene obveznosti. Tudi določila v kooperacijskih pogodbah vsebujejo več sankcij za neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti kmetovalcev. Ker so te sankcije za drugo pogodbeno stranko mnogo bolj redke, bi lahko sklepali, da prihaja do kršitev pogodb le pri kmetih-kooperantih. Da bi to domnevo preverili, smo jim zastavili dve vprašanji:

1. Ali zadruga oziroma obrat TOZD za kooperacijo izpolnjuje svoje obveznosti po pogodbi o kooperacijskem sodelovanju?

Na vprašanja smo dobili naslednje odgovore:

% odgovorov

Odgovori	Skupaj	Kmečka gospodarstva	Mešana gospodarstva
1. vedno	30,4	28,1	39,5
2. največkrat	47,1	49,2	38,2
3. samo včasih	19,9	18,6	17,1
4. skoraj nikoli	2,2	2,1	2,6
5. nikoli in brez odgovora	1,4	0,9	1,3
Skupaj	100,0	100,0	100,0

2. Ali izpolnjujete svoje obveznosti po pogodbi o kooperacijskem sodelovanju?

% odgovorov

Odgovori	Skupaj	Kmečka gospodarstva	Mešana gospodarstva
1. vedno	67,4	65,8	69,7
2. največkrat	27,6	30,5	25,0
3. samo včasih	3,6	2,3	55,2
4. skoraj nikoli	0,4	0,7	—
5. nikoli in brezt odgovora	1,0	0,7	1,3
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Iz primerjave sledi:

— da prihaja do obojestranskega kršenja pogodb;

— da so kršitve zadrug oziroma obratov (TOZD) za kooperacijo znatno pogostejše od kršitev kmetov-kooperantov;

— da je med »čistimi« kmečkimi in mešanimi gospodarstvi razloček glede pogostosti kršitve oziroma izpolnjevanja pogodbenih obveznosti.

Iz primerjave odgovorov kmetov in polkmetov je sledilo, da je odstotek tistih, ki pogodbe vselej redno izpolnjujejo, večji pri mešanih gospodarstvih (69,7 %) kot pri kmečkih (65,8 %). Obenem pa je med mešanimi tudi znatno več tistih (39,5), ki so izjavili, da pogodbeni partner vedno izpolnjuje svoje obveznosti, kot med čistimi kmeti (28 %). Med vzroki za neizpolnjene obveznosti navajajo kmetje predvsem slabo letino (pridelek) in možnosti, da sami prodajo bolje (ne po fiksni ceni, ki jo največkrat nudi zadruga, marveč po tržni). Zadruge (obrati za kooperacijo) pa po navedbah kmetov kršijo v prvi vrsti odkupne pogoje glede pogodbene cene in udeležbe na dobičku.

(NADALJEVANJE SLEDI)

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

Delavski svet TOZD samostojno odloča o predčasni razrešitvi direktorja

Delavski svet TOZD je s sklepom predčasno razrešil direktorja, ker ni izpolnjeval nalog, določenih s statutom. Direktor bi moral skrbeti za zakonitost dela in opozarjati delavski svet in druge samoupravne organe na nezakonite odločitve. V nasprotju s tako nalogo pa je direktor celo dosegel, da mu je delavski svet dodelil trisobno stanovanje, čeprav delavci še niso sprejeli samoupravnega sporazuma o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih kreditov. S tako odločitvijo so bili prizadeti drugi delavci, saj niso mogli enakopravno z direktorjem sodelovati pri konkuriranju za stanovanje. Po predlogu družbenega pravobranilca samoupravljanja je sicer posredovalo sodišče združenega dela in ta sklep o dodelitvi stanovanja razveljavilo, delavski svet pa je nato začel postopek za predčasno razrešitev direktorja in končno o tem tudi sprejel sklep.

S tako odločitvijo se direktor ni strinjal in je zahteval odločitev sodišča združenega dela, saj je menil, da sklep ne more biti dokončen, ker na razrešitev ni dal pristanka delavski svet delovne organizacije. Tak pristanek je namreč določen s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo, česar pa delavski svet TOZD ni upošteval. Vprašanje, na katero je moralo odgovoriti sodišče, je bilo torej v predlogu jasno postavljeno.

Potem ko je sodišče ugotovilo, da so obstajali razlogi za predčasno razrešitev direktorja je odločilo, da pristanek delavskega sveta delovne organizacije ni bistvenega pomena in je potrdilo sklep delavskega sveta. Predlagatelj se seveda s tem ni strinjal in je v pritožbi navajal, da sklep ni dokončen, ker ga ni potrdil centralni delavski svet. Pritožbeno sodišče je sicer odločbo sodišča prve stopnje potrdilo, a s pravnim stališčem prvega sodišča ni soglašalo. Ni dvoma, da bi delavski svet TOZD moral dobiti pristanek, če bi bil navedeni samoupravni sporazum v skladu z ustavo in zakonom. Sodišče je poudarilo, da delavski svet TOZD samostojno odloča o imenovanju in razrešitvi direktorja, glede na določilo 129. čl. ustave SR Slovenije. Enako določilo vsebuje tudi zakon o združenem delu v 504. členu. Ustavna in zakonska določila so povsem jasna in ni dvoma, da delavski svet TOZD ni odvisen od pristanka kakega drugega organa in tudi ne delavskega sveta delovne organizacije. Funkcija direktorja temelji na zaupanju, zato je odvisno od delavskega sveta, ali mu bo tako zaupanje izkazal ali ne. Če delavski svet odreče direktorju zaupanje in ga s sklepom razreši, direktor po zakonu o združenem delu nima možnosti, da bi zahteval pri sodišču razveljavitev takega sklepa, ampak zahteva le odškodnino, če ni bilo razlogov za razrešitev.

Končna odločitev o skladnosti navedenega samoupravnega sporazuma z ustavo in zakonom pa je seveda prepuščena ustavnemu sodišču SR Slovenije.

IVAN ŽURET

STALIŠČA IN SKLEPI PREDSEDSTVA CK ZK SLOVENIJE O NADALJNJI PREOSNOVI VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Delavci — nosilci izobraževalne politike

Predsedstvo CK ZK Slovenije je na zadnji seji razpravljalo o aktualnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja, pri čemer je bila posvečena temeljna pozornost dosedanjemu uresničevanju kongresnih izhodišč reforme vzgojnoizobraževalnega sistema ter marksistični usmerjenosti vzgoje. Razpravo je spodbudilo gradivo kommisije izvršnega sveta skupščine SR Slovenije za reformo vzgoje in izobraževanja, ki je v javni razpravi naletelo na širok odmev med delovnimi ljudmi in občani.

Dokumenti X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS so reformo vzgojnoizobraževalnega sistema opredelili kot nalogo, ki mora delavcem omogočiti uresničitev interesov in potreb za dvig splošne izobrazbene ravni ter njihove strokovne usposobljenosti za delo in samoupravljanje.

Predsedstvo CK ZKS je z namenom, da bi jasneje opredelili nadaljnje naloge, pospešili in zagotovili uresničevanje kongresnih izhodišč reforme vzgoje in izobraževanja sprejelo nekatera stališča in sklepe, komisija za reformmo pa je sprejela organizacijsko opredelitev in odgovorila na mnoga vprašanja, ki bodo omogočila hitrejše snovanje reforme.

Sprejeto je bilo stališče, da reforma vzgoje in izobraževanja, samoupravno organiziranje vzgoje in izobraževanja in boj za samoupravne socialistične družbenoekonomske odnose terjajo sistematično in organizirano delovanje in idejni boj zveze komunistov in vseh drugih organiziranih socialističnih sil. Komunisti so zlasti dolžni uveljavljati idejnopolitična izhodišča reforme vzgoje in izobraževanja med prosvetnimi delavci ter v strokovnih in raziskovalnih organizacijah. Svoje delo morajo zastaviti in usmeriti tako, da bo pripravljanje in uresničevanje vzgojnoizobraževalnega sistema iz doslej pretežno prosvetnih okvirov in okolij preraslo v najširšo družbeno akcijo vseh družbenih sil in organizacij z jasno opredeljeno odgovornostjo samoupravnih organizacij in skupnosti kot temeljnih nosilcev reforme tega sistema.

Temeljni pogoj za učinkovito preobrazbo vzgojnoizobraževalnega sistema izobraževanja za delo in z delom je reševanje osnovnih vprašanj in skupnih interesov samoupravnih organizacij in skupnosti ter delavcev s tega področja družbenega dela v svobodni menjavi. Boj za večjo produktivnost in dohodek mora postati hkrati boj za potrebno znanje in usposobljenost za opravljanje dela. V SR Sloveniji zaostajammo zlasti pri konkretni družbenoekonomski, organizacijski in strokovno-pedagoški opredelitvi vsebine takšnega sistema, ki bi zagotavljal permanentno izobraževanje.

V nadaljnjem procesu samoupravnega organiziranja je naloga komunistov, zagotoviti odločujočo vlogo delegatov uporabnikov v svetih šol o vseh vprašanjih, o katerih naj bi odločali v svobodni menjavi dela. Zagotoviti je treba, da bodo delegati res zastopali neposredne interese delavcev v organizacijah združenega dela za uresničevanje vzgojnoizobraževalnih programov in hotenj. Še posebej pa se morajo komunisti boriti za to, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela odločali o sredstvih, ki so potrebna za uresničitev teh programov ter prednostnih nalog.

Na temelju javne razprave o predlogu preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje ter dosedanjih obravnav v organih družbenopolitičnih organizacij, gospodarske zbornice ter strokovnih institucijah, predsedstvo CK ZKS nalaga komunistom, da se morajo v nadaljnjem procesu preobrazbe zavzeti za določene spremembe v vzgojnoizobraževalnem sistemu.

Osnovna šola ostaja osemletna šola. Razširiti in obogatiti pa je treba zlasti politehnično izobraževanje. V programih osnovne šole naj bi dobila svoje ustrezno mesto tudi tista temeljna marksistična, družbenoekonomska in druga humanistična znanja, ki so pommembna za samoupravljavsko družbeno kulturo in za zavest mladega delavca in občana. Razširiti je treba krog zunanjih sodelavcev, mentorjev za delo med mladino na področju interesnih dejavnosti, za kar so odgovorni zlasti komunisti v družbenih organizacijah in društvih, strokovnih organizacijah ter kulturno-prosvetnih in športnih organizacijah. Takšne spremembe bo možno najbolj uspešno uveljaviti v celodnevni šoli.

Vse izobraževanje po osnovni šoli pa moramo prilagoditi in podrediti potrebam združenega dela. S tem v zvezi izstopa kot najpomembnejša naloga ustvarjanje pogojev za dokvalifikacijo zaposlenih nekvalificiranih delavcev in spreminjanje druge kadrovske strukture glede potrebe in zahteve procesov dela, tehnologije in organizacije dela ter glede na vlogo delavcev v samoupravnem družbenem odločanju. V izobraževalnih organizacijah, v katere se vključuje mladina po osnovni šoli, je treba uveljaviti program skupne in enotne vzgojnoizobraževalne osnove, s katero se začenja kontinuiran proces usmerjenega izobraževanja. Nadaljnje spremembe vzgojnoizobraževalnih programov in prakse morajo izhajati iz dela, zahtev poklica, iz samoupravne prakse in usposobljenosti delavcev za samoizobraževanje. Delovnim izkušnjam delavcev, ki se bodo v prihodnje vključevali v izobraževalni proces, je treba prilagoditi nove izobraževalne programe, kar bo omogočalo tudi skrajševanje študija.

Za nadaljnjo reformo visokega šolstva je bistveno, da svoje študijske programe v sodelovanju z uporabniki čimbolj uskladi z zahtevami njihovega dela, razvoja in upravljanja. Reforma mora zagotoviti marksistično usmerjenost celotnega študijskega procesa.

S. R.

CELJSKI PREDLOG ZA DELITEV REGRESA:

Potrebnejšim več

Stališča celjskih sindikatov o uresničevanju sindikalne liste za letošnje leto in o poenotenju nekaterih pravic iz delovnih razmerij vsebujejo zanimive predloge. Tak je vsekakor predlog o obračunavanju in oblikovanja regresa za letni dopust. Oblikoval bi se naj do višine 1.400 dinarjev na delavca, vštevši učence poklicnih šol.

»V bistvu gre za uresničitev štiriletnih prizadevanj celjskih sindikatov, da bi pomagali tistim, ki so pomoči v resnici potrebni,« pravi BRANKO MARTIĆ, sekretar štirih sindikatov pri občinskem sindikalnem svetu v Celju.

»Letošnja sindikalna lista nas vse zavezuje, da oblikujemo poštene kriterije. S tem problemom se ukvarja vse slovensko delavstvo. V Celju trdimo, da gre pri dodeljevanju regresa za letne dopuste predvsem za pomoč tistemu, ki je pomoči potreben. Torej ne moremo mimo dejanskih socialnih struktur. Zato predlagamo za osnovo dohodek na družinskega člana, saj dohodek posameznika ni in ne more biti objektivno merilo.

Predlagamo tudi razlike v regresiranju glede na to, kje delavec izkoristi dopust. Zakaj ne bi regresirali bivanja v počitniških domovih in v naravnih ali drugih zdraviliščih, če je zdravnik sodi, da je delavcu zdravljenje potrebno?!

Za primer smo analizirali pravilnike nekaterih delovnih kolektivov v Celju in ugotovili, da so že sami poskušali pomagati pomoči potrebnim. Naš predlog pa je, na kratko povzet, takle: Delavce smo razvrstili v šest skupin in vsako skupino ovrednotili s točkami. Največ — deset točk — so dobili delavci z dohodki do 1.500 din na družinskega člana. Osem točk so dobili tisti do 2.000 din; šest točk do 2.500 din štiri točke do 3.000 din in dve točki tisti z dohodkom do 3.500 din na družinskega člana. Delavci z višjimi osebnim dohodkom na družinskega člana po našem predlogu ne dobe nobene točke. Po našem predlogu naj bi po delavcu zavarovani svojci dobili polovico ugotovljeih točk. Vrednost točke ugotovi delovna organizacija tako, da razpoložljiva sredstva za regresiranje oddiha deli s številom točk, pri čemer pa je zgornja meja regresa 1.400 din na delavca, kot smo že omenili.

V primeru, da upravičenec do regresa izrabi del letnega dopusta v počitniških domovih, s katerimi razpolaga OZD, bi višino regresa določevali po naslednji lestvici: oskrbni dan bi v celoti priznali delavcem s 1.500 din dohodka na družinskega člana, 80 odstotkov tistim do 2.000 din dohodka na člana, 60 odstotkov delavcu z dohodki do 2.500 din, 40 odstotkov bi priznali delavcem z dohodkom do 3.000 din in 20 odstotkov delavcem z dohodkom do 3.500 din na družinskega člana. Tudi v tem primeru gre svojcem 50 odstotkov regresa. Po enaki lestvici naj bi regresirali tudi organizirane prevoze v lastne ali najete počitniške kapacitete.«

In kakšen je odmev na ta predlog v delovnih organizacijah?

»Največ pripomb je med tistimi delavci, ki imajo višje osebne dohodke oziroma sorazmerno visoke dohodke na družinskega člana. To so tudi tiste strukture, ki so doslej skoraj praviloma vplivale na način izplačevanja regresov. Gre za ljudi, ki znajo hitro ‚preračunati' za in proti, ugotoviti težave, kot je na primer ta, da bi pomenil predlagani način regresiranja preveliko obremenitev strokovnih služb. Ta in njemu podobni izgovori pa so kajpak jalovi. Nasploh pa moram reči, da je predlog sindikata naletel na širok odmev in podporo.« —ez

KOLEKTIV MARIBORSKE LIVARNE JE USPEL POKRITI POLLETNO IZGUBO

ŠE BO TREBA POPRIJETI

V minulih sedmih mesecih 1800-članski kolektiv Mariborske livarne pozna samo delo. Dobesedno z garanjem so se lani sredi leta lotili izgube, ki je nastala v marsičem zavoljo vpliva zunanjih dejavnikov, na katere kolektiv ni mogel veliko vplivati, deloma pa tudi zavoljo notranjih slabosti podjetja. Skupna izguba v obeh temeljnih organizacijah je ob polletni bilanci presegla 55 milijonov dinarjev in je podjetje uvrščala med največje slovenske »izgubaše«. Zaključni račun za lani pa je pokazal 6 milijonov ostanka dohodka v mariborski in 650 tisoč din ostanka dohodka v lenarški temeljni organizaciji ob doseženem celotnem prihodku podjetja v višini 621 milijonov dinarjev. 11 milijonov ostanka dohodka pa je ostalo v do konca leta še neprispelih plačilih, v tako imenovani fakturirani realizaciji.

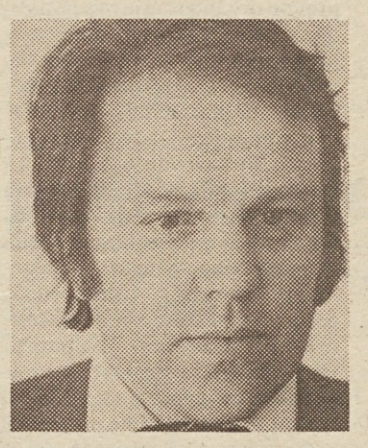

Ciril Paluc, direktor komerciale: Še bolj se moramo prilagoditi razmeram na trgu, izkoristiti ugodne trenutke in se izogniti slabim vplivom

Rezultati glede na višino izgube ob polletju niso slabi — čeprav mnogi delavci v podjetju sprašujejo, zakaj niso glede na vse napore kolektiva v zadnjih mesecih minulega leta še boljši. (»Vprašanje je za nas dragoceno«, trdi predsednik konference sindikata, Alojz Hren, »saj dokazuje, da sistem obveščanja kljub izjemnim naporom družbenopolitičnih organizacij podjetja v minulem letu, da bi delavce osvestili za večje delovne dosežke, še ne deluje, kot bi moral.«) Velike izgube iz polletja ni bilo možno preprosto nadomestiti, zaostanek je bil prevelik, da bi kolektiv kljub izjemnim naporom in izboljšanim pogojem gospodarjenja v drugi polovici leta dosegel več, kot je.

Na poslovne rezultate so sicer v največji meri vplivali zunanji dejavniki, kot so cene, zapiranje domačega trga v prvih lanskih mesecih in še nekateri drugi, manj pomembni. Toda ob koncu leta se je vendarle pokazalo, da lahko kolektiv sam z izboljšanjem organizacije dela, z varčevanjem pri porabi surovin in celo potrošnega materiala, s skrbjo za večjo kakovost izdelkov, s primerno izbranim proizvodnim programom ter z večjo vztrajnostjo pri iskanju kupcev veliko pripomore k izboljšanju poslovnih rezultatov. Na lani pridobljenih izkušnjah kolektiv zdaj načrtuje obseg proizvodnje, izdelkov ki jih je vredno (glede na rentabilnost) izdelovati, usmerja prodajo na najbolj zanimiva tržišča itd.

»Analize našega položaja pa so pokazale, da se vendarle še premalo prilagajamo potrebam trga, da so proizvodni stroški previsoki, da bi lahko izboljšali izdelke,« je povedal Ciril Paluc direktor komerciale v Livarni.

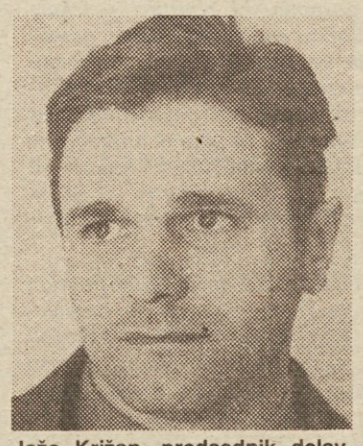

Jože Križan, predsednik delavskega sveta: Delavci vprašujejo, zakaj rezultati niso boljši.

Za analizo in uresničevanje sprejetih sklepov o iskanju notranjih rezerv so zaslužne družbenopolitične organizacije v podjetju. Čeprav podjetje doslej ni poznalo večjih gospodarskih težav, zlasti pa ne v izgubi — in bi torej družbenopolitične organizacije in samoupravni organi lahko doživeli lani popolno presenečenje ob tolikšnem preobratu — so se organizacije ZK, sindikata, mladine in druge že na pomlad, ob prvih znakih krize odločno uveljavile pri oblikovanju in sprejemanju odločitev o poslovni usmeritvi podjetja. Zlasti pa so zaslužne za uspešno izvedeno akcijo za večjo delovno storilnost za varčevanje z reprodukcijskim materialom, surovinami in celo s potrošnim materialom, za večjo osebno odgovornost, za večjo skrb za kakovost izdelkov in za pridobitev delavcev za delo ob sobotah in v več izmenah, ko se je domači trg odprl, pogoji prodaje izboljšali in je bilo možno tudi zavoljo zunanjih vzrokov popraviti slabe poslovne rezultate.

Alojz Hren, predsednik konference sindikata: Družbenopolitične organizacije so prevzele izvedbo ukrepov za odpravo izgube zelo uspešno

Odpiranje domačega trga v drugi polovici minulega leta je sicer preprečilo povečevanje izgube zavoljo slabe prodaje in naraščanja zalog (le-te so ob polletju dosegle vrednost 120 milijonov dinarjev — 50 milijonov v surovinah in 70 milijonov din v izdelkih), do polletja nastalo izgubo pa je kolektiv pokril z izvozom. Lani smo nekajkrat zapisali, da izvozni rezultati jugoslovanskega gospodarstva v minulem letu, ki so jih mnogi zelo hvalili, vendar niso tako zelo dobri. Pri pohvalah so namreč pozabljali na ceno prisluženih deviznih sredstev, pozabljali, da so mnoge delovne organizacije izvažale predvsem zavoljo zunanjetrgovinskega sistema, vezave uvoza potrebnih surovin, opreme itd, na izvozne rezultate in zato, ker doma ni bilo možno prodati toliko, kot v prejšnjih letih. Pri tem pa cena sama, ki so jo naši izdelki dosegali na tujem, niti ni bila najpomembnejša. Hkrati pa smo tudi zapisali, da so mnogi naši izdelki po kakovosti primerljivi z enakimi tujimi, da pa pri nas podjetja nimajo primerno organizirane proizvodnje, da serije izdelkov niso dovolj velike, da so cene surovin previsoke in tako naprej.

Anton Želj, predsednik OO ZK: Izkoristili smo notranje rezerve, od varčevanja in več dela do skrbi za kakovost izdelkov.

Skratka marsikatero podjetje bi lahko povsem enakovredno s tujo konkurenco nastopilo na trgu, če bi odpravilo svoje notranje pomanjkljivosti. Tako je tudi z Mariborsko livarno. Njeni izdelki so na tujem zavoljo prizadevanja prodajne službe, ki pa so jo podprli stabilizacijski ukrepi kolektiva, predvsem pa skrb za nižje proizvodne stroške in kakovost izdelkov, dosegli cene, ki sicer niso prinašale kdove kakšnega dobička, so pa bile dovolj visoke, da je kolektiv lahko z močno povečanim izvozom nadomestil izgubo iz prvega polletja.

Dejstvo, da so se lani iz izgube dokopali do dobička, pa kolektiva ni uspavalo. Delavci so resda siti različnih in brez prekinitve ponavljajočih akcij za večji delovni uspeh, kot je povedal Jože Križan, predsednik delavskega sveta, kljub temu pa se zavedajo, da bo treba še nekaj časa delati s krepko zavihanimi rokavi. Kolektiv namreč po koncu minulega leta ni prekinil akcije za stabilizacijo gospodarjenja: še vedno delajo ob sobotah in v več izmenah, še vedno so v veljavi (in jih tudi izpolnjujejo) vsi ukrepi, ki so jih sprejeli sredi minulega leta.

Branko Brezočnik, direktor podjetja, nam je na vprašanje, zakaj tolikšna napetost še vedno vlada v kolektivu, odgovoril takole: »Če bi lani hoteli doseči gospodarske rezultate, ki smo jih načrtovali, bi morali vsak mesec prodati za 65 milijonov dinarjev izdelkov. Zavoljo tega so bili tudi osebni dohodki v našem podjetju precej nižji, kot so sicer v barvasti metalurgiji. Če pa bomo hoteli letos ustvariti dovolj veliko akumulacijo, ki nam bo zagotavljala osnovo za nadaljnji razvoj in tudi primernejše osebne dohodke, bomo morali prodati vsak mesec za več kot 70 milijonov dinarjev izdelkov.«

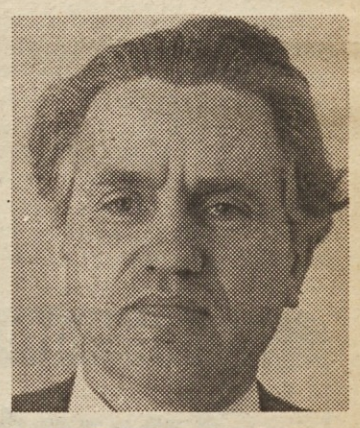

Branko Brezočnik, direktor livarne: Izgubo iz minulega leta smo pokrili, letos bomo morali še bolj poprijeti, če bomo hoteli doseči boljše rezultate.

Račun bolj preprost ne bi mogel biti. Je pa seveda vprašanje, kolikšen bo letos vpliv zunanjih dejavnikov na gospodarjenje. Trg doma se je sicer odprl in prodali bi lahko več, kot sploh lahko narede, toda cene končnih izdelkov nikakor še niso usklajene z vedno višjimi cenami reprodukcijskih materialov, surovin in storitev. Zavoljo tega bodo morali delavci v Livarni še bolj povečati delovno storilnost, še bolj skrbeti za kakovost izdelkov - in te izdelke bodo morali tudi prodati. Izvozni rezultati so dokazali, da se da na zunanjem trgu tudi zaslužiti. Vprašanje pa seveda je, kaj izdelovati, da bo iztržek čim večji, skladišča pa prazna.

»Izhod je kajpak v večanju proizvodnje in uvajanju novih, bolj donosnih izdelkov,« je povedal direktor komerciale Ciril Paluc. »Da pa bomo v tem v celoti uspeli, bomo morali delovno organizacijo ustrezno organizirati, da bo bolj prilagodljiva razmeram na trgu, in iz posameznih služb iztisniti kar največ.«

Zavoljo vsega tega v Livarni še vedno »grizejo v kolena«, ko se pehajo po strmem bregu k uspehu, kajti spoznali so, da tuji trg, počasi pa tudi domači sprejemata samo dobre izdelke, da samo dobri in dalekovidni gospodarji lahko računajo na uspeh.

B. RUGELJ

NIČ VEČ OKLEVANJ

Komunist za DE

O reformi vzgoje in izobraževanja je bilo že veliko zapisanega, prvič zato, ker mora reforma bistveno prispevati k dvigu splošne izobrazbene ravni vseh delavcev in občanov ter njihove strokovne usposobljenosti ter prav tako uveljaviti delavce v združenem delu kot nosilce izobraževalne politike in reforme. In drugič, ker gre na tem področju družbenega dela za korenite spremembe. Reforma vzgoje in izobraževanja mora namreč v veliki meri prispevati k samoupravni preobrazbi vzgoje in izobraževanja, spremeniti se morajo družbenoekonomski odnosi na temelju ustave in zakona o združenem delu in, ne nazadnje, korenito se mora spremeniti tudi celoten vzgojnoizobraževalni sistem.

V času od sprejetja kongresnih dokumentov, ki o vseh omenjenih nalogah podrobneje govore v svojih resolucijah, smo na tem področju naredili pomembne premike. V vseh republikah in pokrajinah so bile ustanovljene organizacije združenega dela, začeli so se uveljavljati dohodkovni odnosi, z vnašanjem marksistične vsebine v vzgojo in izobraževanje smo dosegli vidne rezultate pri marksistični usmerjenosti vzgoje in izobraževanja. Prvi koraki pa so storjeni tudi na področju sistema usmerjenega izobraževanja. Toda z vsemi temi uspehi vendarle ne moremo biti zadovoljni. Še zlasti ne, če vemo, da so kongresni dokumenti naravnost spodbujali k revolucionarni preobrazbi.

Tako pa smo se ustavljali ob znanih izhodiščih, jih premlevali, poskušali dopolnjevati, in celo spreminjati. Reforma šolstva ni preraščala v najširšo organizirano samoupravno aktivnost celotnega združenega dela, temveč je izhajala iz pretežno prosvetnih okvirov in okolij; zatikalo se je pri samoupravni preobrazbi, svobodni menjavi dela, integracije niso uspevale. Številna so bila tudi vprašanja glede sistema samega: odmiki od kongresnih izhodišč pri pojmovanju nenehnega izobraževanja — izobraževanja ob delu, za delo in z delom. Pri konceptu usmerjenega izobraževanja smo se ustavljali ob vprašanjih dualizma v srednjem šolstvu, predmetnikih, učnih programih, zanemarili smo politehnično vzgojo; nedorečeni smo bili pri vprašanjih centrov usmerjenega izobraževanja, ustanavljanju izobraževalnih skupnosti in podobno.

In da bi krenili naprej, bolj odločno in z večjimi koraki, je zveza komunistov odločno posegla v politično bitko za reformo. Predsedstvo CK ZKS je nekajkrat razpravljalo o reformnih prizadevanjih vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji ter na svoji zadnji seji sprejelo tudi stališča in sklepe o nadaljnji preosnovi vzgoje in izobraževanja.

Da bi pospešili in zagotovili uresničevanje kongresnih izhodišč, stališča in sklepi predsedstva CK ZKS jasno opredeljujejo nadaljnje naloge za večjo učinkovitost preobrazbe. Ne samo, da so v njih natančno obdelana tista, doslej ne dovolj jasna vprašanje (uveljavljanje svobodne menjave dela, samoupravno organiziranje in zagotavljanje odločilne vloge delegatov uporabnikov, razvoj samoupravljanja v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, preobrazba srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, poklicno usposabljanje, politehnična vzgoja, izobraževanje zaposlenih, kadrovska politika in njena usmerjevalna naloga v reformnem procesu, oblikovanje cene izobraževanja, samoupravne interesne skupnosti, integracijski procesi uveljavljanje centrov usmerjenega izobraževanja in še bi lahko naštevali, pač pa je v stališčih jasno opredeljena tudi vloga komunistov in vseh organiziranih subjektivnih sil kot nosilcev zavestne akcije in idejnega boja za uveljavitev reforme.

Tako je med drugim posebej poudarjena dolžnost in odgovornost komunistov pri uveljavitvi idejnopolitičnih izhodišč za reformo vzgoje in izobraževanja med samimi prosvetnimi delavci kakor tudi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Zagotoviti morajo, da bo pripravljanje in uresničevanje vzgojnoizobraževalnega sistema preraslo v najširšo družbeno akcijo z jasno opredeljeno odgovornostjo samoupravnih organizacij in skupnosti kot temeljnih nosilcev reforme tega sistema. In ne nazadnje prav komunisti so dolžni utrjevati spoznanje in graditi zavest o vsebinskih hotenjih reforme ter organizirati akcijo v združenem delu, da bo sposobno prevzeti skrb in odgovornost za izobraževalno politiko kot sestavni del razvojne politike in za njeno uresničevanje.

META DEMŠAR

ZANIMIVA PROBLEMSKA KONFERENCA V SLOVENSKI BISTRICI

Ne ženski, ampak skupni problem

Tako imenovana »ženska vprašanja« v slovenjebistriški občini postajajo splošna družbena skrb z lepimi obeti, da bodo tudi rešena

Svet za družbenoekonomski in politični položaj žensk pri občinski konferenci SZDL v Slovenski Bistrici je na nedavni problemski konferenci razgrnil nadvse pestro problematiko o tako imenovanih »ženskih vprašanjih«, ki pa — kot kaže — v tej občini postajajo splošna družbena skrb z lepimi obeti, da bodo problemi tudi rešeni.

Za slovenjebistriško občino je značilno, da je nezaposlenih kar 65,8 % žena. Dosedanji poskusi zaposlovanja žensk v industriji — tudi v delovni organizaciji IMPOL — niso obrodili večjih oziroma trajnejših rezultatov. Zato pa je razveseljivo, da bo Iskra v kratkem odprla nove delovne prostore v Makolah, kjer se bodo lahko zaposlile tudi žene.

Tudi na področju otroškega varstva se bodo razmere začele obračati na bolje. Na jesen bodo namreč začeli graditi novo vzgojnovarstveno ustanovo, kjer bi bile tudi jasli. Tudi predvidena gradnja je dokaz, da se ženske — proizvajalke zavedajo svojih državljanskih pravic in dolžnosti, saj so — mimo drugega — podprle uvedbo samoprispevka za gradnjo novih objektov, namenjenih vzgoji in izobraževanju.

Razpravljalke na problemski konferenci niso pozabile na vprašanja s področja zdravstvenega varstva. V delovni organizaciji IMPOL že skrbijo za redne sistematske in še posebej za ginekološke preglede zaposlenih žensk. Drugod se še trudijo, da bi na podoben način pomagali »svojim« ženskam. Ena izmed možnosti je skupna akcija za nakup aparatur za zgodnje odkrivanje raka. Problemska konferenca je zavezala vse udeležence, da se v svojih delovnih okoljih kar najbolj zavzamejo za uresničitev te zamisli.

Če govorimo o družbeni pomoči zaposleni ženski in materi, velja opozoriti, da so v tej občini precej storili na izobraževalnem področju. Mnoge delovne organizacije namenjajo za te potrebe dovolj sredstev. Tako se ženske lahko družbenopolitično in strokovno izobražujejo.

V nadaljevanju so ženske spregovorile tudi o alkoholizmu in narkomaniji. Zlasti alkoholizem se je v občini močno razpasel. Z vsemi silami je treba pomagati tamkajšnjemu klubu zdravljenih alkoholikov, ki sicer deluje že četrto leto. Občinski konferenci SZDL pa bodo predlagali, naj bi sklicala sestanek, na katerem bi se skupaj s predstavniki delovnih organizacij pogovorili, kako konkretno pomagati klubu in kaj še storiti za uspešnejši boj proti alkoholizmu in narkomaniji.

Prav je, če povemo, da so udeleženke problemske konference izrekle precej kritičnih in pikrih pripomb na rovaš udeležbe moških na tem sestanku. Prišli so le trije, čeprav je bilo vabljenih veliko več. Prav zato so se delegatke zavzele za »normalno« udeležbo tudi na takih sestankih, na katerih lahko moški iz »prve roke« spoznajo vse pereče probleme, ki tarejo njihove delovne tovarišice. Če bo poziv kaj zalegel, se bo pokazalo na naslednji problemski konferenci sveta za družbenoekonomski in politični položaj žensk pri občinski konferenci SZDL v Slovenski Bistrici.

H. K.

od sobote do sobote

Zaustavitev inflacije

Z izvolitvijo Veselina Djuranoviča v obeh zborih zvezne skupščine je zvezni izvršni svet dobil novega predsednika in bo lahko spet — v sedanji mandatni dobi še v sedanji sestavi, nadaljeval s svojim delom. Naloge, ki so pred njim, niso ravno lahke. Poleg ugodnih silnic v razvoju gospodarstva, predvsem kar zadeva stopnjo rasti proizvodnje, ogrožajo dobre sadove novi inflacijski tokovi, ki jih povzroča naglo naraščanje cen. Nasplošno je čutiti upad akumulacije, kar nedvomno vpliva na razvoj in programe družbenih dejavnosti, za celotno splošno in skupno porabo, ki jo bo treba za vsako ceno zadržati mejah realnih možnosti. K temu se pridružujejo še težave s sanacijo izgub v gospodarstvu, kjer so nevralgične točke še vedno v železniškem in elektroenergetskem gospodarstvu. Poleg programskih načel, ki jih je obrazložil novi predsednik izvršnega sveta pred zvezno skupščino, so v minulih dneh potekala podobna stabilizacijska prizadevanja v vseh drugih okoljih ter v organih v federaciji in republiki.

Slovenski izvršni svet se je temeljito ukvarjal z gospodarskimi gibanji in pripravil obširnejše poročilo o razmerah v slovenskem gospodarstvu. Komite za cene pa je v obširnem poročilu analiziral razmere v politiki cen in predlagal ukrepe, da bi zajezili pretirano naraščanje inflacije. Med ta prizadevanja sodijo tudi dogovori o načelih programov in minimalnih standardov v skupščinski komisiji za skupno in splošno porabo, ki se je prav te dni ukvarjala s problemi na področju sestave proračunov in svobodne menjave dela. Tudi osnutki občinskih proračunov, ki izkazujejo za štirikrat večje potrebe po dopolnilnih sredstvih in republiškega proračuna v primerjavi z lanskim letom opozarjajo, da bo potrebno tudi na tem področju ne samo uskladiti želje z možnostmi, ampak uveljaviti tudi določila zakona o združenem delu. Predvsem bo potrebno očistiti proračune ne najbolj potrebnih negospodarskih naložb in različnih skladov za komunalno gospodarstvo, ki sodijo v samoupravne interesne skupnosti te dejavnosti, ter zaostriti kriterije pri prelivanju sredstev in uporabi presežkov; v skupni porabi pa ob izdelavi standardov, ustreznih programov in izračunov uskladiti potrebe z gospodarskim razvojem in akumulativno sposobnostjo gospodarstva. Kljub ugodnim rezultatom v proizvodnji (11,2 % porast v industriji), ne kaže prezirati močnih pritiskov na povečanje cen, zmanjševanja akumulacije ter še vedno preslabotno spodbujane storilnosti, nagrajevanja po delu ter počasi razvijajočih se dohodkovnih odnosov, ki jih marsikje še ovira prešibko samoupravljanje in uresničevanje duha in vsebine zakona o združenem delu.

Predsedstvo republike je te dni izročilo v javno razpravo obsežno poročilo o stanju in razvoju samoupravnih odnosov na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja ter v izčrpni analizi nakazalo probleme in poti za njihovo reševanje. Poročilo bo predloženo ob koncu aprila tudi vsem zborom slovenske skupščine.

V odborih slovenske skupščine so te dni potekale razprave o predloženih aktih izvršnega sveta, ki zadevajo varstvo človekovega okolja, novi kazenski zakon in še nekaj zakonov s področja pravosodja, medtem ko so tako v odborih zborov kot v gospodarski zbornici potekale razprave o predloženi energetski bilanci, naložbah in aktualnih vprašanjih na tem področju. Tudi ta problematika bo na dnevnem redu zborov skupščine v začetku prihodnjega tedna. Med konkretnimi prizadevanji za pomoč najbolj prizadetim delovnim organizacijam in krajem ne kaže prezreti tudi predloga zakona, ki ga je skupščini predložil izvršni svet za sanacijo razmer v rudniku in občini Idrija.

Pri izvršnem svetu je bil te dni tudi širši posvet s predstavniki občinskih izvršnih svetov, na katerem so ocenili gospodarska gibanja, nakazali nujno podporo sanacijskim ukrepom ter rasti dohodka, od katere je odvisno uresničevanje planskih nalog in zadovoljevanje potreb na področju skupne in splošne porabe. — GOK

REKLI SO

DUŠAN PETROVIĆ, predsednik ZK SZDL Jugoslavije, na posvetovanju v sekciji za kmetijstvo zvezne konference SZDLJ:

Naša agrarna politika velja vsem kmetom, ne samo premožnejšim ali tistim, ki so že v kooperaciji z agrokombinati, ali pa tistim, ki so že vključeni v tako imenovano družbeno proizvodnjo in imajo status kmetijskih delavcev. Zaradi tega je zavrnjena tudi misel, da obstajajo razlike med združevanjem kmetov in združevanjem dela, torej med združevanjem dela v kmetijskih zadrugah in združevanjem dela v temeljnih organizacijah, ker take razlike v bistvu ni ne med kmeti v kmetijskih zadrugah ne med kmeti v temeljnih organizacijah ali delavcih temeljnih organizacijah, saj je združevanje dela enotna vsebina družbenoekonomskih odnosov, ki jo lahko razlikujemo le v nekaterih niansah družbenoekonomskih odnosov, nikakor pa ne v njihovi samoupravni vsebini.

Ko bomo torej premagali v sebi predsodke, ki so se v nas kopičili v preteklosti, bomo laže zadihali tudi na tem področju, kar je smisel naše revolucionarne sedanjosti in prihodnosti tudi v naši agrarni politiki.

STANE MARKIČ, predsednik družbenopolitičnega zbora republike skupščine, na posvetu predsednikov odborov skupščinskih zborov:

Odbori pri zborih skupščine ne dobivajo dovolj informacij o tem, kakšna so do posameznih vprašanj stališča delegacij v temeljnih organizacijah krajevnih skupnostih in občinah. Skupščina je predvsem odvisna od informacij upravnih organov; premalo je informacij, ki bi izražale stališča delegatske baze. Razprave v zborih so pogosto usmerjene samo na predloge aktov in marsikdaj zaidejo tudi obravnave v odborih zgolj na formalno področje, ne težijo pa k vsebini problemov; ki jih odpira baza. Menim, da se ne moremo zadovoljiti s sedanjo prakso in da moramo imeti večje ambicije, da bi prišli do veljave vsebinski problemi iz baze pa tudi specifičnosti v predlogih, stališčih, argumentih in alternativah.

Sedaj imamo prakso, da odbori pripravijo stališča za zbor in da so zbori bolj ali manj ta stališča tudi sprejeli. V določenem smislu to ni slabo, vendar pa bi bilo še bolje, če bi odbori na sejah zborov predvsem razgrnili celotno problematiko, opozarjali na stališča, predloge in argumente, ki so se pojavili v delegacijah, v strokovnih in znanstvenih institucijah, kakor tudi na svoja stališča in predloge ter tako omogočili zborom širši vpogled v stanje, preden odločajo.

SLAVKO ZALOKAR, predsednik SIS za železniški in luški promet v Sloveniji, v razgovoru za Delo:

Železnica se mora postopoma usposabljati za prevoze na vedno višji kakovostni ravni tako glede varnosti kot hitrosti prevoza, bodisi tovorov bodisi potnikov. Ob takšni usmeritvi bo železnica nujno začela prevzemati vse več težkega tovora, ki ga danes še marsikje prevažajo po cestah.

Nekatere akcije, ki so jih začeli uresničevati na železnici v Sloveniji se zde še precej skromne, marsikaj tudi širši javnosti ni znano. Ta aktivnost v ŽG Ljubljana pa bi se še pred leti morda zdela javnosti in železničarjem samim nenavadna.

Prizadevanj je še precej. Že lani so začeli na vagonih prevažati težke tuje tovornjake do Ljubljane, letos naj bi jih vozili že do Slavonskega Broda. V Ljubljani se pripravljajo na ustanovitev kontejnerskega vozlišča, ŽG Ljubljana pa je že v pogovorih z večjimi mesti Beograd, Sarajevo, Skopje da bi skupno investirali v velika skladišča. Železnica se tudi tvorno vključuje v razprave o gradnji novih industrijskih in primestnih tirov, industrijskih con, velikih prometnih vozlišč in podobno. Pogovarjajo se tudi o komercialnih ugodnostih velikim naročnikom, o sistemu popustov in zamudnin, tarifnih razredih in drugih vprašanjih, ki so pomembna za sodobnejši železniški promet.

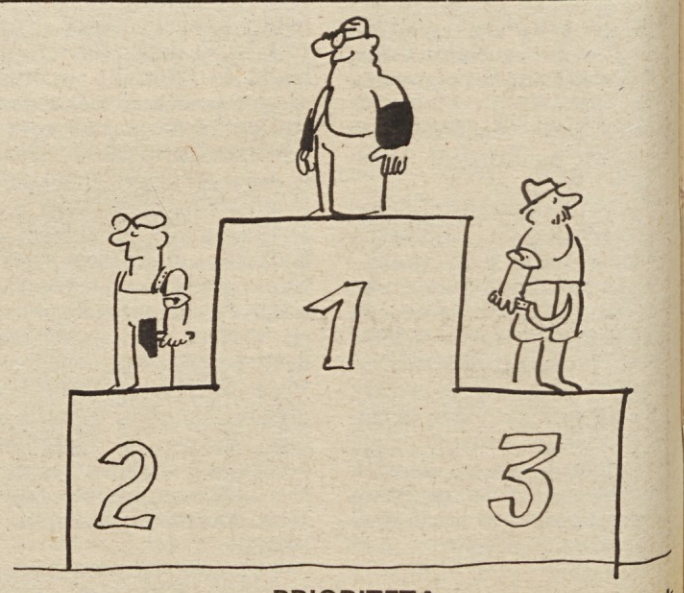

PRIORITETA Karikatura: A. Novak

SREDNJEROČNI RAZVOJNI NAČRT OLJARNE IZ SLOVENSKE BISTRICE

Skrb za lastne surovine

Ena temeljnih nalog kolektiva je tesnejše povezovanje s kmetijstvom pri proizvodnji oljne repice in bučnih golic

V kolektivu tovarne olja v Slovenski Bistrici letno proizvedejo 7.000 ton rafiniranega jedilnega olja ter več kot 100 ton vse bolj iskanega bučnega olja. Kljub temu, da kolektiv po številu zaposlenih ne sodi med večje — 120 zaposlenih — pa v svojem poslovanju dosega pomembne proizvodne rezultate. Na osnovi rezultatov, doseženih v minulem obdobju, so v kolektivu sprejeli srednjeročni razvojni program do leta 1980.

Načrtujejo, da bo proizvodnja v tem obdobju, naraščala po poprečni letni stopnji 6 odstotkov in da bo v letu 1980 dosegla že 10.000 ton rafiniranega jedilnega olja. Takšno povečanje proizvodnje bodo dosegli predvsem z povečanimi vlaganji sredstev v izboljšanje tehnoloških postopkov proizvodnje.

Med najpomembnejšimi nalogami srednjeročnega razvojnega programa tega kolektiva pa je prav gotovo skrb za zagotavljanje dovolj velikih količin surovin, predvsem oljne repice. Zavoljo tega v srednjeročnem programu načrtujejo tudi tesnejše sodelovanje s kmetijsko proizvodnjo, saj je oskrba s surovinami v minulih letih povzročala precejšne težave v redni proizvodnji tega kolektiva in odločilno vplivala na njegov zaključni letni račun.

Prav takšno sodelovanje pa si kolektiv OZD Tovarna olja v Slovenski Bistrici prizadeva zagotoviti pri prodaji svojih finalnih proizvodov na tržišču. Za uresničitev tako zastavljenega srednjeročnega razvojnega programa pa je kmetijska proizvodnja v občini veliko premajhna, zato si bo v prihodnje moral ta kolektiv zagotavljati surovine tudi v sodelovanju s kmetijskimi proizvajalci na širšem območju Slovenije pa tudi na jugoslovanskem področju.

V. HORVAT

NOVA TEHNOLOGIJA V EMONINIH PITALIŠČIH

Dobri rezultati in prihranek

Lani 1010 pitancev, letos predvidoma 2580 — Domača krma in nova vlaganja v pitališča pomembno znižala ceno krmnega obroka

Ljubljanska Emona je v svojih pitališčih za govedo, ki jih ima v Smledniku, Krumperku, Moravčah in Logatcu lani spitala in prodala 1.010 mladih pitancev in tako pridelala več kot 500 ton mesa. Letos imajo v načrtu, da bodo spitali 2.580 glav mlade goveje živine in pridelali 1.290 ton.

Že lani so v Emoni prešli na novo tehnologijo. Živali krmijo le z doma pridelano koruzno silažo in zmleto koruzo v storžih. V ta namen so uredili zemeljske silose v Smledniku, kjer je njihovo glavno pitališče mlade govedi. Zmogljivost silosov znaša 8.000 ton koruzne silaže. S tako spremenjeno tehnologijo krmljenja so pocenili krmni obrok za 4 din pri kg prirastka. Na območju Smlednika bodo letno pridelovali na 120 ha silažno koruzo, kar bo zadostovalo za stalež 1.500 pitancev, na Drnovem pa imajo pripravljene 2.000 ton koruzne silaže tako, da bodo stalež pitancev lahko povečali še za 700 glav.

V Emoni pitajo mlado govedo od začetnih 200 kg na 500 kg. Čas pitanja znaša 270 dni. Lani so imeli planirani dnevni prirast 0,95 kg a so ga dosegli 0,97 kg, s čimer so se približali svojemu cilju — kg dnevnega prirastka.

V Logatcu pitajo govedo s senom in travno silažo, na Krumperku s koruzno silažo, v Moravčah v prvi fazi s travno silažo in senom. Po opravljeni melioraciji 80 ha zemljišč v Logatcu, Krumperku in Moravčah bodo tudi tu prešli na koruzno silažo. Ta naložba bo veljala 2 milijona 800 tisoč din, 30 odstotkov bo prispevala Zveza vodnih skupnosti Slovenije, 30 odstotkov bodo prispevali sami, za preostala sredstva pa so zaprosili posojilo pri Ljubljanski banki.

ZVONE GJURIN

Na Bledu bodo predvidoma aprila dokončali in odprli novi Park Hotel. S tem bo Bled pridobil 338 novih ležišč in 680 restavracijskih sedežev. V poslopju novega hotela bodo še družbeni prostori, konferenčne in banketne dvorane, frizerski salon, plavalni bazen s termalno vodo, savna, masaže, trim dvorana, otroška soba, drogerija in trgovski lokali. Novi Park hotel so gradili delavci SGP Tehnika iz Ljubljane s kooperanti. Na sliki: novi Park hotel — B. B.

GOSPODARSKI KOMENTAR

OBRESTI IN BANKE

Skoraj sapo smo izgubili, ko smo iskali pot, kako razbremeniti gospodarstvo nismo pa vedeli, kako je to enostavno in lahko delo. In to ne za majhne denarce, ampak za tisoče starih milijard. Zelo preprosto. Dovolj je samo odpraviti pasivne bančne obresti in za dobljeni znesek zmanjšati aktivne obresti in na tisoče starih milijard se bo namesto v banki znašlo v blagajnah gospodarstva. Da to ni malo, priča dejstvo, da so bile ob polletju lani vse izgube gospodarstva približno tolikšne, da se bojimo, da bodo tudi zaključni računi izkazali tolikšni primanjkljaj v blagajnah gospodarstva. To naj bo samo za primerjavo, saj problema izgub ni mogoče rešiti preprosto manipulacijo z obrestnimi merami.

Vendar pa je zato gospodarstvo možno občutno razbremeniti, nekaterim se bo povečal dohodek, nekateri, ki na rovaš vračanja angažiranih bančnih sredstev prav zaradi visoke aktivne stopnje izločajo precejšna sredstva, pa bodo namesto izgub morda začeli ugotavljati tudi ostanek dohodka. Tako nekako so razpravljali bančniki iz Hrvaške in pred nekaj dnevi pohiteli, da so nas o tem odkritju obvestili po TV dnevniku.

Ob tem pa je treba povedati, da to ni edina možna razbremenitev gospodarstva iz tega naslova. Banka bo namreč — verjetno z znižanjem aktivnih obresti ali kako drugače razbremenila gospodarstvo za več deset starih milijard tudi iz naslova ostanka dohodka bank, saj zaključni računi bank kažejo, da je ta ostanek dohodka v bankah nedopustno velik! Velikodušni bančniki ga bodo zato takoj vrnili tistim, katerih ostanek dohodka pravzaprav je. Torej vse v skladu z ustavo in z zakonom o združenem delu!

Denarja toliko, da se ti zmeša v glavi! Kako to, da se že prej nihče ni spomnil, da je gospodarstvo možno na tako lahek način razbremeniti? Poskušali smo marsikaj, gospodarstvo pa je bilo iz leta v leto vse bolj obremenjeno in zadolženo.

Če ste se po tej novici vprašali: od česa bodo živele banke, ko se odrekajo tolikšnim vsotam lahko rečemo, da strah ni utemeljen. Živele bodo verjetno kot doslej, saj sploh ne gre za bančna sredstva.

Če se bodo zmanjšale pasivne obresti, se bo za tolikšen znesek zmanjšal izdatek bank. Za toliko je možno zmanjšati aktivne obresti. Banki bodo ostala enaka sredstva. To kar predlagajo bančniki ni nič drugega kot transfer kapitala in njegov prenos od tistih, ki ga imajo na tiste, ki ga potrebujejo. Prvim bo dohodek manjši v višini zneska pasivnih obresti, drugim pa povečan za znesek, za katerega bodo zmanjšane aktivne obresti.

Drugo pa je seveda vprašanje ali bodo to sprejeli tisti, za katerih sredstva gre, in kaj bodo storili v družbenih dejavnostih in v skladih, ki so v svoje bilance že vključili pasivne obresti in na podlagi tega predložili svoje programe, o katerih prav sedaj razpravljajo.

Ali bodo spremenili svoje programe ali pa bodo za njihovo uresničitev zahtevali dodatna sredstva, kar pa ni nič drugega kot nova obremenitev gospodarstva?!

Seveda, tudi to je obremenitev, vendar to ni več stvar bank. Te po svoji strani delajo, kar morajo, morajo pa tisto, kar nihče pred njimi doslej ni mogel. Malokdo je imel toliko moči nad tujimi sredstvi.

Kar zadeva omenjeni dogovor bank lahko rečemo, da je dobro, da je bil slednjič dosežen, čeprav bi lahko aktivne obresti znižali že prej. Če pa je do tega moralo priti, bi to lahko napravili z mnogo manj pompa in brez prizvoka velikodušnosti, za katero v tem primeru nikakor ni bilo mesta.

K. VLAHOV

BOSANSKI BROD:

Povečanje rafinerije nafte

V rafineriji nafte v Bosanskem Brodu načrtujejo gradnjo novih zmogljivosti, ki je usklajena s predvideno gradnjo jugoslovanskega naftovoda, po katerem se bo rafinerija oskrbovala s surovo nafto. Že prihodnje leto bo dobivala iz naftovoda tri milijone ton nafte, v letih 1979 do 1984 pa po štiri milijone ton. Z graditvijo jugoslovanskega naftovoda bo rafineriji v Bosanskem Brodu zagotovljen zdaleč ugodnejši ekonomski položaj. Rafinerija nafte v Bosanskem Brodu je sestavni del delovne organizacije Energoinvest iz Sarajeva.

VIN.

BEOGRAD:

Kako ocenjevati uspešnost gospodarjenja

Znanstvene ustanove in strokovne skupine pri zveznih organih so se lotile zelo pomembnega dela: izdelale bodo analizo, v kakšnem položaju je posamezna dejavnost v republikah in pokrajinah ter pod kakšnimi pogoji ustvarja in deli dohodek.

Projekt analize se ne opira le na osmih osnovnih podatkih o gospodarski uspešnosti, ki jih morajo OZD sicer ugotavljati na osnovi zakona o združenem delu, marveč na osemnajstih kazalcih, ki jih je treba ugotoviti v prvi fazi dela analize in ki naj osvetlijo dohodek z vseh strani. Drugi del analize naj bi predstavljalo raziskovanje medsebojne odvisnosti posameznih kazalcev, pri čemer bi prišle pod drobnogled tiste niti, ki naj bi analizirale vse dejavnike gospodarjenja.

Osnovni namen avtorjev je služiti praksi, to je določanju ukrepov ekonomske politike, ki lahko vplivajo in tudi vedno vplivajo na ekonomski položaj vsake gospodarske dejavnosti pa tudi republik in pokrajin, odvisno od strukture njihovega gospodarstva.

VIN.

MARIBOR:

Bolj načrtne naložbe

Pregled lanskih investicij v mariborski občini je pokazal, da v naslednjih letih v mariborskem gospodarstvu ne bo naglega gospodarskega razvoja. Mariborsko gospodarstvo se je lani sicer uspelo delno preusmeriti na domače surovine, ponekod so celo preusmerili proizvodnjo, vendar pa so pri republiški gospodarski zbornici ugotovili, da je občina pri investicijah v proizvodnjo udeležena v Sloveniji — če odštejejo investicije v elektroenergetske objekte, ki so širšega gospodarskega pomena — le z 2,5 odstotka.

Na nedavni seji izvršnega sveta skupščine občine Maribor so ob tej ugotovitvi poudarili, da je prav zdaj najugodnejši čas za načrtovanje bodočega razvoja. Sedanje gospodarske razmere sicer niso ugodne za velike investicijske naložbe, toda že zdaj se je treba pripraviti na čas, ko bo možno več investirati. S tem stališčem je IS mariborske skupščine seznanil tudi delegate ustreznih zborov skupščine občine.

V. O.

SARAJEVO:

Pomemben delež

Svet za gospodarske odnose s tujino gospodarske zbornice Bosne in Hercegovine je v celoti podprl okvirni program aktivnosti gospodarstva te republike pri uresničevanju sklepov pete konference neuvrščenih v Colombu. Gospodarstvo BiH ima pomembno mesto v gospodarskem sodelovanju s temi državami predvsem zaradi svoje strukture, saj zajema vsa področja in dejavnosti, ki so pomembna za države v razvoju. Izvoz gospodarstva Bosne in Hercegovine v države v razvoju raste hitreje od jugoslovanskega poprečja. Sedaj sodelujejo s 53 državami, možnosti pa so, da bi razvili ekonomsko sodelovanje kar s 112 državami v razvoju.

V. B.

NOVI SAD:

Družbeni dogovori premalo o odgovornosti

Analize vojvodinskega pokrajinskega zavoda za javno upravo je pokazala, da od 637 družbenih dogovorov, sklenjenih v občinah in med njimi na ravni pokrajine ter v medrepubliško-pokrajinskem obsegu, le 67 dogovorov vsebuje določbe o obveznostih. Konkretne določbe udeležencev dogovorov vsebuje le 56 dogovorov. To skupino predstavljajo pretežno dogovori s področja kadrovske politike in zaposlovanja. V omenjenih doslej sklenjenih družbenih dogovorih tudi ni natančno določeno, kdo naj jih uresničuje. Določbe o načinu spremljanja uresničevanja dogovorov in o organih, ki naj nadzorujejo njihovo uresničevanje, pa vsebuje le 179 družbenih dogovorov.

Izvršni svet je zaradi tega predlagal skupščini Vojvodine, da sprejme priporočilo, ki naj poleg zahtev po analizi dosedanje prakse družbenega dogovarjanja v vseh občinah v pokrajini odpravi ugotovljene pomanjkljivosti, zlasti pa naj vztraja pri zahtevi, da se v postopku dogovarjanja zagotovi popolno opredeljevanje vseh delovnih ljudi. Prav tako naj zahteva, da v družbene dogovore vključijo tudi konkretne določbe, da bi tako dokončno opredelili družbeno in materialno odgovornost udeležencev dogovarjanja.

V. O.

ZAGREB:

Možnost za zasebno trgovino

Na Hrvaškem pripravljajo nov republiški zakon o prometu blaga in storitev v tem prometu, ki vsebuje zanimivo novost. Privatnikom namreč daje možnost, da odpro trgovine z živili, zlasti s sadjem in zelenjavo. S tem zakonom nameravajo na Hrvaškem delno rešiti težave pr oskrbi tržišča. V bistvu bi s tem sice legalizirali delo dosedanjih preku pčevalcev s kmetijskimi pridelki, k pa bi bili vendarle bolj izpostavljen očem javnosti, saj bi lahko odprl trgovino in poslovali le pod pogoji, k jih določa zakon. Zasebne trgovine bi bile dobrodošle zlasti v odročnih naseljih, saj trgovske organizacije niso bile zainteresirane za gradnjo svojih prodajaln, prebivalci odročnih krajev pa so bili pri oskrbi prepuščeni na milost in nemilost različnim meše tarjem.

V. B.

BEOGRAD:

Kako povečati odkup mleka

Med gospodarsko zbornico Srbije in zvezno gospodarsko zbornico je prišlo do spora, ker je zvezna zbornica odobrila uvoz 16 milijonov litrov mleka, Srbija pa po oceni svoje gospodarske zbornice ne bi smela uvoziti niti kaplje mleka. Z zadnjim povečanjem cen mleka na 6 dinarjev se je namreč proizvodnja mleka pa tudi obnova staleža živine povečala. Pri tem pa je višja cena mleka povzročila zmanjšano porabo mleka. Omenjena količina uvoženega mleka ne predstavlja posebne nevarnosti za domačo proizvodnjo. Sklep o uvozu je bil sprejet na zahtevo nekaterih mest in turističnih središč, ki se boje, da v poletnih mesecih ne bi bili dobro založeni z mlekom. Če pa ob tem vemo, da v Srbiji odkupijo le 30 odstotkov domače proizvodnje mleka, je podoba povsem drugačna.

V. B.

ČGP DELO
TOZD Delavska enotnost

objavlja za nedoločen čas prosti delovni mesti:

1. **NOVINARJA**
   za pretežno redakcijsko in lektorsko delo
2. **PRODAJALKE**
   — knjigotrške smeri

POGOJI:

Pod 1.: visoka ali višja izobrazba in vsaj dveletna novinarska praksa
Pod 2.: šola za prodajalce (knjigotrška smer).

Osebni dohodek po samoupravnem sporazumu.

Kandidati naj svoje vloge pošljejo v 8 dneh na naslov: Izvršni odbor ČGP DELO, TOZD Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

S POTI PO UKRAJINI (III.)

Zaceljene, toda ne pozabljene rane

Ukrajinski državni muzej v Kijevu, posvečen veliki domovinski vojni 1941 — 1945. Koliko časa bi potreboval obiskovalec, da bi si vse ogledal podrobno, je težko reči, brččas bi bil teden premalo. Midva sva imela na voljo eno samo popoldne, ki sva ga porabila, da sva pod strokovnim vodstvom lahko samo hitela skozi premnoge sobe

V MUZEJU SLAVE

Morda je bilo to dovolj. Za splošen vtis in spomin na leta strahot, ki si jih normalen človek ne želi nikoli več. Niti v snu.

Gradivo za muzej so strokovnjaki zbirali dolgo. Še zdaj ga zbirajo in dopolnjujejo zbirke. Zato ni čudno, da je urejen do potankosti, da so razstavljeni predmeti povezani v vsebinsko celoto. Skratka, ničesar ne manjka in ničesar ni preveč.

Muzej govori o letih strahot, ki jih je ukrajinsko ljudstvo preživljalo skupaj z bratskimi sovjetskimi narodi. Govori pa tudi o letih slave in zmag nad fašizmom.

Ko smo hodili mimo zemljevidov, na katerih je z zgodovinsko natančnostjo zarisano, do kam je prišel hitlerjevski škorenj, mimo maket porušenih mest in požganih vasi, mimo lepakov, ki sporočajo, kdo vse je bil po hitrem postopku obsojen na smrt in ustreljen, ko smo gledali slike žrtev na vislicah, najrazličnejše mučilne naprave itd., se nama je zdelo, kot da sva v podobnem muzeju doma. Koliko skupnega, koliko podobnih usod, koliko skupnega trpljenja in koliko skupne kljubovalnosti v boju proti istemu sovražniku! In res je — tega nihče, kdor vsaj malo pošteno misli, ni oporekal — koliko žrtev je sovjetsko ljudstvo položilo na oltar zmage nad nacizmom. Ni dvoma — Sovjetska zveza je za to zmago dala največ življenj. Ob vsem iskrenem spoštovanju njihovega spomina pa sem ob podatkih, ki so jih nama pripovedovali, ugotovil, da smo mi, Jugoslovani glede na število prebivalcev morali žrtvovati prav takšen odstotek ljudi kot narodi Sovjetske zveze.

Med urami, ki sva jih preživela v muzeju, sem premleval v sebi tudi pogovor z Aleksejem Ivanovičem Semecom. Pogovarjala sva se dan prej, v pozne večerne ure.

ALEKSEJEVA PRIPOVED

Mož, star približno 50 let, je zdaj namestnik načelnika odseka za mednarodne zveze v ukrajinskem republiškem sindikalnem svetu. Prej manjše kot večje postave, z izredno bistrimi modrimi očmi in rahlo osivelimi lasmi, mož z izredno mirnim načinom govorjenja in mirnimi gibi. Bil je vojak od prvega do zadnjega dne. Njegova bojna pot se je začela v Ukrajini, nato se je umikal do Moskve (»To so bili zame najhujši časi! Toda ni šlo drugače.«), potem je prišel z Rdečo armado spet v Ukrajino in končal bojevanje v Berlinu. V vseh teh letih ni niti ene same noči prespal v postelji (»Sploh pa smo takrat bolj malo spali!«) Bil je ranjen, toda preživel je. (»Večkrat sem se čutil nekako krivega, zakaj sem prav jaz preživel, ko je moralo umreti toliko boljših tovarišic in tovarišev.«)

Padli tovariši še zdaj, po toliko letih, živijo v njegovem spominu. Včasih se ujame, ko se z njimi glasno pogovarja. Ali pa se ne more (vsaj za trenutek) ubraniti solz. Ne, to so stvari, ki jih človek nikoli ne pozabi. In takšnih ljudi tudi ne.

— Kje črpa človek moči za takšne napore? Za takšno pot, kot ste jo prehodili?

— Ne vem... Ko sem bil mlad, pred vojno, sem večkrat premišljeval, kje so črpali moč Lenin in njegovi soborci med revolucijo... Takrat sem mislil, da česa podobnega sam ne bi nikoli zmogel... Potem pa je prišla vojna... Ugotoviš, da je to edina pot, če hočeš preživeti. Me bo kdo vlekel kot jagnje v klavnico? Ne — in še enkrat ne. Ugotoviš, da je treba svobodo plačevati s krvjo, da bo marsikdo umrl, večina pa bo le preživela in naprej gradila tisto, kar imaš rad in za kar si živel doslej. Potem pa se navadiš na stalno prisotnost smrti... Verjemite, šele ko si na to prekleto smrt tako navajen, ko ti je po najrazličnejših nečloveških naporih že popolnoma vseeno, takrat se ne bojiš več... Če me je bilo kdaj strah? Seveda me je bilo... Kdor trdi drugače, laže. Vendar, ta strah moraš premagati...

Pogovarjala sva se, zakaj človek toliko vzdrži. Še nekaj je. V vojni je pač tako: ali boš ti sovražnika ali bo on tebe. Tretje možnosti žal ni. Vsi pa smo vedeli, kdo je začel, kdo požiga naše domove in kdo ubija naše ljudi. Lahko to človek mirno gleda? Seveda ne more... In zato vpropostoj moraš vzdržati. In vzdržiš!... Pa tudi ubijati, da oni ne ubijejo tvojih in tebe... Prijatelji so bili pred vojno lovci. Nisem hotel mednje. Zakaj ne? Zato, ker nisem mogel ubijati... V vojni pa smo nekoč obkolili četo Nemcev. S svojo prirojeno pedantnostjo so čakali v vrsti pred kotlom... Mi pa smo ležali v zaklonih in jih držali na muhi... Bil sem komandir in od mene je bilo odvisno, kdaj bomo sprožili. Gledal sem jih, nikogar doslej še nisem videl — ali jih lahko kar tako pobijemo, smo jih očitno ujeli v past? Potem pa sem se spomnil mojih najdražjih, ki so jih oni pobili, požganih vasi, talcev... Sprožil sem... Po kratkem boju ni preživel niti en Nemec...«

Nobena vojna ni šala. To Aleksej Ivanovič zelo dobro ve.

»Mi nismo napadli. Dobili so, kar so iskali. In to se bo zgodilo vsakemu, ki bi si drznil kaj podobnega!«

DA NE BI NIKOLI POZABILI

Vodič nam je kazal uniforme, okrašene z medaljami.

— To uniformo je nosil maršal... To uniformo je med osvoboditvijo Kijeva nosil general...

Vodič je govoril zelo hitro in hitro hodil iz oddelka v oddelek. V eni od sob je rekel:

— Sovjetska armada je s pomočjo enot generala Broza Tita osvobodila Jugoslavijo...

Prevajalka (po poklicu zgodovinarka), je prevedla:

— Jugoslavijo je osvobodila jugoslovanska armada pod poveljstvom maršala Tita ob veliki pomoči Rdeče armade pri zaključnih operacijah.

Ko sva jim to pozneje povedala, so najini spremljevalci trdili, da sva vodiča v muzeju napačno razumela in da je prevajalka samo prevedla, kar je rekel.

Zaradi tega se nisva prepirala, ker sva ugotovila, da sovjetski tovariši, s katerimi sva se pogovarjala, zelo dobro vedo, kako je v resnici bilo.

Muzejev, kakršnega sva obiskala v Kijevu, je v Ukrajini še veliko. Povsod skrbijo, da hudi, pa tudi slavni dnevi ne bi šli v pozabo. Niso tako veliki in obsežni, pa kljub temu zelo dobro opravljajo svoje poslanstvo. Spominski muzejčki so tudi na vsaki šoli.

Midva sva videla zbrano gradivo v eni izmed šol v Zaporožju. Sprejeli in vodili so naju pionirji in pionirke — kako resni so bili za svoja leta in kako suvereni v tem, kar so pripovedovali. Res, lepa zbirka. Zaporoški pionirji so nama izrecno poudarili, »da je Jugoslavijo osvobodila jugoslovanska armada pod poveljstvom maršala Tita.« Povedali pa so tudi, da je »Rdeča armada sodelovala pri osvoboditvi Beograda in kasneje pri zaključnih operacijah kot brat z bratom proti skupni fašistični zveri.«

To so povedali dovolj glasno, da je lahko slišalo vsaj še 50 šolark in šolarjev, naju pa prepričali, da jih tako tudi učijo.

VOJKO ČERNELČ

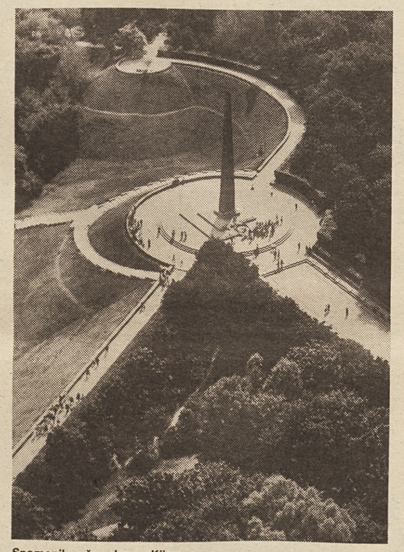

Spomenik večne slave v Kijevu

Prihodnjič: Družbeni in osebni standard

HUMORESKA

SPOPAD GENIJEV

Po zakonih vejetnosti je število genijev v družbi močno omejeno. Dva, trije na nekaj stotisočev. Dobro, lahko srečamo tudi upoštevanja vredne izjeme. Tako je naš predsednik OO sindikata tovariš Sindik že lep čas prepričan, da... (citiramo njegovo izjavo v krogu lastne družine) »genialno drži situacijo v krogu TOZD v svojih rokah.« In to tako, da v času njegovega mandata še ni bilo nobenega štrajka, čeprav so zanj »vsi pogoji na voljo«.

Ostanimo raje pri genialnosti. En genij na 50 delavcev je vsekakor dosežek mednarodne vrednosti. Malce nerodno pa je postalo, ko je v istem številčnem krogu izobesil kandidaturo za genialnost še en kandidat. Direktor TOZD je namreč »v krogu prijateljev« (vsekakor nepremišljena družbenopolitična poteza, če je hotel, da bi izjava ostala strogo zaupna) povedal, da »ima v TOZD same tepke, s katerimi lahko dela, kar hoče. Le znati je treba...«

Sindik je bil resno užaljen, ker »ta glavni« ni pokazal čuta za pravo mero in je tudi Sindika uvrstil med tepke. Po logiki stvari je bil na pomolu spopad širših dimenzij...

Do spopada je prišlo docela naključno na dokaj nepomembnem področju. Direktor je Iks Ipsilonu dodelil stanovanje in je rekel, da je to po zakonu o združenem delu, nakar je tovariš Sindik rekel, da po zakonu o združenem delu direktor ni imel te pravice. Potem se je nadaljnje razčiščevanje preneslo v »politični aktiv«, ki se je resno zavzel za spoštovanje zakona o združenem delu. Direktor se je genialno odmotovilil z izjavo, češ da je on stanovanje samo obljubil... če bodo delavci na referendumu — »prosim, tovariši, v zvezi z zakonom o združenem delu preidimo od besed k dejanjem!« — glasovali »za«.

Predsednik OO sindikata tovariš Sindik je v okviru TOZD in še malce navzgor triumfalno razglasil, da je zmagalo njegovo stališče in da samoupravno življenje ni v nevarnosti, dokler smo v boju zanj pripravljeni tudi kaj žrtvovati.

Referendum je bil izveden po zakonu o združenem delu. Ko je komisija skrajno svečano razglasila rezultat — dvajset »za« in trideset »proti« — je tovariš Sindik planil pokonci in s tresočim glasom ugotovil, da »so mahinacije proti volji delavcev doživele popoln polom. Zdaj vidite, tovariši, kaj je zakon o združenem delu!«

Veselil se je prezgodaj...

Direktor je namreč naslednjega dne »v krogu prijateljev« (tokrat si je avditorij izbral docela načrtno) razglasil, da je bila njegova poteza z »obljubo stanovanja, če...« docela upravičena, ker po zakonu o združenem delu na referendumu »proti« ni bilo dve tretjini delavcev. Z drugimi besedami, obljubljeno stanovanje se lahko zdaj brez ovir spremeni iz obljube v ključ v roki.

Ko je Sindik zvedel za tako interpretacijo referendumskega rezultata, je najprej sameraval oditi v bolniško, vendar se je premislil in obljubil, da se bo še naprej boril za zakon o združenem delu, ker »ga ne smemo pustiti na cedilu, kadar mu gre najbolj za nohte«.

Delavci so naposled ugotovili, da bi potrebovali pravega genija, če bi hoteli razčistiti stvari.« Po osnovnošolski logiki seštevanja bi to prineslo kar tri genije na petdeset zaposlenih...

Dejstvo pa je, da se je izredno dvignilo zanimanje za zakon o združenem delu. »Fantje, morda bi bilo res zdravo, če bi si malce ogledali, kaj pravzaprav v njem piše... Morda bomo pa vsebino razumeli tudi brez genijev...«

TIG

Na razvojni poti tovarniškega obveščanja

Glasilo delovnega kolektiva tovarne farmacevtskih in kemičnih izdelkov LEK Ljubljana Kolektiv je na svoji 18-letni razvojni poti doseglo raven, ko lahko rečemo, da sodi med reprezentativna tovarniška glasila. Reprezentančen je predvsem zato, ker je z vsebino že presegel okvire organizacije in ker posreduje tudi dogajanja iz širšega družbenega okolja ter neposredno vpliva na samoupravno in kulturno aktivnost bralcev. Kakšna je prehojena pot glasila, ki je včasih pomenilo tudi edino obliko oziroma sredstvo obveščanja v tovarni.

KOLEKTIV je kot revija pričel izhajati leta 1957. Po združitvi Leka in Krke v sestavljeno organizacijo v začetku leta 1962 se je preimenoval v časopis FARMIS, nakar se je v tehnično boljši izvedbi ponovno preimenoval v KOLEKTIV. Tudi tematika Kolektiva se je spremenila v kakovostnem in količinskem pomenu. Stari Kolektiv in Farmis sta pisala največ o športnih rezultatih, o delu mladine, sindikalni organizaciji, izletih ipd. O odnosih, družbenopolitičnih procesih znotraj in izven kolektiva skoroda ni bilo besed. V intervjuju z nekdanjim urednikom Kolektiva Miklavžem Knezom (od 1963 do 1972) smo ga zasledili v eni od jubilejnih številk iz leta 1975, beremo: »... Eno izmed bistvenih težav, ki je v celoti zavirala delo in obveščanje v tovarni, je bila v preprečevanju kakršnihkoli informacij o dogajanjih v tovarni. Naj povem primer: udeležiti se nisem smel nobenih sestankov. Le o sklepih glavskega sveta sem kasneje pisal, prej pa je bila glavna tema časopisa Spomina aktivnost, izleti, nasveti, srečanja ipd. Za obveščanje o pomembnih pogovorih, pogodbah, obiskih, so bila vrata zaprta, vse z izgovorom, da je to poslovna skrivnost.« Sledijo besede sogovornice Nuše Kocmutove: »Skoraj ne morem verjeti, da je bilo tako, kot sem, da ima sedaj uredništvo dovolj vsakršnih informacij. Vsak dan prihajajo vabila na različne seje. In celo naročen je, če ne pišemo o njih...«

In kaj pravi o sedanjem sistemu obveščanja v tovarni Lek sedanji glavni in odgovorni urednik Kolektiva Matjaž Brojan: »Ob odločanju glavek vidi, kako smo še vedno premalo storili na področju obveščanja. Tudi pri nas obveščanje še ni doseglo zaželene ravni, čeprav ljudje od zunaj pravijo, da imamo to področje dobro urejeno.

Glasilo izhaja dvakrat mesečno. Moji predhodniki so v minulem obdobju dosegli sorazmerno visoko raven novinarskega dela, ki ga je zavoljo samoupravne razvejanosti tovarne in izredno dinamične poslovnega življenja težko nadaljevati ob skopi kadrovski zasedbi. Za obveščanje znotraj kolektiva skrbita samo dva človeka. Treba je računati s tem, da se poleg glasila v kolektivu poslužujemo tudi drugih oblik obveščanja, posebej še biltena. V minulem letu smo imeli 150 biltenskih izdaj. Včasih smo izdali tudi po dva biltena na dan. Imamo še šest oglasnih vitrin ter razglasno postajo, ki pa jo zaradi tega, ker ne sega do vseh Lekovih delavcev, temveč samo do ljudi v farmacevtski proizvodnji, uporabljamo manj pogosto.

Z obveščanjem prek biltena želimo dati delavcu preliminarno informacijo, ki jo v samoupravnem procesu potrebuje pred odločanjem. Takšno informacijo smo začeli gojiti že pred štirimi leti. Ker bilten dobi na svojem delovnem mestu vsak delavec, se zavzemamo za kratko in jedrnato informacijo.«

Na vprašanje o nadaljnjih smernicah razvoja notranjega sistema obveščanja je Matjaž Brojan odgovoril: »Zavzemamo se za samoupravno zadoščitev slehernega pri obveščanju. Informacija namreč ne more biti stvar dveh ali treh ljudi, uredništva ali uredniškega odbora. S pomočjo predstavnikov samoupravnih organov smo dosegli, da delegacije same poročajo o svojem delu. Dosegli smo tudi, da je široko zaživela dejavnost obveščanja. Zdaj imamo široko mrežo sodelavcev, ki sami oblikujejo in določajo, kaj in kako pisati o njihovi TOZD. Tako imata TOZD Kozmetika in TOZD Droga že svoje informacijsko jedro, obveščanje o njihovem delu pa je zelo živahno in pestro.

Povsod tam, kjer skušajo ugotavljati, da se delavec premalo zanima za informacije, bi morali nekaj storiti, da se z besedo, sliko, ilustracijo, grafikonom približajo stvari njegovi dojemljivosti. Zlasti v tovarniških glasilih ne bi smeli vztrajati na akademskem, delavcu nerazumljivem sociološkem in politološkem jeziku. Če delavec ne prebira glasila ali drugih informacij, je stran vrženega veliko denarja, zato je tudi pri oblikovanju glasila pomembno čim večje sodelovanje delavcev, saj čim več ljudi bo v glasilu sodelovalo, bolj ga bodo imeli za svojega...«

Tovarniško glasilo, ki je v rokah delavcev, je tudi močan dejavnik v celotnem procesu medsebojnega komuniciranja, odnosov in odločanja. Ti brezmejni tokovi naših odnosov v delovnem procesu bodo tako vsekakor odsev zdrave, objektivne in samoupravno angažirane izmenjave informacij in sporočil. Ko bo večina tovarniških glasil dosegla podobno vsebinsko širino, kot jo ima sedanji Lekov Kolektiv, ki je tudi sam še vedno v razvojni poti, bomo lahko rekli, da smo dosegli boljšo kakovost v gradnji samoupravnih odnosov. Za to pa so odgovorni vsi delavci v združenem delu — saj je obveščanje ne samo ustavno zajamčena pravica, temveč tudi dolžnost. Poleg vsega pa je tudi zakon o združenem delu ravno temu področju posvetil posebno pozornost. Dokumentov in stališč imamo torej dovolj. Čas je, da množica (500) tovarniških glasil izpriča tudi večjo kakovost...

MILENA CAR-DRLJE

VRENJE V KLI LOGATEC

Kuha se kuha... kdo bo jedel?

V največjem logaškem kolektivu, kjer je zaposlenih polovica delavcev od vseh zaposlenih v občini, vre. Vodilni se prepirajo in morda tudi zato nimajo časa za ureditev samoupravne zakonodaje. Delavski svet je presekal: »Pogovorite se ali pa ven iz tovarne!«

Nesporazumi v vodstvu logaškega Kombinata lesne industrije so dobili take razsežnosti, da je o njih na pobudo osnovne organizacije ZK sredi prejšnjega mesca spregovoril tudi delavski svet. Delegati so zahtevali, da vodilni prenehajo z medsebojnimi prepiri, obtoževanjem in poniglavimi izjavami drug o drugem ter se lotijo tistega dela, ki ga imajo kot delavci v tovarni. Za občane Logatca seveda neenotnost v vodstvu največje delovne organizacije v občini ni nova, saj že nekaj časa krožijo med ljudmi različne »obtožbe«, ki jih spretno spravljajo na svetlo posamezniki, da bi zase pridobili javno mnenje.

Nas seveda polresnice, ki krožijo v kolektivu in v občini, ne zanimajo, pa tudi kadrovske kombinacije o spremembah v vodstvu, niti si nismo zastavljali vprašanja o odgovornosti posameznikov za sedanje razmere. Zanimalo nas je, kaj mislijo o skaljenih odnosih predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij v KLI in kako se bodo lotili zdravljenja nekajletne logaške bolezni.

Zanimivo je, da 120-članski kolektiv KLI ni v gospodarskih težavah, saj že nekaj let dosega sorazmerno dobre poslovne rezultate. Kljub vsemu pa pozornemu analitiku ne more uiti dejstvo, da bi lahko bili poslovni rezultati še boljši, če bi bilo vodstvo delovne organizacije enotno in če ne bi bile med vodilnimi v kolektivu zrahljane najbolj človeške, vendar za opravljanje delovnih dolžnosti nujne vezi. Odnosi! In prav nemogoči odnosi in neurejene samoupravne razmere v KLI Logatec so v ospredju našega zanimanja, kajti če bodo v KLI še naprej v vodstvu neenotni, če ne bodo oblikovali samoupravnih aktov po novem — lahko bi rekli tudi pravil vedenja in odgovornosti, tedaj se bodo spori kaj lahko še bolj prenesli tudi med delavce in med temeljne organizacije združenega dela. Delavski svet je na svoji februarski seji že opozoril na to možnost in nekaj takšnega se je že zgodilo zaradi neurejenih meril za delitev sredstev za osebne dohodke. »Ilegalna dopolnila« samoupravnega sporazuma, ki jih je v delitvi uporabljal strokovni kolegij, so povzročila spor med temeljno organizacijo združenega dela stavbno pohištvo in drobno pohištvo.

Od tu naprej pridemo do zaključka, ki ga je v svoji analizi o družbenoekonomskih in samoupravnih razmerah v KLI Logatec podal družbeni pravobranilec samoupravljanja za vrhniško in logaško občino, delavski svet pa je njegovo oceno potrdil: noben samoupravni akt v KLI namreč ni povsem usklajen z ustavo, z zakonom o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in seveda še manj z zakonom o združenem delu. Ob skrbnem prebiranju te ocene lahko celo površen bralec ugotovi, da samoupravna zakonodaja v tem kolektivu ni urejena. Nihče drug ni kriv, se zdi, kot tiste službe, ki so zadolžene za spremljanje novih zakonskih rešitev, saj je v resnici njihova naloga, da hotenja delavcev »pravno oblikujejo«.

Organizacija združenega dela KLI je bila ob sprejemu nove ustave predvsem formalno konstituirana, saj so tudi temeljne organizacije združenega dela ustanavljali površno, brez vsebinskih sprememb. V rokah vodstva delovne organizacije so ostale celo tiste pravice delavcev, ki so po ustavi njihova neodujiva pravica. Samoupravni organi so bili pravzaprav izvršilni organi strokovnega kolegija, ki je vse do intervencije družbenega pravobranilca odločal o kadrovskih vprašanjih in celo o tem, koliko dobi kdo osebnega dohodka.

Celo takšne sklepe lahko zaslledimo: za to, da rešimo problem zaposlitve nekega tovariša, je treba odpovedati delovno razmerje drugemu delavcu. Sprostimo torej delovno mesto... Toda naloga odgovorne službe je, da zadevo spelje »zakonito«.

Že sam način razprave o takem problemu kaže, da gre za kršitev vseh normalnih običajev v družbeni praksi in še posebej v samoupravni družbi.

Več kot očitno je — tako so menili tudi člani delavskega sveta, ko so sprejeli analizo družbenega pravobranilca — da je kolegij odločujoče posegal v pristojnosti samoupravnih organov in odločal namesto njih. V razgovoru z nekaterimi člani kolektiva smo celo ugotovili, da so sklicali sejo delavskega sveta brez vednosti predsednika, da so izvršni organi delavskega sveta sprejemali kriterije za odobravanje posojil in tudi sami odločali, kdo in zakaj dobi stanovanjsko posojilo. Pravzaprav se noben organ v samoupravljanju ni »odrezal« in lahko tudi trdimo, da javna razprava o osnutku zakona o združenem delu ni bila uspešna. Tudi zato, ker niso imeli pripravljene analize samoupravnih razmer v KLI, in še posebej, ker o dohodkovnih odnosih v tej organizaciji praktično sploh niso govorili. Rekli bi lahko, da samo s pređavanji o družbenoekonomskih osnovah zakona o združenem delu in brez tega, da bi soočili razmere z zakonskimi in ustavnimi določili, ne gre. Kaže pa, da so prav to pot ubrali v KLI.

Slednjič so dobili delegati v delavskem svetu v kozarec čistega vina. Družbeni pravobranilec jih je v svoji analizi opozoril, kje so delali napake in kaj je treba storiti, da bo samoupravljanje v resnici samoupravno. Velja tudi misel, ki jo je bilo slišati na seji delavskega sveta, da brez urejenih medsebojnih odnosov stvari ne bodo speljali. Prav v tem je razlog tudi za slabo pripravo materialov za zasedanja delavskih svetov in drugih samoupravnih organov in ne nazadnje tudi za slabo delovanje samoupravnih organov. Razprtijam je treba narediti konec! Z obtožbami in s poniglavim raščirjanjem »resnic« zunaj tovarne, vprašanj, s katerimi se ubada kolektiv KLI, ne bo možno rešiti.

Če pa sklepamo tako, tedaj verjetno tudi seje delavskega sveta ne bodo pripomogle k razrešitvi problemov. Žal ostaja tudi po zadnji seji, ko so delegati v delavskem svetu zahtevali resnico in vzroke za medsebojne prepire, grenak priokus neodgovornega vedenja vrste vodilnih ljudi v KLI. Pred kolektivovom je odgovorna naloga: prav ta čas bodo morali odločati o tem, komu zaupati v bodoče vodilne položaje v delovni organizaciji. Več kot jasno je, tako vsaj lahko sodimo po razpravi na februarki seji delavskega sveta, da nekateri zaupnice ne bodo dobili. In prav je tako, saj v vsaki delovni organizaciji potrebujemo ljudi, ki so odgovorni tistim, ki so jih izvolili in jim zaupali operativno upravljanje z družbenimi sredstvi. Kolektiv KLI je spoznal, da v bodoče z zdraharji ne bo več mogel normalno proizvajati in gospodariti. To spoznanje pa lahko potrdimo tudi z naslednjim citatom družbenega pravobranilca samoupravljanja, ko je vodilnim v KLI Logatec dejal: »Ni potrebna intervencija od zunaj! Poslušajte delegate v delavskem svetu in uresničujte naloge, ki vam jih dajejo!«

Člani delavskega sveta so pripomnili: »Če tega niste sposobni storiti — pa ven iz tovarne!«

M. HORVAT

OSNOVNIM ORGANIZACIJAM SINDIKATA!

SINDIKALNA LISTA 1977 4.— din

SINDIKATI ŠT. 1 5.— din

(priloga Delavske enotnosti št. 5)

1. Stališča, kriterij in postopek za presojanje upravičenosti do regresiranja prehrane med delom v obliki vrednostnih bonov za živila
2. Nekatere obrazložitve in dopolnitve postopka za uveljavitev sindikalne liste za leto 1977
3. Enotne osnove in merila za dodeljevanje družbenih stanovanj delavcem v organizacijah združenega dela in drugih delovnih skupnostih
4. Osnove dodeljevanj stanovanjskih posojil delavcem v organizacijah združenega dela in drugih delovnih skupnostih
5. Zagotavljanje pogojev za hitrejši razvoj kmetijstva, uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov in preobrazba vasi v sredgnjeročnem razvoju 1976—1980.

Navedene publikacije in priloge lahko naročite na naslov ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali kupite v naši trgovini na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

Cena:

št. 2:	Slavko Grčar: **Organiziranost in delovanje sindikatov**	20.— din
št. 3:	Olga Bručan in Slavko Grčar: **Finančno poslovanje v sindikatih**	20.— din
št. 6:	**Samoupravno urejanje dohodkovnih odnosov v združenem delu**	40.— din
št. 7:	**Aktualne družbenopolitične naloge sindikatov danes**	30.— din
št. 8:	**Ljudska obramba in družbena samozaščita — temeljna naloga sindikatov**	30.— din
št. 9:	Bogdan Kavčič: **Samoupravljanje v združenem delu**	40.— din
št. 10:	Roman Albreht: **Nov korak pri graditvi temeljev socialistične samoupravne družbene ureditve**	20.— din

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana ..... izvodov .....
(naslov, oziroma številka brošure)

..... izvodov SINDIKALNA LISTA 1977

..... izvodov PRILOGA SINDIKATI ŠT. 1

Naročene izvode mi pošljite na naslov: .....

.....

.....

Poštna številka, kraj: .....

Datum: .....

Čitljiv podpis naročnika:
(z žigom)

.....

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu blaga.

— odrezi in pošlji —

novice iz organizacij

INTEREUROPA. KOPER

Do slehernega delavca

Pred dnevi so imeli delavci delovne skupnosti skupnih služb Intereurope v Kopru letno skupščino sindikata. Iz poročila predsednika izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije sledi, da se je sindikat lani »redno sestajal in sproti reševal vse pereče delovne in življenjske probleme zaposlenih« v skupnosti skupnih služb, kjer je zaposlenih kakih 100 delavcev. Vendar je bilo delo IO OOS v marsičem odvisno od aktivnosti sindikalnih skupin, ki so bile v Intereuropi ustanovljene pred letom dni. Na skupščini so ugotovili, da sindikalne skupine še ne delajo tako, kot so pričakovali in da njihovi poverjeniki pogosto ne izpolnjujejo svojih nalog. Zato so delavci v sindikalnih skupinah slabo seznanjeni z dogajanji v delovni organizaciji in z delom svoje osnovne organizacije. »Šele ko bo zaživela povezava med izvršnim odborom osnovne organizacije, poverjeniki in sindikalnimi skupinami,« je na letni skupščini menila večina delegatov, »bodo lahko govorili o dejanskem odločanju delavcev o vseh pomembnejših zadevah v delovni skupnosti skupnih služb.

JAVNA SKLADIŠČA, LJUBLJANA

Dobro delo skupin

Na letnih skupščinah osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije Blagovno transportnega centra Javna skladišča so ugotovili, da so lani sindikalne skupine dobro delale, vendar s tem, kar so dosegli, še niso povsem zadovoljni. Zato bo aktivnosti sindikalnih skupin in s tem slehernega člana sindikata veljala posebna skrb v letošnjem delovnem programu osnovnih sindikalnih organizacij.

Sicer pa so vse osnovne organizacije sprejele konkretne programme dela, ki jih bodo lahko uresničile le z aktivnim sodelovanjem vseh delavcev. Za vsako nalogo so že določili nosilce, način izvedbe in roke, do kdaj jo morajo opraviti.

PLANIKA, KRANJ

Ocena samoupravne organiziranosti

Predstavniki sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij ter vodilni delavci vseh temeljnih organizacij in skupnosti skupnih služb v Industrijskem kombinatu Planika so se pred dnevi zbrali na posvetu, na katerem so se pogovarjali o novostih, ki jih prinaša zakon o združenem delu. Najprej so obravnavali sedanjo samoupravno organiziranost posameznih temeljnih organizacij in kombinata ter pri tem ugotovili številne pomanjkljivosti, ki ovirajo uresničevanje dejanske samouprave delavcev. Za naslednji posvet, ki ga bodo organizirali v prihodnjih dneh, bodo pripravili temeljite analize o uresničevanju posameznih poglavij zakona v vseh temeljnih organizacijah in v skupnostih skupnih služb kombinata. Najprej pa se bodo pogovorili o dohodkovnih odnosih med temeljnimi organizacijami in skupnostjo skupnih služb ter med temeljnimi organizacijami in kooperanti, proizvajalci surovin in trgovskimi delovnimi organizacijami.

REK, TRBOVLJE

Novo vodstvo

Osnovne organizacije sindikata, ki delujejo v Rudarsko-elektroenergetskem kombinatu Zasavje, so soglašale z izvolitvijo Franca Romiha, rudarja-kopača iz TOZD Rudnik premoga Hrastnik za predsednika izvršnega odbora konference osnovnih sindikalnih organizacij kombinata, prav tako pa tudi z izvolitvijo Antona Žoharja iz iste temeljne organizacije za podpredsednika tega odbora.

Do sprememb v vodstvu sindikalne konference kombinata je prišlo zato, ker je dosedanji predsednik odšel na novo delovno mesto v tujino, podpredsednik pa je preveč obremenjen z drugimi delovnimi in družbenopolitičnimi obveznostmi.

CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDO

Sindikat v osnovni šoli je akcijska sila

Že tedaj, ko smo se v uredništvu odločili, da bomo spregovorili s člani osnovne organizacije sindikata v eni od osnovnih šol, nam je bilo jasno, da se bomo srečali s problemi in vprašanji, ki so značilna skoraj za vse »šolske« sindikalne organizacije. Včasih v takih kolektivih »pomešajo« naloge zbora delavcev in osnovne organizacije sindikata in nemalokrat tudi pozabijo, da je sindikat politična organizacija, ki naj skrbi za mobilizacijo članov za razreševanje tistih vprašanj, ki niso le šolska, vzgojna in varstvena, temveč politična. Toda v sindikalni organizaciji v osnovni šoli Janez Mrak na Vrhniki ločijo stvari, delijo naloge in v resnici sindikalna organizacija politično presoja vse, kar je potrebno in pomembno v naši družbi.

Morda kaže ob tem 62-članskem kolektivu še posebej opozoriti, da je trdno vraščen v svoje družbeno okolje, kjer vzgaja in izobražuje mladi rod. Pa dodajmo še, da sta podružnični šoli v Bevkah in na Drenovem griču v resnici najpomembnejša dejavnika pri organiziranju različnih kulturnih akcij v teh vaseh in tudi shajališče občanov, ki razrešujejo svoje krajevne in druge probleme. Prosvetni delavci v teh vaseh so zelo angažirani, saj sodelujejo v različnih delegacijah pri »obdelovanju« interesov občanov in delovnih ljudi. Lahko bi rekli — tako nam je povedal predsednik osnovne organizacije sindikata Vinko Podobnik — da so duša in motor krajevne samouprave.

O veljavi sindikata med prosvetnimi delavci, o njegovih nalogah in predvsem o dejavnosti osnovne organizacije sindikata v šoli Janeza Mraka smo se pogovarjali z Vinkom Podobnikom, Mojco Potrebuješ, Darjo Japelj, z Milko Bradač in s Slavkom Petrovičem, ki je ravnatelj na tej šoli.

Naši sogovorniki so rekli približno tole: nobena pomembna stvar ne gre mimo sindikata, saj mora ta najprej politično presoditi, ali je nek predlog dober ali ne. Sicer pa uskladimo stališča, sprejeta v sindikalnih skupinah,

Milka Bradač: Sindikat potrebujemo, saj se v tej organizaciji lahko dogovorimo o mnogih akcijah

v političnem aktivu, kjer sodelujejo vsi člani vodstev družbenopolitičnih organizacij, ki nato prek teh skupin obveščajo člane o dokončnih dogovorih in prenašajo pobude v izvršni odbor sindikata, ki je delegatsko sestavljen.

In prav na tak način so se lani lotili tudi javne razprave o osnutku zakona o združenem delu. Največ pozornosti so posvetili tistim določilom zakona, ki govore o svobodni menjavi dela in o samoupravni organiziranosti v dejavnostih posebnega družbenega pomena. Pri tem seveda ni manjkalo graje o dosedanjem sistemu financiranja dejavnosti v osnovnih šolah, ki je še vse preveč proračunski, in tudi interesne dejavnosti v šolah so odvisne predvsem od »globine« v vreči sredstev, ki jih tem ustanovam »ponudi« izobraževalna skupnost.

Bržčas kaže opozoriti, da se je delovni kolektiv v osnovni šoli Janez Mrak na Vrhniki zavedel, da sedanji sistem financiranja ni dober. Precej dvomljive urednosti je tudi sistem delitve po delu v prosveti, so rekli naši sogovorniki, kajti doslej ni nobenih meril za ocenjevanje vloženega dela. Še vedno namreč prevladuje med kriteriji za delitev osebnega dohodka stopnja izobrazbe, ki sicer zagotavlja pogoje za to, da lahko dosega delavec boljše rezultate pri svojem delu tudi v šolstvu, vendar pa temu ni vedno tako. Ob resnici, ki je naši javnosti znana, da prosvetni delavci vse bolj iščejo zaposlitev v drugih dejavnostih, bo seveda letos način financiranja osnovnih šol in tudi delitve sredstev za osebne dohodke moral doživeti spremembe. Spremeniti ga bo treba in uveljaviti ustavna in zakonska načela tudi na tem področju družbenega dela.

In ko smo že pri zakonu o združenem delu, ki narekuje boljšo organiziranost in relativno cenejše delo družbenih služb, moramo tudi povedati, da so v javni razpravi delavci osnovne šole Janeza Mraka opozorili, da vidijo možnost za uresničitev teh hotenj tudi v združevanju. Čeprav je pred leti združitev obeh osnovnih šol na Vrhniki padla v vodo, temu letos ali pa vsaj v bližnji prihodnosti ne bi smelo biti tako. Komisija, ki je zadolžena za proučitev vseh vprašanj pri združevanju, je že imenovana in v kolektivu so prepričani, da bo kaj hitro lahko pokazala koristi združene organizacije, saj sta praktično obe šoli na istem dvorišču.

Lahko bi rekli, da je za nadaljnji razvoj osnovnega šolstva na Vrhniki in tudi za razvoj vzgojnega varstva združitev bistvenega pomena. Koliko bolj racionalno bi lahko organizirali celodnevno šolo, svobodne aktivnosti in koliko več bi lahko dali pedagogi učencem!

Toda vsaka stvar mora dozoreti. V sindikatu osnovne šole Janez Mrak pa zdaj tudi pripravljajo dopolnitve samoupravnih aktov. Uskladiti jih je treba z določili zakona o združenem delu in natančno določiti pristojnosti vseh organov, ki upravljajo v šoli. Še posebej pa razmišljajo, kako čim bolj dejavno vključiti učence v samoupravno življenje, saj je vsem jasno, da sta od njihovega odnosa do samoupravljanja v interesnih dejavnostih šole, rasti pobud in tudi odločanja o tistih vprašanjih, ki so v njihovi pristojnosti, odvisni samoupravna zavest in odgovornost.

Sindikat se seveda ubada z vsemi vprašanji, ki sodijo v »zbirko« njegovih nalog. Vsekakor je pomembna značilnost te osnovne organizacije, da se ne izgublja v drobnjakarstvu, da člani izvršnega odbora ločijo bistveno od nebistvenega; in še posebej, da so člani sindikata spoznali, da ga potrebujejo kot svojo organizacijo, prek katere lahko vplivajo na dogajanje v občini in v svoji krajevni skupnosti.

Tudi pomanjkljivosti so pri delu izvršnega odbora v tej sindikalni organizaciji... Pa ne zaradi neznanja, še manj zaradi tega, ker ne bi hoteli v vsaki akciji najboljše, temveč pogosto zato, ker zmanjkuje časa. Prosvetni delavci so zelo zaposleni, saj v njih ne vidimo le učiteljev, pač pa največkrat tudi družbene delavce v različnih organih. Če povemo, da se poleg rednih učnih obvezn osti morajo ukvarjati tudi kot mentorji v interesnih dejavnostih, tedaj bo razumljivo, da jim res zmanjkuje časa. V osnovni šoli Janeza Mraka pa imajo kar 17 krožkov, ki predstavljajo za otroke razvedrilo, sprostitev in konjiček. Pa tudi učenje!

M. HORVAT

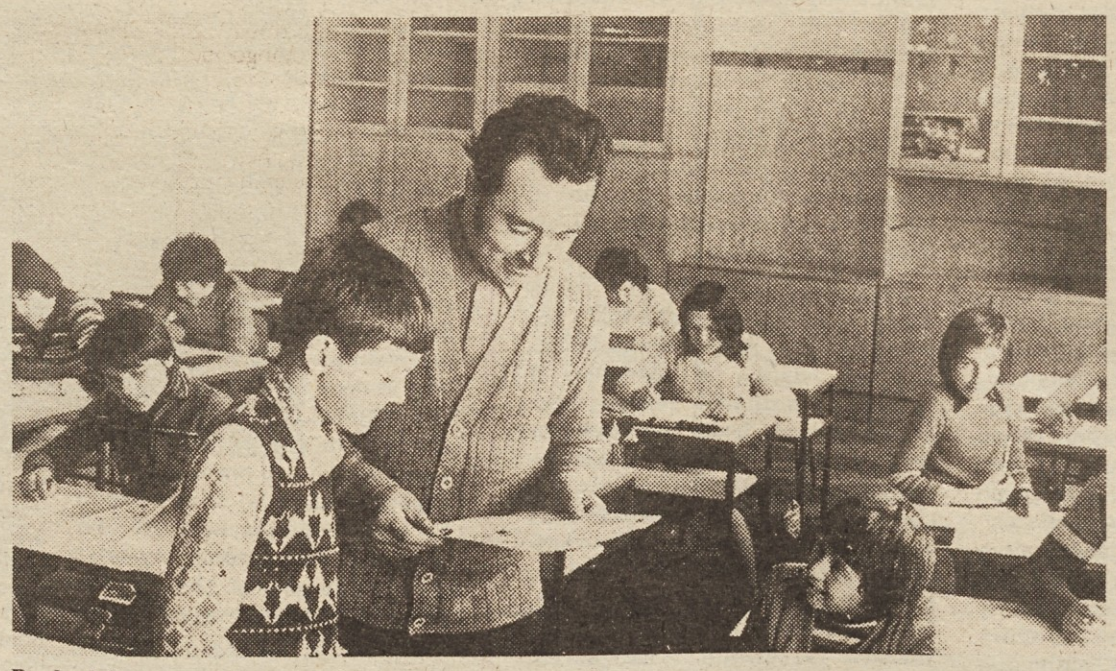

Predsednik osnovne organizacije sindikata Vinko Podobnik v razgovoru z učenci.

NAŠI PRIJATELJI NA ROB POGOVOROV Z NAROČNIKI DELAVSKE ENOTNOSTI

Sad naših prizadevanj

Pred dobrim letom smo na prvi strani nešega časopisa zapisali:

»V novo leto stopa Delavska enotnost pomlajenega duha in videza, kot bi temu lahko rekli v prispodobi. O tem smo v uredništvu že dlje razmišljali; to je bila nuja, na katero nas je vedno bolj odločno opozarjal čas, v katerem živimo, razmere, v katerih ustvarjamo in upravljamo, pa tudi položaj delavca v naši družbi. Ko smo se odločali o premembah, sta nas vodili predvsem naslednji spoznanji:

— Družbenopolitično organiziran delavec mora imeti v slehernem trenutku na voljo učinkovito informacijo, da bo lahko uresničil svoj, z ustavo opredeljen položaj. Zato morajo tudi vse informacije izhajati iz delavca in se spet vračati k njemu.

— Ustava zagotavlja delavcu, da čedalje bolj neposredno odloča na vseh področjih družbenega življenja. To pa pomeni, da mora postajati njegova beseda čedalje bolj glasna, čedalje bolj pričujoča v našem življenju. Tudi v sredstvih javnega obveščanja.

To bo poslej tudi osnovno vodilo našemu časniku... Vsega novega pa ni mogoče uresničiti v eni sami številki... Tisto novo naj bo torej sad skupnih prizadevanj.«

In po vsem, kar smo slišali najprej od poverjenikov, potem pa od naših dolgoletnih naročnikov, ki so spregovorili v rubriki »Naši prijatelji«, lahko sklepamo, da je ta želja danes dejansko postala stvarnost. V veliki meri tudi z njihovo pomočjo, saj so nam svetovali marsikaj dobrega.

Pa vendar je bilo med skoraj 50 našimi poverjeniki in naročniki, ki so doslej sodelovali v tej rubriki, nekaj precej kritičnih do nove vsebinske zasnove Delavske enotnosti; mnogi, večina med njimi, pa so nas spodbujali naj »nadaljujemo, vztrajamo pri tem, kar gradimo...«

Po njihovem mnenju Delavska enotnost danes ni več samo informator, kot je bila pred leti, ampak z objektivno in konstruktivno kritiko, ki pa je je še vedno premalo, posega v domala vsa aktualna družbenopolitična dogajanja pri nas in v svetu. Mnogim naročnikom, ki so dolgo bili ali so še aktivni sindikalni delavci, pomeni časnik možnost in pobudo za boljše in bolj učinkovito sindikalno delo. In vsa ta leta je bilo po mnenju poverjenikov in naročnikov v njem zaznati vse plime in oseke našega družbenega delovanja.

»Morda se v številnih delovnih organizacijah niti ne zavedajo, kako dragocen in nepogrešljiv pripomoček za njihovo delo v sindikatu je Delavska enotnost, če dejansko spodbuja uveljavljanje učinkovite delavske samouprave... A kaj pomaga, ko danes v podjetjih skoraj ne vidim Delavske enotnosti. Sem in tja kak izvod, in še to samo pri sindikalnih funkcionarjih... Kaj pa delavci? Saj je naš časopis namenjen predvsem njim, ki ga tudi najbolj potrebujejo. Zato skušajte pridobiti čim več naročnikov med zaposlenimi v delovnih organizacijah!, so nam svetovali Vera Stropnik iz Celja, Peter Rutar iz Ljubljane, Hubert Korošec iz Kranja, Viktor Šinko in Vinko Bergant iz Škofje Loke, Janko Kralj iz Lesc in mnogi drugi.

Potemtakem ima Delavska enotnost predvsem nalogo, da pride do slehernega delavca.

Številni poverjeniki in naročniki so nam svetovali, da bi se nakaterih tem lotili še bolj kritično, kot jih sicer obravnavamo, da bi namenili več prostora rubrikam »Pravnik svetuje«, »Strokovnjak opozarja na pravice in dolžnosti« in »ABC odnosov v kolektivu«, ki imajo širok krog bralcev in da bi predstavili čim več delavcev iz neposredne proizvodnje. Ne samo o njih, več naj bi pisali tudi o najboljših sindikalnih aktivistih, prizadevnih poverjenikih sindikalnih skupin v delovnih organizacijah, skratka o vseh tistih, ki jih slovensko sindikalno članstvo in drugi naši bralci ne poznajo, vendar so to zaslužili s svojim prizadevnim delom v sindikatu.

Nekateri naši poverjeniki in naročniki sodijo, da smo še premalo v središču dogodkov. Do tega spoznanja so prišli, ko so primerjali, demimo, športno stran z drugimi stranmi v Delavski enotnosti. »Dokaj dobro spremljate delavčevo vključevanje v športno — rekreativno dejavnost in uspehe na tem področju«, pravi Jelica Kristan iz ljubljanske Kartonažne tovarne. »Toda ne mislim samo na to. Premalo pišete tudi o vključevanju delavcev v kulturno življenje. Saj skoraj nič ne pišete o njihovem obisku na kulturnih prireditvah, o organiziranju abonmajev iz razstav. Več bi morali novinarji Delavske enotnosti pisati tudi o problemih krajevnih skupnostih. Dejstvo je namreč, da delaš na območju ene krajevne skupnosti ali občine, živiš pa na drugem koncu. Zato človek najmanj ve o snovanjih v okolju, v katerem živi...« Z Jelico Kristanovo se je strinjalo več naših naročnikov.

Skoraj vsi pa si želijo, da bi Delavska enotnost postala tribuna za izmenjavo mnenj, predlogov, stališč pa tudi vprašanj s področja sindikalnega dela in samoupravljanja. Tako bi dejansko uresničili naše osnovno vodilo pri oblikovanju nove vsebinske zasnove časnika — o delavcu in za delavca.

To je le del predlogov naših poverjenikov in naročnikov, kako še izboljšati Delavsko enotnost. Vsekakor bomo večino med njimi upoštevali, ko bomo v uredništvu Delavske enotnosti pregledali dobre in slabe strani doslej opravljenega dela pri oblikovanju nove vsebine lista.

IVO VIRNIK

POSVETOVANJE V NOVEM MESTU

IZMENJAVA IZKUŠENJ

Posvetovanje predsednikov komisij za kulturo pri občinskih svetih zveze sindikatov je pokazalo, da je po občinah že marsikaj narejenega, potrebno pa bo bolj poprijeti za delo, da sklepi ne bodo ostali samo na papirju

V Novem mestu so se zbrali predsedniki komisij za kulturo, da bi ocenili uresničevanje sklepov seje RS ZSS o kulturi. To posvetovanje je eno od štirih, ki jih bo v kratkem času organiziral RS ZSS in to v Mariboru in Novi Gorici in predvidoma tudi v Ljubljani. Namen teh posvetovanj je tudi izmenjava izkušenj, pogovor o tem, kaj je na področju kulture že narejenega v delovnih organizacijah in občinah. Prav zato so gostitelji posvetovanj tiste organizacije združenega dela, ki so že uvrstile skrb za kulturno življenje delavcev med svoje osnovne naloge. Novomeška Krka je ena takih delovnih organizacij, kjer je kulturno življenje delavcev omogočeno in zajema od obiskov poklicnih kulturnih ustanov tudi amatersko delovanje delavcev tovarne in skrb za lepo okolje. Zal pa se skrbno pripravljenega in vsebinsko zanimivega posvetovanja ni udeležilo niti polovica povabljenih predsednikov.

O izkušnjah novomeške občine je spregovorila tovarišica Vovkova, ki je opozorila na nepovezanost kulturnih komisij pri družbenopolitičnih organizacijah v občini. Zato je ves trud posameznikov zaman in ne pridejo dlje od nesklepčnih sestankov. V Kranju so zadovoljni z obiskom kulturnih prireditev, premalo pa se med delavci kaže njihova ustvarjalnost, ki bi jo bilo treba spodbuditi. Za tako delo bi bili potrebni animatorji, njihova dejavnost pa tudi še ni dobro organizirana. V nasprotju s to razpravo pa je tovarišica Emeršič iz Maribora posredovala veliko izkušenj iz dela s kulturnimi animatorji, ki jih je v mariborski občini že 380 za 85.000 zaposlenih. Z animatorji ima kulturna komisija pri občinskem sindikalnem svetu posebne delovne sestanke, obiskuje delovne kolektive, povezava pa je zagotovljena tudi s posebnimi informatorji. Pogovor o izkušnjah je pokazal, da je marsikaj že narejenega in da se marsikaj še da narediti. Še vedno ostaja prva naloga organizirano prizadevanje sindikata na področju kulturne dejavnosti.

Kulturni program sprejema delovna organizacija kot celota, kulturni animatorji pa ga uresničujejo. Pri svojem delu morajo biti animatorji in kulturne skupine povezani z zvezo kulturnih organizacij in kulturnimi društvi ter seveda s poklicnimi kulturnimi organizacijami.

Zavoljo potrebe po bolj organiziranem in predvsem sistematičnem strokovnem izpopolnjevanju organizatorjev kulturnega življenja sta RS ZSS in predsedstvo Zveze kulturnih organizacij Slovenije izoblikovala predlog za izobraževanje teh delavcev. Nepoklicni animatorji naj bi najprej obiskovali seminar v občini, potem pa še republiški seminar. V prihodnje pa bi bilo treba zagotoviti najmanj dveletni študij ob delu za poklicne organizatorje kulturnega življenja. Udeleženci posveta so se skoraj v celoti strinjali s temami seminarja in bodo poskrbeli, da bodo čimprej stekli seminarji po občinah.

STANKA RITONJA

OB DESETI OBLETNICI NAŠE BESEDE:

Vrnimo otrokom otroško igro

Naša beseda je slovensko kulturno gibanje brez primere — Lani že blizu dva tisoč nastopajočih — Žal kvaliteta ne raste vedno z množičnostjo — Naša beseda ne sme postati zatočišče neuspešnih režiserjev, ki jim ni mar otroštvo

Hkrati z dovolj spodbudnimi rezultati spremlja Našo besedo, zdaj že tradicionalno mladinsko kulturno gibanje, več pomanjkljivosti, ki hromijo in včasih celo maličijo osnovni pomen te kulturne manifestacije mladih. V njej sodeluje bore malo kmečke in delavske mladine, pedagogi in mentorji se pogosto lotevajo recitalov in uprizoritev premalo pretehtano, strokovni sodelavci zaradi časovne stiske ne morejo obiskovati vseh prijavljenih. Pristop ostaja kampanjski, organizatorji pozabljajo, da je Naša beseda gibanje mladih in zato namenjena mladim, neredko pa se sprevrača v zatočišče neizživetih režiserskih ambicij. Naša beseda se je rodila pred natanko desetimi leti v Celju na pobudo tamkajšnje zveze mladine. Zamislili so si jo kot usmerjanje mladih, kot spodbujanje k recitiranju in nastopanju, k doživljanju odrskega prostora in luči, kot poglabljanje v literaturo in kulturo govora. Kmalu je ta zamisel pritegnila širšo slovensko javnost in le dve leti zatem je Naša beseda prerasla v republiško gibanje mladih.

In od tedaj dalje se to mladinsko kulturno gibanje nenehno razrašča. Lani je na srečanjih Naše besede po vsej Sloveniji sodelovalo že 114 skupin, kar je pomenilo skupaj približno dva tisoč mladih, katerih nastope je spremljalo najmanj trideset tisoč ljudi. Številke, ki že same po sebi veliko pomenijo.

Same po sebi pa ne pomenijo že tudi kvalitete posameznih nastopov in uprizoritev, kot je pokazalo lansko deveto zaključno srečanje v Celju, kjer je nastopilo dvanajst najboljših. Uveljavljeni in edino otrokom primerni način otroške gledališke igre, znan kot »igrati se«, se je pri večini skupin, zlasti pri starejših otrocih, sprevrgel v togo šablono. Še slabše je z recitali; saj so bili kljub nenehnim opozorilom odločno predolgi, dolgočasni in monotoni. Mentorji, ki so izbirali predvsem znane odlomke iz Cankarja, pa otrokom niso znali razložiti posameznih pomenskih sklopov, tako da so jih izgovarjali nedoživeto. Kljub novim formalnim oblikam in poudarjenemu, seveda ne vselej tudi funkcionalnemu gibanju na odru skupinam ni uspelo razbiti modela tradicionalne, mrtve in žalostne recitacije.

Ta razkorak med kvaliteto in kvantiteto z leti ne upada, ampak se celo povečuje. Temu so v veliki meri krive neorganizirane priprave, neusklajeni kriteriji organizatorjev, kadrovski deficit, kratkotrajne vaje in marsikje tudi neupoštevane značilnosti otroške kreativnosti.

Čeprav je letos jubilejno, deseto leto Naše besede, posamezni organizatorji še vedno niso našli skupne besede. Z organizacijo in pripravami so se, vsaj do zdaj, ukvarjali vsak zase Zveza socialistične mladine Slovenije, združenje gledaliških skupin Slovenije, zvezi kulturnih organizacij in prijateljev mladine ter vsakoletni gostitelji, ob strani pa so stali, denimo, zavod za šolstvo, skupnost slovenskih dramskih gledališč, združenje likovnih skupin Slovenije še zlasti pa sindikalne organizacije in komisije za kulturo po delovnih organizacijah. Bo lanskoletni sklep, da je treba v gibanje Naša beseda zajeti več delavske mladine, sploh kje padel na plodna tla?

Kljub dogovorjenim terminom oziroma zahtevi, naj se tovrstna kulturna prizadevanja prepletajo z učno-vzgojnim procesom, ki traja skozi vse leto marsikje tik pred občinskimi revijami ob koncu marca ne vedo, koliko skupin se bo sploh prijavilo. Ponekod morajo otroci celo v nedeljskih dopoldnevih hoditi na vaje, da bi bilo do napovedanega datuma vse nared. Takšna malomarnost in neodgovornost ima seveda številne posledice. Kasnijo območna srečanja, komisije, ki izbirajo najboljše za zaključno srečanje v začetku maja pa ne morejo obiskati vseh skupin in revij. Bistvena slabost je tudi v tem, da se pogovarjajo, dogovarjajo in srečujejo le mentorji in pedagogi, medtem ko mladi stopijo na oder, odigrajo, odrecitirajo in izginejo. O seznanjanju, povezovanju, spletanju prijateljskih in tovariških vezi na teh srečanjih doslej ne moremo govoriti. Bodo letos organizatorji vendarle pomislili, da je Naša beseda gibanje, kulturno-vzgojna manifestacija mladih?

Kulturna in vzgojna. Tega ne kaže pozabiti. In predvsem ne tega, da mladi niso testo, ki ga lahko režiserji in »režiserji« gnetejo po mili volji, ko oblikujejo predstave in recitale, ki imajo kaj malo skupnega z načeli otrokove ustvarjalnosti. Več škode kot koristi naredijo, če komaj desetletni deklici polagajo v usta zagrenjeno Cankarjevo besedilo ali če, denimo, zahtevajo od učencev osemletke, da pripričljivo zaigrajo Cankarjeve Hlapce. Malo pa mladim koristijo tudi razgovori po uprizoritvah, saj so zaradi svoje visoke strokovnosti in dosledno akademske terminologije komajda razumljivi celo pedagogom. Vse to kaže, da Naša beseda kljub širokemu razmahu s polnimi jadri pluje med nevarne čeri.

js

SEDMO SREČANJE LUTKOVNIH SKUPIN SLOVENIJE

Zapostavljeni odri

Lutkarstvo je sestavni del gledališke dejavnosti

Sklepne prireditve VII. srečanja lutkovnih skupin Slovenije v Ptuju se je udeležilo devet lutkovnih skupin. Izbrane so bile na področnih srečanjih v Novi Gorici, Lendavi in Mariboru. Namen te prireditve je bil prikazati najbolj kvalitetna prizadevanja v sezoni, prikazati raznolikost v lutkovni izraznosti, prikazati iskanja novih izraznih možnosti

Strokovni del srečanja — imenovan že več let »lutkovni kažipot« — je vseboval pogovore o posameznih uprizoritvah, še posebno zanimiv pa je bil pogovor poklicnih in amaterskih lutkarjev, gledaliških kritikov in drugih kulturnih delavcev, ki ga je prenašala tudi ljubljanska televizija. Razgovor, ki mu je lahko sledila široka javnost, je opozoril na številne težave lutkarjev. Lahko bi rekli, da ima lutkarska dejavnost pri nas že dolgoletno tradicijo, saj je obstajalo v Ljubljani prvo stalno lutkovno gledališče že leta 1920. Kljub temu pa je lutkarstvo v Sloveniji predvsem amaterska dejavnost, saj danes poklicno delujeta samo dve gledališči v Ljubljani in Mariboru. Tudi skrb za nove kadre ostaja na amaterski ravni, kar pa ne omogoča razvijanja novih kreativnih oblik lutkarske dejavnosti. Lutkarje bi bilo treba vzgajati, bolje rečeno — omogočiti bi jim morali strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje. Veliko bi lahko pripomogle k uresničevanju te potrebe pedagoške šole in seveda akademija za gledališče, film in televizijo. Problem v lutkarstvu je tudi pomanjkanje slovenskih tekstov in seveda neustrezni prostori, v katerih ustvarjajo lutkarska gledališča. Razveseljivo je to, da v ljubljanski kulturni skupnosti poteka intenzivna akcija za zbiranje sredstev za nove prostore lutkovnega gledališča.

Televizijska oddaja oziroma prenos pogovora na srečanju lutkarjev je opozorila, da lutkarstva ne bi smeli zanemarjati, saj predstavlja pomemben element gledališke vzgoje otrok in tako pomeni sestavni del gledališke dejavnosti pri nas.

STANKA RITONJA

JESENICE: **Kulturni dom so obnovili**

Na Jesenicah so lani zbrali denar, da so delavci SGP Gradbinec Kranj obnovili zunanjost kulturnega doma. Po obnovi, ki je veljala blizu 700.000 din, je veliko prijetneje hoditi na vaje in številne kulturne prireditve, proslave ter svečanosti, ki jih na Jesenicah pripravljajo v glavnem v teh prostorih.

Po obnovi je prijetnejše pogledati na poslopje kulturnega doma na Jesenicah.

KAJ MI POMENI KULTURNO DELO?

Trud je bil tisočkrat poplačan

Pri Stegujevih so bili že od nekdaj veliki ljubitelji glasbe, zato je razumljivo, da tradicije niso prekinili niti Milčetovi starši. Mimo glasbe so doma gojili veliko ljubezen tudi do slovenske proze in poezije.

»Poglejte, ti knjižici sta mi najdražji spomin na starše...«, pokaže Milče Stegu na Prešernove poezije in Župančičeve izbrane pesmi, ki jih je prinesel s seboj, da bi kanček svojega ponosa pokazal tudi drugim.

»Nekomu, ki ima doma bogato knjižnico, to ne bi pomenilo veliko, toda zame predstavlja pravo bogastvo... Verjeli ali ne...?! Očetovo posvetilo na ovitku poezij prvaka slovenskih pesnikov — Spoštuj naše velike pesnike in ljubi svojo domovino! — zapisano pred 26 leti, mi je vselej pomenilo največjo spodbudo pri mojem amaterskem kulturnem delu. Tako sta postali poezija in glasba z leti nepogrešljivi spremljevalki mojega vsakodnevnega življenja. Vendar se je vse skupaj začelo malce nenavadno...«

Kako? Na prvi pogled morda sila preprosto, toda bili bi v veliki zmoti, če bi tako mislili. Z Jesenic se je preselil v Ljubljano in začel študirati tehniko. Ko je spoznal, da ne bo nikoli tehnik, je pustil študij in si poiskal prvo zaposlitev.

Čeprav je delal v projektivnem biroju GIP Gradis, ga je vedno vleklo med kulturne delavce. Med učitelji osnovne šole Borisa Kidriča v Savskem naselju je hitro našel dobre prijatelje.

»Skupno smo pripravljali proslave. Ko sem videl, da moram dati še več od sebe, mi sprva ni bilo jasno, kje, v katerem okolju...? Ubral sem jo po svoje... S harmoniko in kot član različnih narodnozabavnih ansamblov sem prepotoval vso Slovenijo in precejšen del Evrope, slednjič pa se je ustavilo... Leta 1968 sem prišel v Metalko in dobil kot referent službo v sektorju grosistične prodaje.«

Šele v tej delovni organizaciji se je za Milčeta Steguja začelo pravo ametersko kulturno delo.

»Saj si lahko predstavljate, da mi tudi v Metalki žilica ni dala miru...«, nadaljuje. »Najprej sem samo s strani opazoval, kako organizirajo proslave ob 29. novembru, ko pa je pri neki prireditvi »zaškripalo«, me je eden vodilnih delavcev podjetja zaprosil za pomoč... Saj veste, da mi dvakrat ni bilo treba reči. Ljudje so vedeli, da mi kultura ni bila nikoli tuja in da jim na tem področju lahko veliko pomagam. Led, da kulture delavci v podjetju ne potrebujemo, saj imamo za to v Ljubljani gledališča, opero in filharmonijo, je bilo težko razbijati... Predvsem pa miselnost, da tako velika in ugledna delovna organizacija, kot je Metalka, ne potrebuje organiziranega kulturnega življenja. Ko mi jih je slednjič uspelo prepričati, da so v veliki zmoti, je šlo naprej...«

Pa ne na kulturnem, pač pa na športnem področju! Najprej je organiziral kegljaška tekmovanja, potem strelsko družino... In šele pred dvema letoma je uspel s pomočjo glavnega direktorja Branka Goloba in direktorjev TOZD prodaja in TOZD nabava Jožka Vučemila in Adija Roglja ustanoviti 34-članski mešani pevski zbor, ki ga danes v Ljubljani in drugod po Sloveniji že dobro poznajo. Največkrat so doslej zapeli oskrbovancem doma na Bokalcah, v Litiji, gojencem doma invalidne mladine v Kamniku...

Ob koncu marca bodo pevci Metalke gostovali na Reki, v maju ali na začetku junija pa bodo obiskali zamejske Slovence v Avstriji in Italiji. Zbor bo tako pod vodstvom dirigenta Franca Pergaja in organizacijskega vodje Milčeta Steguja prvič ponesel slovensko pesem tudi na tuje.

Do prvih priznanj na odprti sceni so bila za Milčeta Steguja to leta trdega dela, samoodpovedovanja, vztrajnosti... Pa vendar leta, ki zlepa ne morejo v pozabo. Saj je v tem času doživel s svojimi delovnimi tovariši veliko nepozabnih trenutkov na koncertih in prireditvah po ožji domovini.

Trud je bil tisočkrat poplačan in zadovoljstvo nima meja.

I. VIRNIK

Sindikat in sintemagnezit

RADNIČKE NOVINE

Še pred leti sindikat in sintemagnezit nista imela nobene zveze, saj je bil sintemagnezit edina skrb tehnološke fakultete. Zdaj je drugače! Zakaj?

Na skupni seji konference sindikata delavcev industrije nekovin in odbora grupacije nekovin Gospodarske zbornice Hrvaške o nesporazumih pri graditvi novih zmogljivosti za proizvodnjo sintemagnezita je govoril predsednik konference sindikata »Dalmacija-cementa« Milivoj Bakotin. Bistvo tega nesporazuma je po njegovi oceni v tem, da se delovna organizacija »Magnohrom« iz Kraljeva pri graditvi novih zmogljivosti vede »kot starejši brat« in zato TOZD Dalmacija-cementa ne uspejo v proizvodnji tega pomembnega izdelka uveljaviti svojih interesov.

Da pa ti interesi niso nepomembni, priča podatek, da so v bližini sedanjih obratov Dalmacija-cementa znatna najdišča magnezijevega karbonata, ki je osnova proizvodnje. Ob tem, ko hkrati gasimo ševilne peči zaradi modernizacije in prehoda na novo proizvodnjo pa ima Dalmacija-cement na voljo del proizvodne tehnologije. To so tudi razlogi, da je proizvodnja sintemagnezita na območju Dalmacije tudi do 40 odstotkov cenejša kot drugje. Da pa ne gre za nepomembna sredstva, priča tudi podatek, da načrtujejo investicijo v višini poldruge milijarde dinarjev.

Kaj je potem sporno?

Z medrepubliškim dogovorom bo Magnohrom iz Kraljeva nosilec investicije in povsem razumljivo, da nastopa kot odločujoč dejavnik, ko gre za izbiro lokacije in določitev drugih pogojev za začetek nove proizvodnje. Ta dogovor temelji na načelih racionalnega vlaganja družbenih sredstev in zato je bilo pričakovati, da bodo stiki TOZD omenjenih dveh organizacij uspešni. Vendar niso bili.

V procesu uvajanja samoupravnega gospodarjenja sindikalne organizacije ne morejo biti opazovalci, ampak predvsem pobudniki. V konkretnem primeru, ko gre za proizvodnjo sintemagnezita, gre pač za to, da bi sindikalne organizacije Dalmacija-cementa iz Splita in Mahnohroma iz Kraljeva morale sodelovati, da bi določile družbena merila za vlaganje in svoja stališča vgraditi v samoupravno politiko obeh kolektivov. S sindikalnega stališča pa ne bi mogli reči, da delavci obeh kolektivov drug drugemu nasprotujejo. Vseeno jim je, kako se bo imenovala nova OZD ali TOZD, ni pa jim vseeno, kako se oplajajo družbene investicije. V tem pogledu sta sindikalni organizaciji zelo odgovorni in v tem razmerju ni magnezit samo kemična spojina, ampak nekaj, okoli česar nastajajo nova družbena razmerja.

S. MARKOVIĆ

IZ PRAKSE KLUBOV SAMOUPRAVLJAVCEV

DOGOVOR V KRUŠEVCU

Največ pozornosti vprašanjem, kako se tvorno vključiti v uresničevanje določil zakona o združenem delu — Medsebojna pomoč koristna

Predstavniki klubov samoupravljavcev Srbije so se sestali v Kruševcu in pod predsedstvom podpredsednika sveta ZSJ Dušana Bogdanova-Senka razpravljali o dosedanjih pripravah za uresničevanje zakona o združenem delu.

Ugotovili so, da so se v mnogih občinah vključili v pripravljanje »terena« za čimbolj uspešno uresničevanje zakona o združenem delu tudi sodišča združenega dela in javni pravobranilci samoupravljanja. To so ocenili kot dobro, v drugih okoljih pa je že postala stalna praksa, da TOZD izmenjujejo izkušnje prek tovarniškega tiska ali lokalnih radijskih postaj.

V Kruševcu in v drugih občinah zahodne Srbije ustanavljajo posebne knjižnice normativnih aktov. Poleg tega občine in OZD redno izmenjavajo strokovnjake za posamezna vprašanja s področja samoupravljanja. Tudi to daje dobre rezultate. Ta oblika dela zlasti pomaga manjšim delovnim kolektivom, predvsem tistim, ki nimajo dovolj strokovnjakov.

Vse družbenopolitične organizacije in druge sile v občini Priboj na Limu so ustanovile skupine strokovnjakov in združile sile za uresničevanje omenjenega zakona. V občini Čačak uvajajo posebne ure v šoli samoupravljavcev »Milentije Popović«, na katerih se »kalijo« idejnopolitični temelji za uresničevanje tega tako pomembnega družbenega dokumenta.

V tej občini so začeli tudi kontrolo normativnih aktov v OZD. Ugotovili so, da so tudi takšni delovni kolektivi, ki zdaj delijo stanovanja na podlagi seznamov in ne na podlagi ustreznih samoupravnih sporazumov. S takšno prakso je seveda treba čimprej prenehati.

Vse zaposlene in delegate SIS v občini Titovo Užice so vključili v predavanja in razlage o hotenjih zakona. Poleg tega so ustanovili tudi aktiv predsednikov delavskih svetov. Na vseh sestankih, ki so posvečeni tej temi, uporabljajo strokovno literaturo, včasih pa tudi povabijo predavatelje skupnosti klubov samoupravljavcev Beograda.

Podpredsednik Sveta ZSJ Dušan Bogdanov-Senko je poudaril, da je treba v prihodnji dejavnosti nenehno upoštevati potrebo, da zakon o združenem delu prikažemo ljudem, ki jim je namenjen. Klubi samoupravljavcev, so poudarili v Kruševcu, morajo biti nosilci vseh dejavnosti pri razlaganju določil zakona o združenem delu in utrjevanju temeljev za njegovo praktično izvajanje. V občinah, kjer imajo te klube, morajo biti oblikovalci programov in pobudniki iskanja najboljših rešitev.

Sodeč po izkušnjah, ki so jih na sestanku v Kruševcu povedali predstavniki klubov samoupravljavcev, je treba dobro sodelovanje doseči tudi z delavskimi univerzami in z marksističnimi centri.

D. RISTIĆ

PRIPOROČILA GLEDE GIBANJA NEKATERIH VRST PORABE V BOSNI IN HERCEGOVINI

Porabo uskladiti z dohodkom

Izdatki za skupne potrebe ne smejo preseči 3000 din na zaposlenega, regres za letni dopust pa ne sme preseči 1800 din

OD SAREJEVSKEGA DOPISNIKA

Po nepopolnih ocenah je bil lani ustvarjen neznaten porast skupnega dohodka, v nekaterih TOZD pa so zabeležili stagnacijo ali celo zmanjšali ustvarjeni dohodek na delavca. Obenem je izločanje za razširitev materialne osnove dela znatno manjše v primerjavi z letom 1975, osebni dohodki pa so bili večji kot rezultati dela, izraženi v ustvarjenem dohodku in s produktivnostjo dela.

Upoštevaje vse to ter cilje in naloge pri uresničevanju ekonomske stabilizacije in krepitvi materialne osnove razvoja, dolo-enega za leto 1977, izplačila iz edstev skupne porabe in v reme stroškov poslovanja v ekočem letu ne bi smela doseči zgornjih mej, predvidenih z družbenim dogovorom o temeljih samoupravnega urejanja odnosov pri pridobivanju dohodka in razporejanju dohodka ter razdelitvi sredstev za osebne dohodke v BiH, ampak je treba to uskladiti z ustvarjenim dohodkom in s produktivnostjo dela.

Na tej podlagi je koordinacijski odbor za spremljanje in izvajanje družbenega dogovora o razporejanju dohodka v BiH na minuli seji sprejel priporočilo o usklajevanju izplačil osebnih prejemkov iz sredstev skupne porabe in osebnih izdatkov v breme stroškov poslovanja.

Delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih v tej republiki priporočajo, da izločanja in izplačila iz sredstev skupne porabe ter osebne izdatke v breme stroškov poslovanja, predvidene v prilogi k družbenemu dogovoru, usklajujejo z ustvarjenim dohodkom, gibanjem svoje in celotne družbene storilnosti ter z ukrepi, določenimi v resoluciji o politiki uresničevanja družbenega načrta BiH za obdobje od let 1976 do 1980.

Izločanja in izplačila ne bi smela presegati:

— za celotne skupne potrebe (razen izdatkov za družbeno prehrano) na delavca v višini 3000 dinarjev na leto, od tega za izboljšanje možnosti izkoriščanja letnega oddiha (regresa) znesek v višini 1800 dinarjev, za obrok med delom pa 350 dinarjev na delavca v mesec dni,

— dnevnice za službena potovanja na območju Jugoslavije v višini 300 dinarjev oziroma do 350 din, če je priložena račun za prenočišče,

— nadomestilo za delo na terenu: če je zagotovljeno stanovanje in prehrana, 100 dinarjev na delavca na dan in 150 dinarjev za delavca, če nista zagotovljena stanovanje in prehrana,

— nadomestilo stroškov za ločeno življenje naj bi znašalo 2800 dinarjev na delavca na mesec.

ESAD NJEMČEVIĆ

»Neodgovorni« na dnevnem redu

Da se odgovornost vse bolj izraža v delegatskem sistemu in delu organizacij sindikata potrjujeta tudi dva primera, o katerih poročata naša dopisnika.

Zdravko Kostić iz Kruševca poroča, da je tamkajšnji svet Zveze sindikatov zaradi nedelavnosti in zato, ker ne hodijo na seje, sklenil predlagati odpoklic 14 članov sveta, medtem ko se bodo s petnajstimi člani o tem še posebej pogovorili.

V enakem položaju se je znašel svet Zveze sindikatov v Vrnjački banji, poroča Žika Radovanović. Vsak tretji član tega sveta ne prihaja redno na seje in ni dejaven pri delu. Zato je svet sklenil predlagati odpoklic sedmih neaktivnih članov.

ABC odnosov v kolektivu

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

Svet skozi različna očala

Kadar začnemo govoriti o medsebojnih odnosih, se najprej vprašamo: »Kakšni so naši odnosi? Dobri? Slabi? Poprečni? Normalni?«

Odgovori nas po navadi presenetijo, ker nismo pričakovali toliko različnih mnenj o zadevi, o kateri smo mislili, da je preprosta kot »pasulj«. In ker — kot vse kaže — ni tako, se takoj lotimo spreminjanja, ob tem pa največkrat naredimo napako: neizpodbitno namreč verjamemo »glasu ljudstva« in mnenjem, ki jih naši sodelavci izrazijo tako ali drugače.

Preden začnemo kakšno akcijo, katere cilj je urejanje medsebojnih odnosov, se moramo vprašati, ali izražena mnenja zares ustrezajo resnici? So odnosi zares takšni, kot pravijo nekateri ali celo mnogi?

Večina nas je pripravljena vedno priznati, da svet, kakršnega vidimo, ni vedno do pičice podoben svetu, kakršen je v resnici. V kakšni meri in zakaj vidijo ljudje različno? Vidijo samo tisto, kar želijo, ali tisto, česar ne želijo? Koliko so lahko objektivni? Vprašanja so toliko bolj upravičena, ker ljudje ponavadi gradijo svoja stališča na temelju tistega, kar so slišali, in ne na temelju tistega, kar je bilo rečeno. Gospodinja kupuje tisto, kar ji je najbolj všeč, in ne tistega, kar je resnično najboljše. Marsikdaj ni odvisno od vremena in toplomera, da občutimo mraz ali vročino. Za nekoga je delo dobro opravljeno, drugi pa bo menil, da je isto delo opravljeno slabo.

Ljudje vidijo različno, vsak gleda skozi svoja očala. In kakšna so ta očala? Rožnata? Ali človek vidi skozi očala samo tisto, kar želi videti, ali tisto, česar se boji, da bo videl, ali morda oboje?

Ta vprašanja so izredno pomembna, ker je glavni problem medosebnih odnosov poiskati načine, s pomočjo katerih lahko večina ali posameznik vplivata na vedenje drugih. In kar je bolj ali manj res, da se ljudje vedejo tako, kot so zaznali svet in okolje, potem je sprememba posameznikovega vedenja v zaželeno smer toliko lažja, kolikor bolj bomo spoznali njegov »svet«.

Večina napak pri urejanju medsebojnih odnosov namreč izvira iz mnenja, ki ga nekdo uspe vsiliti drugim. To mnenje pa natančno določa, kakšen je »resnični« svet pa tudi ožje okolje, kateri so »resnični« skupni cilji in katera so »dejstva«, ki sama govore.

Dedovanje kmetijskega zemljišča

VPRAŠANJE:

Sem delavec in živim na kmetiji, ki je last mojega mladoletnega sina. S sklepom sodišča sem postavljen za njegovega skrbnika. Zanima me, ali sem dolžan pridobiti status kmeta, čeprav nisem lastnik kmetije? Ravnal bi rad pravilno, da ne bi oškodoval sina, ki se namerava ukvarjati s kmetijstvom.

KMET — DELAVEC

ODGOVOR:

Kmetijo deduje tisti, ki ima namen obdelovati kmetijsko zemljišče z osebnim delom, kar velja tako za dedovanje po zakonu kot tudi za oporočno dedovanje. Prednost pri tem pa ima tista oseba, ki je svoj namen izkazala z delom na kmetiji oziroma se usposobila za obdelovanje kmetijskih zemljišč ali je s svojim trudom, zaslužkom ali kako drugače prispevala k ohranitvi ali izboljšanju kmetije.

Po zakonu in po sklepu sodišča ste dolžni sinovo premoženje do njegove polnoletnosti upravljati v njegovo korist. To pomeni, da sin ne sme izgubiti podedovanega posestva. Če zemljo obdelujete sami in tudi živite v kraju, kjer je kmetijsko zemljišče, lahko ne glede na to, da ste v delovnem razmerju in da zemlja ni vaša last, pridobite lastnost kmeta.

Pridobitev takega statusa, ki je možna, bo zagotovilo, da boste nedoletnemu sinu ohranili kmetijo. Bistveno torej je, da zemljo obdelujete. Kot skrbnik ste tudi dolžni, da ohranite otrokovo premoženje nezmanjšano.

kupon §

PRAVNIK SVETUJE

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Tri stranke, zastopane v koroškem deželnem parlamentu, so sprejele dogovor, ki zmanjšuje pravice koroških Slovencev na podlagi določil državne pogodbe, saj predvideva uvedbo slovenščine kot uradnega jezika le v štirinajstih občinah, postavitev dvojezičnih krajevnih napisov pa samo v osmih.

Predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve Mirko Kalezić je izjavil, da to ponazarja vzdušje nacionalistične nestrpnosti, v katerem se na Koroškem lotevajo manjšinskega vprašanja, in nepripravljenosti uradne Avstrije, da bi vprašanje pravic in položaja slovenske in hrvatske narodnostne manjšine rešila v duhu mednarodnih obveznosti, ki jih je republika Avstrija prevzela z državno pogodbo leta 1955. Jugoslovanski odpravnik poslov na Dunaju Milan Ribica pa je obiskal avstrijsko zunanje ministrstvo in uradno izrazil zaskrbljenost Jugoslavije zaradi najnovejših strankarskih dogovorov na Koroškem, naperjenih proti pravicam manjšine.

V Kairu zaseda palestinski nacionalni svet. Na zasedanju, ki je prvo po letu 1974, obravnavajo številna vprašanja, povezana s palestinsko revolucijo in celotno krizo na Bližnjem vzhodu. Eno temeljnih vprašanj je, kakšno stališče bodo zavzeli do sodelovanja na ženevski mirovni konferenci. Pri tem namreč pogledi niso enotni, saj nekateri popolnoma zavračajo možnost palestinske udeležbe v Ženevi, medtem ko večina delegatov z naklonjenostjo gleda na to možnost. Vendar pa je voditelj PLO Arafat opozoril, da vabila za udeležbo na ženevskih pogajanjih še niso dobili, tako da so v napreprejšnje odločitve preuranjene.

Voditelji petih afriških držav »prve frontne črte«, ki so najbolj neposredno vključene v osvobodilni boj na jugu Afrike, so na sestanku v mozambiškem mestu Beira razpravljali o krepitvi tega boja, zlasti v Rodeziji, kjer rasistični voditelj bele manjšine Ian Smith vztrajno zavrača vsako možnost, da bi oblast prevzela črnska večina. Medtem pa je odbor Združenih narodov za dekolonizacijo odločno podprl organizacijo za osvoboditev Namibije SWAPO, in sicer kot edinega resničnega predstavnika namibijskega ljudstva. Zavzel se je tudi za posebno zasedanje generalne skupščine, če bo Južna Afrika skušala ustanoviti nekakšno namibijsko »vlado« in vsiljevati namišljeno »neodvismost«.

V prvem krogu občinskih volitev v Franciji — drugi, odločilni krog bo jutri — je združena levica prepričljivo okrepila svoje položaje in že pokazala, da se bo na parlamentarnih volitvah prihodnje leto zelo resno potegovala za zmago, ki ji je na predsedniških volitvah 1974 ušla le za las.

Predsednik libanonske vlade al Hos je sporočil, da je državljanska vojna, ki je v njegovi deželi divjala poldrugo leto, povzročila 12 milijard dolarjev škode, od tega dve milijardi in pol materialne škode, sicer pa gre za izgube v gospodarstvu. Libanon zdaj pričakuje pomoč, ki so mu jo obljubile arabske naftne države.

V.B.

FRANCOSKI SINDIKATI IN BOJ ZA DELAVSKE PRAVICE

Kdaj »oblast v bazi«?

Ohranitev kupne moči, povečanje najnižjih mezd in boj proti nezaposlenosti v središču pozornosti — Če bo levica zmagala na prihodnjih parlamentarnih volitvah, se bodo tudi sindikati zavzeli za temeljito politično in gospodarsko preobrazbo francoske družbe

Skoraj ne mine dan brez ostrih sporov med francoskimi sindikati in delodajalci pa tudi ne brez ostrih strelic, ki jih predstavniki sindikatov pošiljajo na račun vladne gospodarske in socialne politike. Med nedavnim obiskom delegacije francoske demokratske konfederacije dela (CFDT) v Jugoslaviji smo se pogovarjali z generalnim sekretarjem te druge največje francoske sindikalne centrale Edmondom Merom. Med drugim je povedal, da znaša inflacija v Franciji 10 odstotkov na leto, število nezaposlenih se nenehno veča in računajo, da se bo letos povzpelo kar na milijon 600 tisoč. Značilen je tudi velik zunanjetrgovinski primanjkljaj, ki dosega 5 milijard frankov.

Dve vodilni sindikalni organizaciji — Generalna konfederacija dela CGT in CFDT — se bojujeta s skupnimi močmi proti vladni politiki »zategovanja pasu«. Ta bitka je zelo težka zaradi nestrpnega stališča vlade in delodajalcev do zahtev sindikatov. Vlada in delodajalci igrajo na zadnjo karto pred parlamentarnimi volitvami, ki so predvidene za prihodnje leto.

Na vprašanje, kakšne so najvažnejše smeri delovanja sindikatov, pa je takole odgovoril: »Ohranitev kupne moči in povečanje najnižjih mezd; boj proti nezaposlenosti ter izboljšanje delovnih razmer. Sindikati se bojujejo tudi za obrambo nenehno ogroženih sindikalnih svoboščin.

Če bo levica zmagala, bosta tudi dve največji sindikalni centrali storili vse za uresničitev gospodarske in politične preobrazbe, kamor sodi tudi razlastitev lastnine velikih finančnih in gospodarskih skupin. Zavedamo pa se,« je dejal, »da bomo nujno potrebovali podporo delavskega razreda drugih evropskih in neuvrščenih držav«. Na vprašanje, ali bi v teh spremenjenih okoliščinah lahko uvedli kake oblike samoupravljanja, za kar se CFDT načelno zavzema, pa je odgovoril, »da je Francija država razvitega kapitalizma in dolgotrajnih centralističnih in etatističnih teženj. Ko govorimo o samoupravljanju, ne mislimo na zaokrožen sistem, ampak na prve ukrepe. Posebej poudarjam našo odločitev, da se bojujemo za družbeno in ne etatistično naravo nacionaliziranih podjetij, za politično, gospodarsko in finančno decentralizacijo, za dvogovor med proizvodnimi enotami in komunami. To sta namreč dva povsem ločena svetova. Prvi ukrepi bodo morali zagotoviti oblast v bazi, ki bo sposobna, da se postavi po robu direkcijam nacionaliziranih podjetij, saj bodo njihova vodstva neizbežno tehnokratska.«

V nadaljevanju je Edmond Mere povedal, da za CFDT mednarodno sindikalno gibanje ni na ravni, ki bi zagotavljala uspešno reševanje problemov, s katerimi se srečujejo delavci.

»Soočenje s svetovno gospodarsko krizo in z nerazvitostjo v svetu so tri mednarodne sindikalne centrale — Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov, Svetovna sindikalna federacija in Svetovna konfederacija dela — milo rečeno, nedelavne. Verjetno je ta slabost omogočila ustanavljanje celinskih sindikalnih central, katerih vloga raste. Pri tem mislim na evropsko konfederacijo sindikatov, organizacijo afriške sindikalne enotnosti in druge. Vse te pobude so pozitivne, če ne vodijo v zapiranje sindikatov v regionalne razsežnosti. Zato je treba začeti dialog med celinskimi centralami, da bi spodbudili skupne akcije za reševanje bistvenih problemov, med katere štejem nezaposlenost, migracijo, multinacionalne družbe in razvoj v svetu,« je še poudaril generalni sekretar francoske demokratske konfederacije dela.

BOŠKO RAKIDŽIĆ

OD DOPISNIKA TANJUGA — RAZPOTJA DANAŠNJEGA PERUJA

Dialog skozi »skrinjice«

Perujska vlada predsednika Francisca Moralesa Bermudeza je izpolnila novoletno obljubo in objavila načrt svojega akcijskega političnega programa za obdobje do leta 1980. Državljane je pozvala k dialogu o politični prihodnosti države. Način, kako se je ta dialog nedavno začel potrjuje staro resnico, da ima vsaka država svoje navade. »Skrinjice za dialog«, v katere morajo državljani, ki želijo sodelovati pri tem, dati svoje predloge, so postavljene v vseh občinskih središčih. Okrašene so s perujskim državnim grbom in fotografijo legendarnega kmečkega tribuna, Indijanca Tupaka Amaruja, ki je dvignil kmete k uporu proti španskim kolonialistom leta 1780. Njegova podoba ni po naključju nalepljena na teh skrinjicah, saj je vlada svoj politični načrt poimenovala po njem. Kaj ta načrt ponuja, ni lahko opisati. Na kratko rečeno — napoveduje, da bi se lahko zgodilo, da bi se armada vrnila v vojašnice in oblast izročila civilistom leta 1980 ali leto dni kasneje. Medtem pa dopuščajo možnost, da bi najprej razpisali občinske volitve, zatem sprejeli novo ustavo, ki bo instuticionalizirala in uzakonila družbene reforme, ki jih je armada izvedla od leta 1968 do danes, potem pa bi na splošnih volitvah izbrali »resnične demokratske predstavnike ljudstva.«

To naj bi bila pot, je rečeno v programu, da bi prišli do jutrišnje demokracije ob udeležbi vseh. Iz programa pa ni videti, kako bi volili »resnične demokratske predstavnike« ljudstva na morebitnih volitvah. Program samo megleno sporoča, da bo nova ustava določila mehanizme udeležbe prebivalstva pri oblasti, in to na podlagi »političnega pluralizma«, katerega meje niso omejene. Pri tem pa je poudarjeno, da bodo skrbno pazili, da družbeni proces ne bi krenil po »komunistični poti« ali pa da bi se vrnil na obdobje predrevolucionarnega kapitalizma.

Prej popogosto omenjene uradne teze o graditvi »izvirnega perujskega modela socializma« v programu sploh niso omenjene.

Meščanske plasti, ki jih vodi dobro organizirana desnica, vidijo v tem programu korak naprej in ocenjujejo vladna stališča »kot pošteno priznanje storjenih napak« v sedemletnem obdobju, ko je družbeni proces vodil nekdanji predsednik general Velasco Alvarado. Meščanske plasti očitno mislijo, da so zanje nastopili zlati časi.

Za zdaj vojaška vlada noče privoliti v »politični pakt« s političnimi strankami pri oblikovanju politične prihodnosti države. Vlada se je zdaj tudi pripravljena posvetovati in slišati predloge političnih strank.

Po drugi strani pa je med zagovorniki bojevitejše smeri v prid perujskega socializma precej nerazpoloženja, ker so socialistične zamisli podružbljanja proizvodnje in odnosov v proizvodnji, če že ne popolnoma odpravljene v predloženem programu, pa vsaj potisnjene »na rob dogodkov«.

»Skrinjice za dialog« vlade s prebivalstvom so komaj postavili. Njihova življenjska doba pa ne bo dolga, saj je vlada predpisala, da je mnenja in predloge o programu možno oddati samo do 23. marca.

V prihodnjih dne bo torej jasno, ali bo razprava bolj osvetlila prihodnost smeri političnih akcij, tako vlade kot tudi tistih političnih sil, ki vladi, kot na primer stranka Apra, ponujajo in dajejo podporo, ker na skrivaj upajo, da bo armada še bolj skrhala revolucionarno ostrino perujskega družbenega procesa.

Za vlado pa je zdaj osnovni imperativ: povečati proizvodnjo, ozdraviti gospodarstvo in odpreti čim več novih delovnih mest. Po njeni oceni je zasebnemu domačemu in tujemu kapitalu ponujena možnost, da bo odločujoč dejavnik gospodarske renesanse.

VELIZAR SAVIĆ

kdo je kdo

ZULFIKAR ALI BUTO

predsednik pakistanske vlade

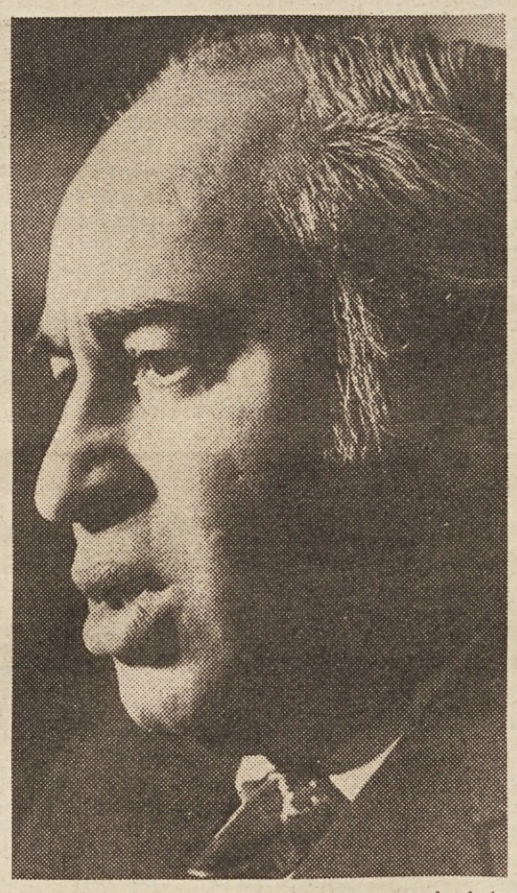

»Izpolnil sem obljube. Zagotovil sem kruh, obleko in stanovanja«. To samozadovoljno ugotovitev je pred dobrim tednom izrekel predsednik pakistanske vlade Zulfikar Ali Buto. In, če smo objektivni, njegovega uspeha ne gre zanikati, še zlasti ne, ker je na nedavnih parlamentarnih volitvah dobil velikansko podporo 30 milijonov volivcev. V minulih petih letih je vlada pod vodstvom Ali Buta storila veliko. Odločno se je lotila agrarne reforme in drugih ukrepov za napredek kmetijstva, izvedli so več nacionalizacij v industriji, trgovini in bančništvu. Vse to pa je prispevalo k nekoliko boljšemu življenju najširših ljudskih množic. Ali je potem kaj nenavadnega, če je pakistanska ljudska stranka tako prepričljivo zmagala?

Ni dvoma, da je velik delež k tej zmagi prispeval prav dosedanji predsednik vlade, 49-letni Ali Buto. Na pakistanskem političnem prizorišču srečujemo njegovo ime že dolga leta. Pravijo, da je bil Buto ljubljenec nekdanjega vladnega predsednika Ajuba Kana, ki mu je kot nadobudnemu politiku zaupal številne odgovorne položaje. Uspešen študent v Berkeleyu in Oxfordu se je odločil za samostojno advokaturo, uveljavil pa se je tudi kot univerzitetni profesor v rodni provinci Sind. Sin bogatega veleposestnika se je torej uspešno prebijal skozi kalne politične vode Pakistana, v zadnjih sedmih letih pa je deželo precej uveljavil tudi v tujini. Nekako mu je uspelo nevtralizirati dolgoletni spor z Indijo; leta 1974 pa je priznal samostojnost Vzhodnega Pakistana — Bangladeša. Njegova pragmatičnost mu je pravzaprav pomagala, da je storil te pomembne korake, ki zbujajo upanje v nove odnose na indijski podcelini.

bd

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Učinki varnostne vzgoje

Varnostna vzgoja vpliva na različne načine. Varnostna vzgoja osredotoča pozornost posameznikov, skupin in kolektivov v spoznanje, da je delo družbeno priznano le, če je opravljeno varno in brez nevarnosti za zdravje delavca in okolja.

Varnostna vzgoja razširja osveščenost o odvisnosti človeškega dela od kvalitete organiziranosti dela. Organiziranost dela pa je v veliki meri odvisna od poznavanja stvarnega stanja mikro pojavov pri delu, ki jih je treba raziskovati, meriti in reševati s posebnimi ukrepi.

Dosedanje uveljavljanje varnostne vzgoje je bilo učinkovito na področju pridobivanja delavcev, da upoštevajo varnost vedenja pri delu, upoštevajo sredstva osebnega varstva. Tudi na področju tehničnega varstva, zdravstvenega in požarnega varstva je varnostna vzgoja do sedaj bila zelo učinkovita. Da je ta trditev pravilna, nam dokazujejo naslednje okoliščine.

— Največ strokovne varnostne literature obravnava področja: tehnično varnost, osebna zaščitna sredstva, pravne osnove varstva pri delu, zdravstveno varnost, prvo pomoč, higieno pri delu in podobno,

— največ tečajev in seminarjev je omenjenih temah in največ preizkusov znanja posega v omenjena področja znanja in varnostne prakse.

Žal pa obstajajo področja, kjer se ne moremo pohvaliti s takšno razvejanostjo varnostne vzgoje. Ta področja so:

— dela in uveljavljanja projektantov in konstrukterjev vseh vrst,

— dela in področja tehnoloških in tehničnih inovacij, proizvodnih postopkov in procesov,

— področja odkrivanja in oblikovanja skupnih interesnih področij potreb po varnosti, izboljšanju delovnih sposobnosti in še posebno trajanja delovne dobe in delitve delovnega časa,

— področje ekonomskega tveganja med manj in bolj učinkovitimi stopnjami gospodarjenja s sredstvi socialnega in zdravstvenega zavarovanja,

— področja nizke akumulativnosti, ki povratno delujejo tudi na izhodišča glede varnosti in zdravja, saj nizke stopnje akumulativnosti ne ohrabrujejo investicijskih tveganj za dosego višjih stopenj produktivnosti in poslovne uspešnosti.

Na vseh omenjenih področjih je varnostna vzgoja še povsem neučinkovita. Vzrok za tako stanje je predvsem v dejstvu, da je za ta področja varnostne vzgoje potrebno raziskati in analizirati varstvo pri delu in varstvo življenjskega okolja kot celote. Zato le raziskave celovitega varstva delovnih organizacij lahko dajejo koristno vsebino podatkov za ekonomska in še posebno investicijska tveganja, ki so za polet gospodarstva še kako potrebna.

Le varstvo v širšem pomenu besede (celovito varstvo) nam odpira spoznanja o možnostih izboljšanja produktivnosti dela in aktiviranja notranjih rezerv.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za pojasnilo na naslednje vprašanje:

Ali se terenski dodatek in dodatek za ločeno življenje izključujeta?

L. B. — Ljubljana

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

Terenski dodatek je povračilo za povečane materialne stroške, ki jih ima delavec zaradi dela na terenu. Tak pogoj je izpolnjen, če delavec dela zunaj kraja sedeža organizacije združenega dela in zunaj svojega stalnega ali začasnega bivališča. Terenski dodatek gre delavcu od prvega dne bivanja na terenu, če je tako delo daljše od enega dne.

Delavec ima lahko povečane materialne stroške pri delu na terenu tudi izven začasnega bivališča, v katerem po navadi biva ločeno od svoje družine. V tem primeru se terenski dodatek in dodatek za ločeno življenje ne izključujeta.

Vsekakor pa morajo biti pogoji za pridobitev tako terenskega dodatka kot dodatka za ločeno življenje opredeljeni v samoupravnem splošnem aktu organizacije združenega dela skladno s samoupravnim sporazumom dejavnosti.

Daleč od »razmetavanja«

Razmeroma ugodne snežne razmere, vse večje veselje naših ljudi do rekreacije na snegu pa tudi vse večji posluh za organizacijo aktivnega razvedrila zaposlenih so letošnjo zimo botrovali rekordnemu številu sindikalnih športnih srečanj na snegu. In za večino teh srečanj lahko trdimo, da so bila množična, saj se je na startu zbralo vedno po več sto ljudi, v nekaterih primerih tudi po več kot tisoč!

Poznam delavce, ki se vso zimo vesele svojih tradicionalnih tekmovanj v veleslalomu.

Z veseljem jih pričakujejo zato, ker vedo, da bodo znova srečali svoje stare znance in prijatelje, ker radi smučajo in seveda — ker so rekreacije več kot potrebni. Ob vsem tem tudi dobro vedo, da tekmovanje pač ni prav za vsakega in da slednjič le ne gre izključno za sodelovanje. Zato si tudi prizadevajo čimveč smučati in ujeti čimveč sončnih dni na snegu, saj delovne organizacije ne pošiljajo na smučarska tekmovanja vsakogar, ki ima smučarsko opremo.

In kaj to pomeni? Predvsem to, da sindikalna športna srečanja le spodbujajo k dejavnosti, k rekreaciji. In ne le tiste, ki zastopajo svoje delovne kolektive na najvišji ravni, temveč tudi vse, ki si prizadevajo priti v »elito« na predtekmovanjih, na internih športnih srečanjih.

Sicer pa, saj ne gre za elito. Še zdaleč ne! Na sindikalnih zimskih igrah se je letošnjo zimo zvrstilo na tisoče in tisoče smučarjev, kar priča o tem, da ne moremo govoriti o »peščici izbrancev«, ki se »iz leta v leto lepo zabava na račun podjetja«. Sploh ne! Tekme so množične, celo iz leta v leto bolj. In prav množičnost pomeni za sindikate enega izmed najbolj zanimivih ciljev oziroma nalog na področju organizacije aktivnega oddiha. Res, če omenjena športna srečanja ne bi bila tako množična, kot so, potlej bi se jim povsem brez škode odpovedali.

Tako pa se jim naši kolektivi še ne mislijo odpovedati, vse kaže, da še zlepa ne.

Poleg vse večje udeležbe na igrah, ki potrjuje veliko priljubljenost te oblike aktivnega razvedrila, je značilna za letošnjo zimo še ugotovitev, da se vse več delovnih ljudi navdušuje tudi za smučarske teke. Pravzaprav nič čudnega. Oprema za tek na smučeh je cenejša od tiste, ki jo potrebujemo za alpsko smučanje. Pa tudi dragih žičnic ne potrebujemo. Mimo tega je tek na smučeh prijeten šport, ki nudi človeku več kot marsikatera druga športna panoga. Zato tudi vse več prijateljev teka in hoje na smučah.

K temu naj dodamo le še to, da so organizatorji nekaterih letošnjih zimskih športnih iger oplemenitili svoj tekmovalni program tudi s »tekom teritorialne obrambe«, to je z disciplino, ki bo nedvomno prispevala svoj delež k boljši telesni pripravljenosti in s tem k boljši obrambni sposobnosti naših ljudi. Ne gre več torej zgolj za rekreacijo, le za prijetno razvedrilo na planem, temveč za nekaj več, nekaj pomembnejšega.

Zato pa še zaradi marsičesa drugega nima pravega smisla iskati v tradicionalnih srečanjih naših delavcev na snegu le manj spodbudne pojave, kar nekateri še vedno zelo radi počenjajo. Kritika ni napačna stvar, vsekakor pa je nesmiselna, če leti na napačne ljudi, na tiste, ki si prizadevajo, da bi storili nekaj koristnega na področju rekreacije delovnih ljudi. Vedno namreč pravimo, da dajemo za aktivno razvedrilo zaposlenih še vedno premalo, hkrati pa mnogi govore o »razmetavanju« denarja in o »dragih« sindikalnih športnih srečanjih, ki nimajo pravega pomena.

Nedvomno bi bilo precej bolj pametno pa tudi bolj koristno, če bi se spravili na tiste, ki na področju rekreacije še ničesar niso storili za svoje ljudi. Na tiste, ki jim je dejansko žal vsakega dinarja za zdravo in koristno izkoriščanje prostega časa. Pametneje in bolj koristno pravimo zato, ker je teh drugih še vedno zelo veliko. Preveč, da bi kazalo molčati.

A. ULAGA

Smučarski tek predstavlja prijetno obliko rekreacije na snegu, zato ga organizatorji sindikalnih športnih srečanj vse bolj pogosto uvrščajo v svoj tekmovalni program. Naš posnetek je z jubilejnih XV. športnih iger gradbenih delavcev Slovenije, ki so bile v Kranjski gori.

REPUBLIŠKEMU SMUČARSKEMU TEKMOVANJU GOZDARJEV, LESARJEV IN LOVCEV NA ROB

Enkratno doživetje v »nemogočem« vremenu

Rekordna udeležba ob slabih tekmovalnih razmerah — LIP Bled zmagovalec

Pod pokroviteljstvom Lesnine in v izvedbi Smučarskega kluba Snežinka je bilo prejšnji petek in v soboto na terenih Pokljuke in Vogla že 18. tradicionalno tekmovanje gozdarjev, lesarjev in lovcev-LESARIADA 1977. V konkurenci moških, ki so se pomerili v veleslalomu (v treh starostnih kategorijah) in v tekih (dve kategoriji) ter v tekmovanju žensk, ki so nastopile v veleslalomu (dve starostni kategoriji) in v tekih se je predstavilo 420 tekmovalcev in tekmovalk iz 45 kolektivov. To je pomenilo nov korak v množičnosti — tako po številu nastopajočih kot glede kolektivov, katerih predstavniki so prišli na tekme, da bi pomerili svoje moči, se spoznali in tudi utrjevali medsebojne stike.

Žal pa se je proti organizatorjem in še bolj proti nastopajočim zarotilo vreme. Če so tekme v tekih na Pokljuki še uspeli izpeljati pred poslabšanjem vremena, pa so tekmovanja v veleslalomu potekala v malodane nemogočih vremenskih razmerah — v velikem mrazu, močnem ventru, v megli, v dežju, ki je prehajal v sneg. Da so igre kljub temu uspele, gre zasluga požrtvovalnim članom Smučarskega kluba Snežinka, ki so sami na novo steptali že pripravljene proge za slalom, saj jih je čez noč prekrila dvajset centimetrov debela snežna odeja. Prav tako velja pohvaliti nastopajoče, ki so vztrajali do konca.

Rezultati:

Med 12 ženskami, ki so tekle na 5 km dolgi progi, je zmagala Kati Poljanec (LIP Bled) pred Marijo Horvat in Nušo Brejc (obe ŠD Elan, Begunje). Na enako dolgi progi za moške se je med 18 nastopajočimi najbolje uvrstil Franc Peterman (ŠD Elan), drugo mesto je zasedel Viktor Repinc (LIP Bled), tretje pa Maks Konečnik (ZKG Kočevje). Na daljši, 10 km dolgi progi, pa se je pomerilo 42 tekačev. Prvo in drugo mesto delita Ludvik Jelenc (ALPLES Železniki) in Pavel Kobilica (GG Bled), tretji pa je prišel na cilj Darko Mrak (LIP Bled). V ekipnem tekmovanju moških je bil najuspešnejši LIP Bled I (Repinc . Mrak, Repinc II.), pred prvo ekipo ŠD Elan (Peterman, Kozinc, Jakopič) in drugo ekipo ŠD Elan (Horvat, Kelih, Hanžič). V ženski konkurenci pa so se najbolje odrezale predstavnice LIP Bled (Polanec, Zupan, Ristič). Naslednji mesti sta zasedli ekipi ŠD Elan (Horvat, Brejc, Kralj) in Slovenijales-Brest (Modic, Jakopič, Simčič).

V veleslalomu za ženske se je v kategoriji do 35 let starosti pomerilo 60 tekmovalk, uvrstilo pa 38. Zmagala je Metka Muraus (MARLES), pred Ivanko Berčič (LIP Bled) in Jano Kobi (Slovenijales-trgovina). V starostni skupini nad 35 let je med 9 nastopajočimi oziroma 8 uvrščenimi prva privozila skozi cilj Anica Veber (LIP Bled), druga je bila Amalija Podlipec (ŠD Elan), tretja pa Mojca Gašperin (Slovenijales-trgovina). V ekipni uvrstitvi je najvišje odličje v konkurenci šestih ekip pripadlo LIP Bled (Veber, Berčič, Urankar), naslednji dve pa sta osvojila Slovenijales-trgovina (Gašperin, Kobi, Kac) in ŠD Elan (Podlipec, Oražem, Kelih).

Nabolj številna udeležba je bila v moškem veleslalomu v kategoriji do 35 let starosti. Nastopilo je kar 166 tekmovalcev, uvrščenih pa je bilo 123. Zmagal je Blaž Jakopič (ŠD Elan), drugi je bil Andrej Klinar (GG Bled), medtem ko je tretje mesto zasedel Ivan Srebre (LESNA Slovenj Gradec). V naslednji starostni kategoriji — do 45 let se je pomerilo 58 tekmovalcev. Med 53, ki so prišli skozi cilj, je bil najhitrejši Peter Lakota (GG Bled), sledila pa sta Borut Okren (Slovenijales-trgovina) in Albin Grajf (GG Maribor). V skupini nad 45 let se je proti cilju spustilo 19 tekmovalcev. Štiri je žirija diskvalificirala. Zmagovalno odličje pa si je priboril Kristel Ogris (GG Bled), drugo mesto je pripadlo Tinetu Muleju (Kozorog, Kamnik), tretje pa Janezu Kozelju (LESNA Slovenj Gradec). V ekipni konkurenci tekačev, skupaj 31 ekip, je bila najuspešnejša LESNA iz Slovenj Gradca v postavi Kozelj, Srebre in Štiftar. Bohinc, Jakopič in Mulej so »privozili« drugo mesto za ŠD Elan iz Begunj na Gorenjskem. Tretje mesto pa je pripadlo domačinom, ekipi GG Bled I. (Ogris, Klinar in Šolar).

Glede na prijave in izzide v posameznih disciplinah sta se za prvo mesto v generalni uvrstitvi potegovala le LIP Bled, ki je tudi zmagal, in ŠD Elan, ki je zasedel drugo mesto.

M. G.

Jože Malič 60-letnik

Ob jubilejih, kot ga te dni praznuje Jože Malič, ko dopolnjuje 60 let, se vedno porajajo vprašanja, kaj je bilo tisto najpomembnejše v življenju jubilanta, kar velja še posebej izluščiti. Delovnih področij in poti, ki jim je namenil Jože Malič v svojem mladostnem zanosu večino svojih življenjskih sil, je sicer več, vse pa se že od vsega začetka stekajo v eno samo: k telovadbi, športu, telesni kulturi.

Že kot učenec osnovne šole se je vključil v redno dejavnost sokolskega društva v Vinici in kot gimnazijec v Novem mestu prerasel v vodnika naraščaja. Sledijo številni uspešni nastopi v članski telovadni vrsti na sokolskem zletu v Ljubljani (1933), v Subotici (1936) in v Pragi (1936). Poleg tega je svojo dejavnost usmeril tudi na druga športna področja (atletika, nogomet).

Začeto pot je nadaljeval v Beogradu, kjer je končal višješolski študij telesne vzgoje. Njegova napredna usmerjenost je postala življenjska stvarnost, ko se je v Vinici in Črnomlju že avgusta 1941. leta vključil v osvobodilno gibanje in postal aktivist OF. Zaradi izdajstva je spoznal številne zapore. Po kapitulaciji Italije se je na Primorskem vključil v borbene enote IX. korpusa.

Po osvoboditvi je svoje delo vnovič usmeril v telesno kulturno dejavnost, kjer je kot strokovnjak vse do leta 1960 deloval v generalštabu JLA v Beogradu. Medtem pa je bil član različnih vodstev in organov na zvezni ravni. Bil je pedagog, aktivist in organizator telesnokulturnega življenja v Novem mestu, svojo trajno navezanost na telesno kulturo pa je pokazal tudi v Ljubljani po letu 1967. Vključil se je v delo številnih odborov in sodeloval pri organizaciji vseh večjih športnih prireditev v Ljubljani.

V republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije pa že več let deluje na področju telesne kulture in športne rekreacije delovnih ljudi, kjer posveča posebno skrb vzgoji amaterskih kadrov-organizatorjev rekreacije.

Ob jubileju mu želimo še veliko delovnih uspehov.

HERMAN BERČIČ

Končani zimski tečaji za organizatorje rekreacije

V Kranjski gori je bil od 5. do 7. marca 1977 zadnji zimski tečaj za organizatorje rekreacije, ki so bili pred tem na tečaju v Poreču.

Udeleženci tega tečaja so prejeli diplome Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani za amaterske organizatorje rekreacije, s čimer je število lanskih absolventov poreških tečajev preseglo 150, organizatorjev, kar je skoraj toliko kot v letu 1975, ko je diplome dobilo kar 167 tečajnikov. Če k tem številkam prištejemo še absolvente dveh podobnih tečajev, ki jih je organiziral občinski svet Zveze sindikatov Maribor, je bilo v letih 1975-76 izšolanih skupno 372 organizatorjev rekreacije. To število znatno presega vse dotedanje uspehe v usposabljanju tovrstnega kadra, saj je v letih 1971—1974 končalo omenjene tečaje le 138 tečajnikov, torej poprečno niti 35 na leto.

Očiten napredek v številu in kakovosti usposabljanja organizatorjev rekreacije v zadnjih dveh letih je že doslej znatno pripomogel k načrtnejšemu in uspešnejšemu delu na področju organiziranja športno-rekreativne dejavnosti zaposlenih v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela kot tudi v krajevnih skupnostih oziroma v ustreznih telesnokulturnih organizacijah.

JOŽE MALIČ

Športni dan Pionirja

Sindikalno športno društvo SGP »Pionir« je na Kobli pri Bohinjski Bistrici organiziralo športni dan, na katerem je sodelovalo devet temeljnih organizacij iz Novega mesta, Krškega in Ljubljane. Tekmovalci, bilo jih je 70, so se pomerili v skakanju in smučanju.

Uvrstitev posameznikov — veleslalom — moški do 30 let: 1. Šuštaršič (Proj. biro), 2. Tratar (Strojno prometni obrat), 3. Ražen in Markovič (oba Projektivni biro); moški od 30 do 40 let: 1. Vesel (Projektivni biro), 2. Slapšak (sektor Krško) in Grandovec (Projektivni biro); moški nad 40 let: 1. Mlakar (Proj. biro), 2. Zupan (DSSS), 3. Kežman (sektor Krško), ženske: 1. Begojev (DSSS), 2. Slapšak (sektor Krško), 3. Intihar (sektor Ljubljana), sankanje: 1. Arh (sektor Krško), 2. Požek (sektor Ljubljana), 3. Šuštaršič (Proj. biro).

Ekipna uvrstitev: 1. Projektivni biro 480, 2. Delovna skupnost skupnih služb 380, 3. Gradbeni sektor Krško 325 točk, itd.

G. R.

Tretji koroški maraton

Na Kopah na Pohorju je bilo minulo nedeljo tradicionalno tekmovanje v smučarskih tekih v spomin na prihod XIV. slovenske udarne divizije na Koroško. Tretjega koroškega maratona, priredila ga je ZTKO Ravne na Koroškem, se je udeležilo kar 170 ljubiteljev smučanja. Pri Grmovškovem domu je bilo ob tej priložnosti tudi TRIM tekmovanje za vse tiste, ki jim pomeni tek na smučeh le občasno rekreacijo.

Po pričakovanju je s precejšnjo prednostjo zmagal Filip Kalan, član Partizana Gorje, za njim pa sta skorajda hkrati pritekla v cilj Tone Džuričič iz Mojstrane in Marjan Burgar iz Gorij.

Najboljši domačin in hkrati četrtouvrščeni je bil član Fužinarjeve vrste Zdravko Vožič, v ženski konkurenci pa je zmagala Marjana Pavlič iz Lovrenca na Pohorju.

kw

(II.)

USTANOVNI KONGRES KPS

Piše: dr. FRANCE KRESAL

Sekretar PK je na kongresu v svojem referatu pojasnil, kako so obnovili partijske organizacije po aretacijah v letih 1935-36 in kako je spor, ki je nastal med slovenskimi organizacijami in CK, ohromil partijsko delo. Na plenumu PK v marcu 1937. leta je bilo 198 članov, med kongresom pa 250 članov. Dolga ločenost od CK PKJ je oslabila krepitev partijske organizacije. Ker člani niso našli ustrezne oblike organizacijskega dela, je bilo potrebno poskrbeti za nove oblike dela, ki bodo partiji omogočale širjenje svoje dejavnosti na legalnem področju.

V pogledu ljudske fronte in frontne enotnosti je sekretar analiziral najvažnejše napake in slabosti: nepravilno ocenitev JRZ v sedanji vladi in podcenjevanje JNS in drugih fašističnih skupin. V svoji sklepni besedi se je sekretar pomudil v glavnem pri samokritiki odnosov PK v zvezi s separatističnimi težnjami v Sloveniji in v zvezi z delom dosedanjega PK.

V poročilu »Zakaj ustanavljamo KP Slovenije« so bili poudarjeni naslednji elementi:

a) Nevarnost, ki grozi slovenskemu narodu od strani hitlerjevskega, musolinijevskega in jugofašizma. Ta nevarnost postavlja pred slovenski delavski razred zgodovinsko nalogo, da stopi na čelo obrambe svojega naroda.

b) Nujnost, da se slovenski komunisti obrnejo k problemom vsega slovenskega naroda, medtem ko so se doslej ukvarjali v glavnem s problemi razredne politike delavstva v ožjem smislu in v zvezi s tem tudi omejeno s problemi zaveznikov delavskega razreda.

c) Ustanovitev KP Slovenije bo sovražniku onemogočila še nadalje trditi, da nismo resnični branilci svojega naroda in da je naša politika v pogledu nacionalnega vprašanja le manever.

d) Ustanovitev KP Slovenije bo prispevala k tesnejši povezavi slovenskega naroda. Naši komunisti morajo prav zato, ker so dobri internacionalisti, biti dobri Slovenci. Poznati morajo svoj narod, prav tako kot njegovo preteklost in narodnostne posebnosti, ker bodo le tako mogli biti povezani z ljudskimi množicami. Hkrati pa morajo vedeti, da je bratsko sodelovanje s komunisti in z vsemi antifašisti drugih jugoslovanskih narodov nepogrešljivo poroštvo za zmago.

e) Ustvaritev in krepitev KP Slovenije bo okrepila enotnost KPJ. Potrebno se je boriti proti separatističnim in nacionalističnim težnjam v slovenskem komunističnem in delavskem gibanju, ker slabijo ne le skupni boj jugoslovanskih narodov, temveč tudi in celo v prvi vrsti boj slovenskega naroda in slovenskega delavskega razreda.

Živahna razprava se je na kongresu razvila po poročilu sekretarja in med razpravo o manifestu. Delegati so zelo ostro kritizirali dosedanji PK, in sicer zaradi partije v Sloveniji, zaradi šibkih vezi s podeželskimi organizacijami in zaradi separatističnih napak, ki jih je dovolil PK. Delegati so soglasno obsodili spodkopavanje enotnosti KPJ in grupaško dejavnost posameznih tovarišev v CK KPJ.

V zvezi z manifestom se je razprava osredotočila na oceno tedanje vlade in JRZ. Posamezni delegati so težili k temu, naj bi ne delali razlik med JRZ ter vlado in med JNS ter drugimi fašističnimi skupinami. Toda po izčrpni razpravi je celotni kongres izjavil soglasje z manifestom. Delegati so posebno poudarili nevarnost, ki jo v Sloveniji predstavlja fašistična organizacija »Zbor«. Na kongresu so temeljito pretehtali tudi vprašanje in naloge fronte enotnosti.

V razpravi o referatu »Zakaj ustanavljamo KP Slovenije« je bila posebno poudarjena nujnost, da se naši aktivisti globoko ukoreninijo v slovenske ljudske množice in da mora naša stranka upoštevati tradicionalne slovenske borbene oblike in organizacije. Tu so v prvi vrsti opozorili na izkušnje z zakoreninjenim organizacijskim sistemom, s katerim so zagrabili katoliške množice.

V točki razno so delegati obravnavali različna organizacijska vprašanja. Nekateri delegati so poročali o izkušnjah svojih organizacij. Kongres je sklenil, naj CK KP Slovenije obdela vsa ta vprašanja in jih obravnava na prihodnjih okrajnih konferencah.

Ob koncu kongresa je delegat z Jesenic v imenu svoje organizacije vprašal, ali je možno, da njegove organizacije fizično napadejo posamezne socialdemokratske voditelje, ki so znani kot nasprotniki enotnosti. Po izjavah delegata z Jesenic vlada med delavci na Jesenich po razpustu tamkajšnje organizacije zveze kovinskih delavcev in izključitvi vodstva kovinskih delavcev z Jesenic iz sindikatov vzdušje, ki bi popolnoma odobravalo tak napad. Zanimivo je, da so posamezni delegati ta predlog podprli. Šele po energični intervenciji je uspelo tovariše prepričati, da je taka reakcija na socialdemokratske umazanije v ostrem nasprotju s stališči partije.

Volitve: Kongres je izvolil v volilno komisijo 3 delegate, med njimi tudi Beuza. Ta komisija je predlagala kandidatno listo, ki je bila soglasno izvoljena. V CK KP Slovenije je izvoljenih 9 članov in 3 kandidati. Po socialnem sestavu je: 5 delavcev, 1 obrtnik, 1 kmet, 2 intelektualca. Med člani CK je tudi ena delavka. Od kandidatov sta 2 delavca in en nameščenec. Sekretariat CK sestavlja 5 tovarišev, od katerih so 3 delavci, 1 obrtnik, 1 intelektualec. Trije člani sekretariata so s sedeža CK, dva pa iz najvažnejših industrijskih središč.

Mimo tega je kongres izvolil dva kandidata za CK KPJ, oba sta delavca.

Po kongresu: Kongres je sklenil, da je treba linijo kongresa konkretizirati na prihodnjih okrajnih konferencah. CK je po kongresu sklenil, da morajo biti tekom prihodnjih treh mesecev vse okrajne konference in tudi ena partijska konferenca.

Tako se konča Beuzovo — Kardeljevo poročilo.

Čebine nad Zagorjem, kjer je bil v noči med 17. in 18. aprilom 1937 ustanovni kongres KPS.

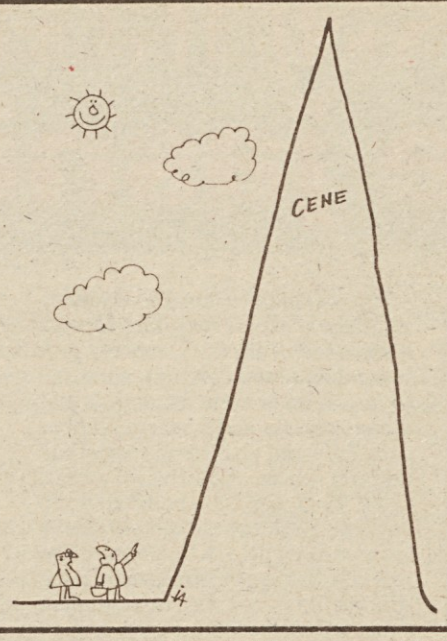

— Že veš, da gredo letos naši na Hindukuš...?
— Nič posebnega, jaz grem nanj vsak dan!

— Tovariši, zaključujem sejo za varstvo okolja, za katero sodim, da je bila nadvse uspešna.

Karikatura: I. Antič

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do **30. marca 1977** na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici **NAGRADNA KRIŽANKA št. 11**. Nagrade so: 200, 150 in 100 din.

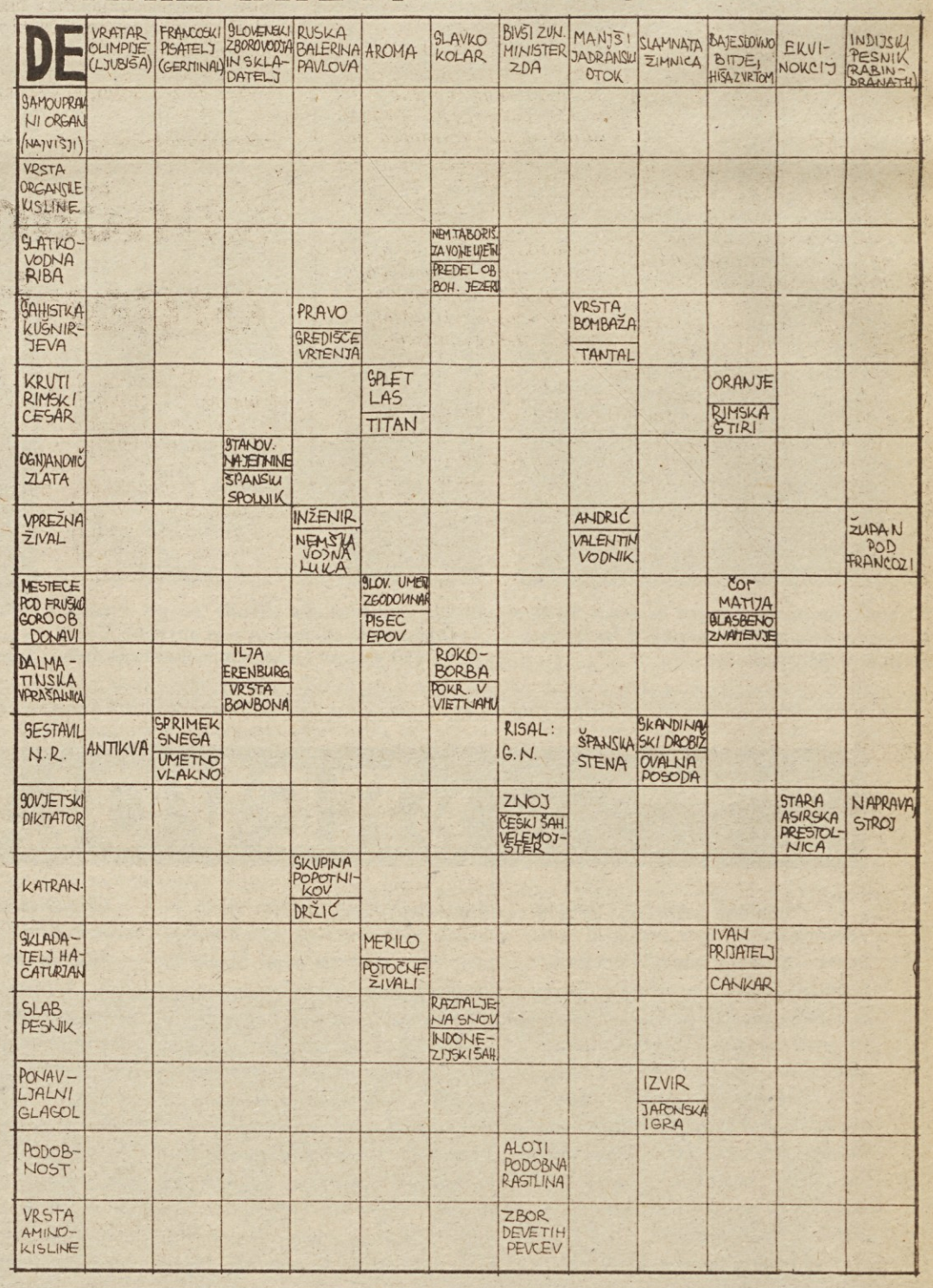

REŽITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠTEV. 9:

karikaturist, aneksionizem, Stari, linon, Irka, sejalec, Tot, lira, age, epoleta, stan, Rora, Anatole, IG, partner, tenor, nak, SM, Oona, omleta, ogrc, snopek, ordinate, INA Ka, IN, zdrob, Ife, katar, GI, nitriti, vera, ejektor, Arad, tar, Ami, rama.

Izžrebani reševalci križanke št. 9:

1. nagrada, 200 din: Marija Malov, Betvanska C. 83, 62000 Maribor
2. nagrada, 150 din: Dragan Golja, 61310 Ribnica, Kolod. 18
3. nagrada, 100 din: Drago Bradač, 63000 Celje, Ljubljanska 10

Nagrade bomo poslali po pošti.

Nad Kanižarico se jasni

Tam, kjer je voda odtekla, že delajo rudarji. Franjo Kovačič in Harum Verbič čistita zrušek. Koliko je takih poškodb rovov, še ne vedo, vendar jih sproti usposabljajo.

Pravkar mineva leto dni od našega zadnjega obiska v rudniku premoga Kanižarica. Takrat, 5. marca, je v jamo vdrla voda. Kljub naporom rudarjev, da bi vodo izčrpali, je gladina naraščala in 22. marca so obupali. Žalostno vzdušje je spremljalo takratni obisk. Zaskrbljeni obrazi tistih, ki so stali ob izhodu jame, so govorili, da se zavedajo, kako jim je voda odnesla delo. Kljub temu pa so reševali, kar se je rešiti dalo. Iz jame so spravili vso opremo, ki so jo lahko v naglici odmontirali. Potem tudi to ni šlo več. Skoraj vseh 430 zaposlenih je ostalo brez dela.

Črnoglede napovedi o prihodnosti Kanižarice pa se niso uresničile. V republiki smo se odločili, naj bi v Kanižarici obnovili proizvodnjo premoga. Najprej je bilo seveda treba zapreti tisti del jame, v katerega je vdrla voda. S pomočjo madžarskih strokovnjakov so s površine napravili tri vrtine globoke po 260 metrov in vanje vbrizgali 4.000 kubičnih metrov cementnega mleka in elektrofiltrskega pepela. Po šestih mesecih — to je 18. novembra lani — je strokovna komisija ugotovila, da je tisti del rova zamašen. Začeli so izčrpavati vodo. Zaradi zamude ekip geološkega zavoda, ki naj bi zgradil poseben vodnjak, so začeli črpati vodo z lastnimi črpalkami neposredno iz jame.

Črpanje vode napreduje počasi, vendar, kot pravi direktor rudnika inž. Vladimir Breznik, je morda tako še bolj prav, saj so se izognili morebitnemu samovžigu premoga in nenadnim vdorom vode iz zasutih predelov jame. Računajo, da je bilo v jami blizu 400 tisoč kubičnih metrov vode, doslej so je izčrpali že nekaj manj kot polovico. Upadanje vode pa kaže na to, da ni novega dotoka, kar pomeni, da je poseg uspel. Zato v Kanižariic optimistično zagotavljajo, da bodo z redno proizvodnjo začeli že za praznik rudarjev, to je 3. julija.

V jami že dela 60 rudarjev. Čistijo rove, popravljajo poškodovane dele, odstranjujejo zruške, montirajo črpalke ter obnavljajo električno napeljavo.

Zdaj niso več skrušeni tako kot lani. Pogovarjajo se zvečine o tem, za koliko centimetrov je tega dne upadla voda, kaj je v jami uničenega in kaj bo še uporabno, kaj bo treba nabaviti novega. Tisti rudarji, ki so se morali začasno zaposliti v drugih delovnih kolektivih, denimo v Komunalnem podjetju Črnomelj pa IMV v Novem mestu, se že vračajo. Še vedno pa 70 rudarjev iz Kanižarice koplje v Velenju, 15 jih dela v IMV Novo mesto, 80 pa jih je poiskalo delo drugje.

Precej delavcev so po nesreči prekvalificirali in v prostorih nekdanje remontne delavnice ustanovili obrat, ki izdeluje osi za počitniške prikolice IMV, ki je postal že kar majhna tovarna. Tako ga po ponovni usposobitvi rudnika prav gotovo ne bodo ukinili.

Kljub vsemu pa bo do praznika rudarjev potrebno še mnogo truda in tudi sredstev, da bo v jami tako, kot je bilo pred dobrim letom dni.

A. AGNIČ

Izvozni jašek so v Kanižarici že usposobili, vendar »vozi« le do gladine vode

Elektrikarja Mirko Klepec in Janez Barič v osušenem delu jame že montirata transformatorje in elektromotorje

Vrtalci geodetskega zavoda so pri vrtanju vodnjaka prišli sto metrov pod površino. Čaka jih še 150 metrov težkega in zamudnega dela

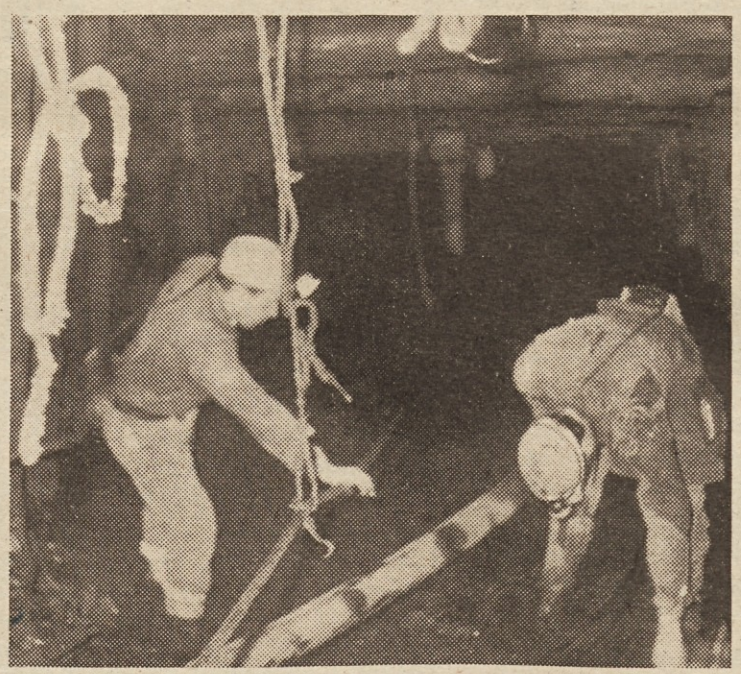

Vsak dan po večkrat kontrolirajo upadanje vode. Janko Škarjak in Jože Vesel sta zadovoljna

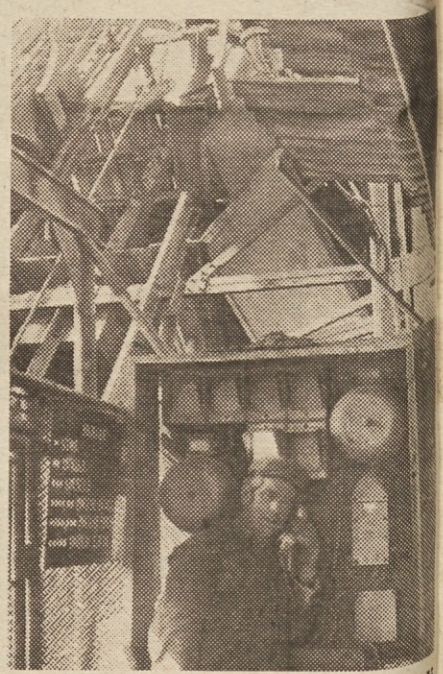

Tudi telefonske zveze z osušenimi deli jame so že vzpostavljene

HUMORESKA

»REVOLUCIONARKE«

V suhodolski tekstilni tovarni »Rokavica« so letos proslavili osmi marec v skladu z navodili družbenopolitičnih organizacij. Ni bilo zakuske in daril; le nageljne so jim razdelili, ko so prišle na delo. Namesto tradicionalne veselice so imeli zbor kolektiva.

Na njem je najprej govoril predsednik delavskega sveta podjetja in je vse navzoče opozoril, da je »Rokavica« pravzaprav ženski kolektiv, saj je med zaposlenimi več kot tri četrine delavk.

Potem je nadaljeval:

»Osmi marec je vaš praznik, delavke-revolucionarke, ki ste v najtrših trenutkih zgodovine in dandanašnjega časa s svojo vztrajnostjo in doslednostjo sodelovale v naših bojih in povedle našo družbo k novim dosežkom. Premagale ste temo obupa in brezpravja žensk v obdobju razrednega izkoriščanja, spodbujale odpor in boj proti sužnosti in oživljale junaštvo dejanj na zmagoviti poti v plemenitejši človekov vsakdan... V spominu se nam vrstijo liki heroin, mater, žena in deklet iz davne in bližnje preteklosti in iz današnje stvarnosti, spomini na junaštva, polna odrekanj in požrtvovalnosti, vztrajnosti in doslednosti, potrpežljivosti in skromnosti, ki jih prav zategadelj vsak dan niti zaznali nismo, kaj šele, da bi se zanje zahvalili.«

Ob koncu svojega govora je predsednik dejal:

»Zadnji čas je, da temeljito proučimo, kakšen je družbenopolitični, ekonomski in socialni položaj naših delavk in da uredimo številne probleme, kot so: zapostavljanje žensk pri volitvah v samoupravne in družbenopolitične organe ter pri njihovem strokovnem napredovanju, težave, ki jih imajo naše delavke pri sprejemu njihovih otrok v vzgojnovarstvene ustanove in še številne druge probleme, ki tarejo predvsem ženske, hkrati pa tudi moške. Obljubljam vam, da bomo na tem področju storili vse, kar je v naši moči, da bi zaposleni ženski, dekletu, ženi in materi nudili vso podporo v boju za njeno enakopravnost.«

Predsedniku delavskega sveta se je zahvalila Jožica Kobal, edina delegatka v izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata:

»Delavke tekstilne tovarne »Rokavica« se zahvaljumemo za vso vašo dosedanjo in bodočo skrb za zaposlene žene in hkrati obljubljamo, da bomo hodile po poti, ki so nam jo začrtale borke revolucije v dneh narodnoosvobodilnega boja in povojne graditve.«

Po zboru kolektiva so imeli v suhodolski tekstilni tovarni volitve v delavski svet temeljne organizacije združenega dela.

Na kandidatno listo so dali tri četrtine žensk in četrtino moških. Vseh kandidatov je bilo 48 — torej 12 delavcev in 36 delavk — za 20 delegatov delavskega sveta.

Ko so po volitvah prešteli glasove, so ugotovili, da je ta »ženski« kolektiv izvolil v delavski svet vse moške kandidate, ženske pa so dobile 8 mest v tem samoupravnem organu.

Ker pa so glasove prešteli šele nekaj minut pred koncem dela, niso imeli časa, da bi proučili, zakaj so njihove delavke demokratično sklenile, naj jih v delavskem svetu zastopajo predvsem moški.

JANEZ VOLJČ

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČGP Delo, TOZD Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIČ, VOJKO ČERNELČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnični urednik), BORIS RUGELJ, BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEŽ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313-VI; naročninski oddelek tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033; komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki, št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 4,00 din, letna naročnina je 200,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica«, Ljubljana.